

Poesii

de

Mihail Eminescu

*

Librăria Socecŭ & Co.

Stab. grafic J. V. Socecŭ. Preţul Lei 1,50.

POESII

DE

MIHAIL EMINESCU

Ediţia a opta

*

A opta mie de exemplare

*

Cu o notiţă biografică de T. Maiorescu

BUCUREŞTI

Editura Librăriei Socecŭ & Comp.

1901

63179. Stabilimentul grafic I. V. Socecŭ. — Bucureşti.

PREFAȚA LA EDIȚIA D'INTAI

Colecția de față cuprinde toate poesiile lui Eminescu, publicate in *Convorbiri Literare* de vre-o doisprezece ani incoace, precum și cele aflate până acum numai in manuscript pe la unele persoane particulare.

Publicarea se face in lipsa poetului din țară. El a fost totdeauna prea impersonal și prea nepăsător de soarta lucrărilor sale, pentru a fi putut fi induplecat să se ingrijească insuș de o asemenea culegere, cu toate stăruința amicilor sĕi literari.

Poesiile, așa cum se presentă in paginele următoare, nu sunt dar revĕzute de Eminescu și sunt prin urmare lipsite de indreptările ce avea de gând să le facă, cel puțin la cele vechi (*Venere și Madonă, Mortua est, Egipetul, Noaptea, Ănger de pază, Impĕrat și proletar, Rugăciunea unui Dac, Ănger și Demon*).

Dacă totuş am publicat aceste poesii impreună cu celelalte aşa cum se găsesc, am făcut'o dintr'un simţimênt de datorie literară. Trebuiau să devie mai uşor accesibile pentru iubitorii de literatura noastră toate scrierile poetice, chiar şi cele incepĕtoare, ale unui autor, care a fost inzestrat cu darul de a intrupa adânca sa simţire şi cele mai inalte gândiri intr'o frumuseţă de forme, sub al cărei farmec limba română pare a primi o nouă viaţă.

T. Maiorescu.

Bucureşti, Decemvrie 1883.

POETUL EMINESCU

Tênĕra generație română se află astăzi sub influența operei poetice a lui Eminescu.

Se cuvine dar să ne dăm samă de individualitatea omului, care a personificat in sine cu atâta strălucire ultima fază a poesiei române de astăzi.

Viața lui externă e simplă de povestit, și nu credem, că in tot decursul ei să fi avut vre-o intimplare din afară o inriurire mai insemnată asupra lui. Ce a fost și ce a devenit Eminescu, este resultatul geniului sĕu innăscut, care era prea puternic in a sa proprie ființă, incât să'l fi abătut vre-un contact cu lumea de la drumul sĕu firesc. Ar fi fost crescut Eminescu in România sau in Franța și nu in Austria și in Germania; ar fi moș-

tenit sau ar fi agonisit el mai multă sau mai puțină avere; ar fi fost așezat in hierarchia Statului la o posiție mai inaltă; ar fi intîlnit in viața lui sentimentală orce alte figuri omenești: Eminescu remânea acelaș, soarta lui nu s'ar fi schimbat.

Născut la 15 Ianuarie 1849 in Botoșani, primind prima invĕțătură la gimnasiul din Cernĕuți, părăsind la 1874 scoala pentru a se lua după trupa de teatru a d-nei Fanni Tardini prin România și prin Transilvania, părăsind și această trupă pentru a se arunca cu cea mai mare incordare in studii felurite la Viena, susținut acolo și la Berlin in parte prin contribuțiile unor amici literari, numit intre 1874 și 1876 revisor scolar și bibliotecar la Iași, destituit și dat in judecată de guvernul următor, insărcinat apoi cu redacția ziarului «Timpul», incălzit din vreme, dar numai sporadic de farmecul unor femei, de la care au rĕmas in poesiile lui câte-va urme de pĕr bălai, de ochi intunecați, de mâne reci, de *un nu știu ce* și *nu știu cum*, lovit in Iunie 1883 de isbucnirea nebuniei, al

cărei germen era din naştere indreptat intru câtva la inceputul anului 1884, dar degenerat in foima lui etică şi intelectuală, apucat din nou de nemiloasa fatalitate ereditară, Eminescu moare la 15 Iunie 1889 in institutul de alienaţi din Bucureşti.

La o privire superficială, fuga lui Eminescu de la gimnasiu după o trupă de actori, darea lui in judecată, activitatea lui ca redactor de ziar, care adecă nu s'ar putea explica decât prin necesităţi materiale, lipsa de orce distincţii convenţionale, de premiuri academice, de decoraţii ş. c. l., toate aceste, puse in legătură mai ales cu isbucnirea alienaţiei mentale, par a da vieţei sale o coloare romantică, şi unele reviste şi ziare, care l-au ignorat câtă vreme era în toată vigoarea lui, au găsit aici prilegiul de a'şi arăta sentimentalitatea şi de a acusa societatea română, că ar fi lăsat un asemenea om nebăgat in samă şi intr'o miserie, din causa căreia ar fi nebunit.

Noi credem, că aceste apreţieri sunt greşite.

Ceea ce caracterizează mai ântâi de toate personalitatea lui Eminescu, este o aşa de covîrşitoare inteligenţă, ajutată de o memorie, căreia nimic din cele ce'şi intipărise vre-odată nu-i mai scăpa (nici chiar in epoca alienaţiei declarate), incât lumea, in care trăia el, după firea lui şi fără nici o silă, era aproape exclusiv lumea ideilor generale ce şi le insuşise şi le avea pururea la îndemână. In aceeaş proporţie tot ce era cas individual, intîmplare externă, convenţie socială, avere sau neavere, rang sau nivelare obştească, şi chiar soarta externă a persoanei sale ca persoană, êi erau indiferente. A vorbi de miseria materială a lui Eminescu insemnează a intrebuinţa o expresie nepotrivită cu individualitatea lui şi pe care el cel d'intâi ar fi respins-o. Cât i-a trebuit lui Eminescu pentru ca să trăiască in accepţiunea materială a cuvêntului, a avut el totdeauna. Grijile existenţei nu l'au coprins niciodată in vremea puterii lui intelectuale ; când nu câştiga singur, il susţinea tatăl sĕu şi'l ajutau amicii. Ear recunoaşterile publice le-a despreţuit totdeauna.

Vre un premiu academic pentru poesiile lui Eminescu, de a cărui lipsă se plânge o revistă germană din Bucureşti? Dar Eminescu ar fi întîmpinat o asemenea propunere cu un rîs homeric sau, după disposiţia momentului, cu acel suris de indulgenţă miloasă ce'l avea pentru nimicurile lumeşti. — Regina României, admiratoare a poesiilor lui, a dorit să'l vadă, şi Eminescu a avut mai multe convorbiri literare cu Carmen Sylva. L-am vĕzut şi eu la Curte şi l-am vĕzut păstrând şi aici simplicitatea incântătoare ce o avea in toate raporturile sale omeneşti. Dar când a fost vorba să i se confere o distincţie onorifică, un *bene-merenti* sau nu ştiu ce altă decoraţie, el s'a impotrivit cu energie. Rege el insuş al cugetărei omeneşti, care alt Rege ar fi putut să'l distingă? Şi aceasta nu din vre-o vanitate a lui, de care era cu desăvîrşire lipsit, nu din sumeţia unei inteligenţe excepţionale, de care numai el singur nu era ştiutor, ci din naivitatea unui geniu cuprins de lumea ideală, pentru care orce coborîre

in lumea convențională era o supărare și o nepotrivire firească.

Cine 'și dă samă de o asemenea figură, va înțelege indată, că nu'l puteai prinde pe Eminescu cu interesele care ademenesc pe cei mai mulți oameni. Luxul stării materiale, ambiția, iubirea de glorie nu a fost in nici un grad obiectul preocupărilor lui. Să fi avut ca redactor al «Timpului» mai mult decât a avut, să fi avut mai puțin: pentru micele lui trebuințe materiale tot atât era. Numai după isbucnirea nebuniei, in intervalele lucide, in care se arătau insĕ feluritele forme de degenerare etică obicĭnuite la asemenea stări, devenise lacom de bani.

Prin urmare legenda, că miseria ar fi adus pe Eminescu la nebunie, trebue să aibă soarta multor alte legende, să disparā inaintea realității.

Și nici munca specială a unui redactor de ziar nu credem că trebue privită la Eminescu ca o sforțare impusă de nevoie unui spirit recalcitrant. Eminescu era omul cel mai silitor, vecĭnic cetind, meditând, scriind.

Lipsit de orce interes egoist, el se interesa cu atât mai mult la toate manifestările vieței intelectuale, fie scrierile vre unui prieten, fie cetirea a tot ce se publica in literatura română, fie isvoarele istorice, despre care avea cunoștința cea mai amănunțită, fie luptele politice din țară. A se ocupa cu una din aceste chestii, a cugeta și a scrie asupra lor, era lucrul cel mai potrivit cu felul spiritului sĕu. Și energia cu care a redactat «Timpul», inălțimea de vederi, ce apare in toate articolele lui, puterea neuitată, cu care incontra frasei despre *naționalismul* liberal al partidului de la guvern a opus importanța elementului autochton, sunt o dovadă pentru aceasta.

Cu o așa natură, Eminescu găsea un element firesc pentru activitatea sa în toate situațiile, in care a fost pus. La bibliotecă, pentru a'și spori comoara deja imensă a memoriei sale; ca revisor scolar, pentru a stărui cu limpezimea spiritului sĕu asupra nouelor metode de invĕțământ; in cercul de amici literari, pentru a se bucura fără invidie sau

a rîde fără rĕutate de scrierile cetite; la redacția «Timpului», pentru a biciui fraseologia neadevĕrată și a formula sintesa unei direcții istorice naționale: in toate aceste ocupări și sfere, Eminescu se afla fără silă în elementul sĕu.

Dacă a nebunit Eminescu, causa este exclusiv internă, este inăscută, este ereditară. Cei ce cunosc datele din familia lui, ştiu că la doi frați ai sĕi, morți sinuciși, a isbucnit nebunia înainte de a sa și că această nevropatie se poate urmări in linie ascendentă.

De altminteri și in vremea in care spiritul êi era in vigoare, felul traiului sĕu făcuse pe amici să se teamă de resultatul final. Viața lui era neregulată; adese se hrănea numai cu narcotice şi excitante; abus de tutun şi de cafea, nopţi petrecute în cetire şi scriere, zile intregi petrecute fără mâncare, şi apoi de odată la vreme neobicinuită, după miezul nopții, mâncare şi băutură fără alegere şi fără mĕsură: așa era viața lui Eminescu. Nu această viață i-a causat nebunia, ci germenele de nebunie inăscut a causat

această viață. Ceea ce o dovedește, este, că toate încercările, adese-ori și cu stăruință repetate de unii prieteni ai sĕi, nu au fost in stare să'l aducă la un trai mai regulat.

Și nici de nefericiri, care ar fi influențat sănătatea intelectuală sau fisică a lui Eminescu, nu credem că se poate vorbi. Dacă ne-ar întreba cine-va: a fost fericit Eminescu? am respunde: cine e fericit? Dar dacă ne-ar întreba: a fost nefericit Eminescu? am rĕspunde cu toată convingerea: nu! Ce e drept, el era pĕtruns de ideile lui Schopenhauer, era prin urmare pesimist. Dar acest pesimism nu era redus la plângerea mărgînită a unui egoist nemulțumit cu soarta sa particulară, ci era eterizat sub forma mai senină a melancoliei pentru soarta omenirii indeobște; și chiar acolo, unde din poesia lui străbate indignarea in contra epigonilor și a demagogilor înșelători, avem a face cu un simțimênt estetic, iar nu cu o amărăciune personală. Eminescu, din punct de vedere al egoismului cel mai nepăsător om ce și'l poate închipui cine-va, precum nu putea fi atins de

un simţimênt prea intensiv al fericirii, nu putea fi nici expus la o prea mare nefericire. Seninătatea abstractă — eată nota lui caracteristică, in melancolie ca şi in veselie. Şi lucru interesant de observat: chiar forma nebuniei lui era o veselie exsultantă.

Când venea în mijlocul nostru cu naivitatea sa de copil, care êi câştigase de mult inima tuturor, şi ne aducea ultima poesie ce o făcuse, o refăcuse, o rafinase, căutând mereu o formă mai perfectă, o cetea par'că ar fi fost o lucrare străină de el. Nici odată nu s'ar fi gândit măcar să o publice: publicarea êi era indiferentă, unul sau altul din noi trebuia să'i ia manuscrisul din mână şi să'l dea la «Convorbiri».

Şi dacă pentru poesiile lui, in care şi-a intrupat sub o formă aşa de minunată quintesenţa cugetărilor şi simţirilor, se mulţumea cu emoţiunea estetică a unui mic cerc de amici, fără a se gândi la nici o satisfacţie de amor-propiu; dacă el se considera oarecum ca organul accidental, prin care insăş poesia se manifesta, aşa incât ar fi primit

cu aceeaş mulţumire să se fi manifestat prin altul: ne este permis a conchide, nu numai că era nepăsător pentru intîmplările vieţei externe, dar şi chiar că in relaţiile lui pasionale era de un caracter cu totul neobicĭnuit. Cuvintele de amor fericit sau nefericit nu se pot aplica lui Eminescu in accepţiunea de toate zilele. Nici o individualitate femeiască nu'l putea captiva şi ţinea cu desăvîrşire in mărginirea ei. Ca şi Leopardi in *Aspasia*, el nu vedea în femeia iubită decât copia imperfectă a unui prototip nerealizabil. Îl iubea intêmplătoarea copie sau îl părăsea, tot copie rĕmânea, şi el se refugia cu melancolie impersonală intr'o lume mai potrivită cu el, in lumea cugetării şi a poesiei. De aici «Luceafĕrul» cu versurile de la sfârşit:

Ce'ţi pasă ţie, chip de lut.
Dac'oi fi eu sau altul?
Trăind in cercul vostru strimt,
Norocul vĕ petrece;
Ci eu in lumea mea mĕ simt
Nemuritor şi rece.

T. Maiorescu.

Bucureşti, Octomvrie 1887.

POESII

SINGURATATE

Cu perdelele lăsate
Șed la masa mea de brad,
Focul pălpăe în sobă,
Iară eu pe gănduri cad.

Stoluri, stoluri trec prin minte
Dulci iluzii; amintiri
Țiriesc incet ca greeri
Printre negre, vechi zidiri,

Sau cad grele, măngăioase
Și se sfarmă 'n suflet trist,
Cum in picuri cade ceara
La picioarele lui Christ.

In odae prin unghere
S'a ţesut painjeniş,
Şi prin cărţile in vravuri
Umblă şoarecii furiş.

In această dulce pace
Imi ridic privirea 'n pod
Şi ascult cum invelişul
Cărţilor incet mi'l rod.

Ah! de căte-ori voit-am
Ca să spănzur lira 'n cui
Şi un capĕt poeziei
Şi pustiului să pui?

Dar atuncea, greeri, şoareci
Cu uşor-măruntul mers,
Readuc melancolia-mi
Iară ea se face vers.

Căte-odată... prea arare
A tărziu cănd arde lampa,
Inima din loc imi sare,
Cănd aud că sună cleampa:

Este *Ea*. Deşarta casă
Dintr'o dată-mi pare plină,
In privazul negru-al nopţii
E icoană de lumină.

Şi mě mir eu, cum de vremea
Să mai treacă să indură,
Cănd eu stau şoptind cu draga
Mănă 'n mănă, gură 'n gură.

LASĂ-ȚI LUMEA TA UITATA

Lasă-ți lumea ta uitată,
Mi te dă cu totul mie,
De ți-ai da viața toată,
Nime 'n lume nu ne știe.

Vin' cu mine, rătăcește
Pe cărări cu cotituri,
Unde noaptea ne trezește
Glasul vechilor păduri.

Printre crengi scăntee stele,
Farmec dând cărării strimte,
Și afară doar de ele
Nime 'n lume nu ne simte.

Pĕrul tĕu ţi se desprinde
Şi frumos ţi se mai şede
Nu zi ba de te-oi cuprinde —
Nime 'n lume nu ne vede.

Tănguiosul bucium sună,
L'ascultăm cu atăta drag,
Pe cănd iese dulcea lună
Dintr'o rarişte de fag.

Şi respunde codrul verde
Fermecat şi dureros,
Iara sufletu-mi se pierde
După chipul tĕu frumos.

Te desfaci c'o dulce silă,
Mai nu vreĭ şi mai te laşi,
Ochii tĕi sunt plini de milă,
Chip de ănger drăgălaş.

Iată lacul. Luna plină
Poleindu'l ĕl străbate;
El aprins de-a ei lumină
Simte-a lui singurătate.

Tremurănd ca unde 'n spume
Intre trestie le farmă,
Şi visănd o 'ntreagă lume
Tot nu poate să adoarmă.

De-al tĕu chip el se pĕtrunde,
Ca oglinda ĕl alege —
Ce priveşti zimbind in unde?
Eşti frumoasă se 'nţelege.

Inălţimile albastre
Pleacă zarea lor pe dealuri,
Arătănd privirii noastre
Stele 'n ceruri, stele 'n valuri.

E-un miros de tei in crănguri,
Dulce-i umbra de răchiţi,
Şi suntem atăt de singuri
Şi atăt de fericiţi!

Numai luna printre ceaţă
Varsă apelór văpae,
Şi te află strinsă 'n braţĕ,
Dulce dragoste bălae.

ȘI DACĂ RAMURI BAT IN GEAM

Și dacă ramuri bat in geam
Și se cutremur plopii,
E ca in minte să te am
Și 'ncet să te apropii.

Și dacă stele bat in lac
Adâncu-i luminându'l,
E ca durerea mea s'o impac
Inseninându-mi găndul.

Și dacă norii deși se duc
De iese 'n luciu luna,
E ca aminte să-mi aduc
De tine 'n tot deauna.

PAJUL CUPIDON

Pajul Cupidon vicleanul
Mult e rĕu și alintat,
Cu copii se hărjonește,
Iar la dame doarme 'n pat.

De lumină ca tălharii
Se ferește binișor,
Pe ferești se sue noaptea
Dibuind incetișor.

Cordeluțe și nimicuri
Iată toate-a lui averi,
Darnic când nu vreai nici una
Și sgârcit dacă le ceri.

In volumul ros de molii
Cauţi noaptea adevĕr,
Şi 'ntălneşti lipită 'n file
Viţa-i galbenă de pĕr.

El dă gănduri ne 'nţelese
Vĕrstei crude şi necoapte,
Cu icoane luminoase
O ingănă 'ntreaga noapte.

Cănd de-o sete sufletească
E cuprinsă fata mică —
A dormit cu ea alături
Ca doi pui de turturică.

E sfios ca şi copii,
Dar zimbirea-i e vicleană.
Dară galeş ĕi sunt ochii
Ca şi ochii de vădană.

Gât şi umere frumoase,
Sinuri albe şi rotunde
El le ţine 'mbrăţişate
Şi cu mănile le-ascunde.

De te rogi frumos de dĕnsul,
Indestul e de hain,
Vĕlul alb de peste toate
Să'l inlăture puţin.

CE TE LEGENI CODRULE

(In formă populară)

Ce te legenĭ codrule,
Fără ploae, fără vênt,
Cu crengile la pămănt?

— De ce nu m'aş legăna,
Dacă trece vremea mea!
Zioa scade, noaptea creşte
Şi frunzişul mi'l răreşte;
Bate vêntul frunza 'n dungă —
Căntăreţii mi'i alungă;
Bate vêntul dintr'o parte —
Iarna-i ici, vara-i departe.
Şi de ce să nu mě plec,
Dacă păsările trec!

Peste vĕrf de rămurele
Trec in stoluri răndunele,
Ducĕnd găndurile mele
Şi norocul meu cu ele.
Şi se duc pe rĕnd pe rĕnd
Zarea lumi 'ntunecănd;
Şi se duc ca clipele
Scuturănd aripele,
Şi mĕ lasă pustiit,
Vestejit şi amorţit,
Şi cu doru-mi singurel
De mĕ 'ngăn numai cu el!

MELANCOLIE

Părea că printre nori s'a fost deschis o poartă,
Prin care trece albă regina nopţii moartă —
O dormi, o dormi in pace printre făclii o mie
Şi in mormĕnt albastru şi 'n pănze argintie,
In mausoleu-ţi măndru, al cerurilor arc,
Tu adorat şi dulce al nopţilor monarc!
Bogată in intinderi stă lumea 'n promoroacă,
Ce sate şi căimpii c'un luciu vĕl imbracă;
Vĕzduhul scănteiază, şi ca unse cu var
Lucesc zidiri, ruine pe căimpul solitar.
Şi ţintirimul singur cu strimbe cruci veghiază,
O cucuvae sură pe una se aşază,
Clopotniţa trosneşte, in stălpi isbeşte toacă,
Şi străveziul demon, prin aer când să treacă,
Atinge incet arama cu zimţi-aripei sale
De auzi din ea un vaiet, un aiurit de jale.

Biserica 'n ruină
Stă cuvioasă tristă, pustie şi bĕtrănă,
Şi prin ferestre sparte, prin uşi ţiue vĕntul;
Se pare că vrăjeşte şi că-i auzi cuvĕntul.
Năuntrul ei pe stălpi-i, păreţi, iconostas
Abia conture triste si umbre au rĕmas;
Drept preot toarce-un greer un gănd fin şi obscur,
Drept dascăl toacă cariul sub invechitul mur.

. . . .

Credinţa zugrăveşte icoanele 'n biserici —
Şi 'n sufletu-mi pusese poveştile-i feerici,
Dar de-ale vieţei valuri, de al furtunei pas,
Abia conture triste şi umbre au mai rĕmas.
In van mai caut lumea-mi in obositul creer,
Căci răguşit, tomnatec vrăjeşte trist un greer;
Pe inima-mi pustie zadarnic măna-mi ţiu,
Ea bate ca şi cariul incet intr'un sicriu.
Şi cănd găndesc la viaţa-mi, imi pare că ea cură
Incet repovestită de o străină gură,
Ca şi cănd n'ar fi viaţa-mi, ca şi cănd n'aş fi fost.

Cine e acel ce-mi spune povestea pe de rost,
De-mi ţin la el urechea şi rid de căte-ascult
Ca de dureri străine?... Parc'am murit de mult!

RUGĂCIUNEA UNUI DAC

Pe când nu era moarte, nimic nemuritor,
Nici simburul luminii de viaţă dătător,
Nu era *azi* nici *mâne*, nici *eri* nici *totdeauna*,
Căci *unul* erau toate, şi *totul* era una;
Pe când pămĕntul, ceriul, vĕzduhul, lumea toată
Erau din rĕndul celor ce n'au fost nici-odată —
Pe atunci erai Tu singur, in cât mĕ 'ntreb in sine-mi:
Au cine-i zeul, căruĭ plecăm a noastre inemi?

El singur zeu stătut-a 'nainte d'a fi zeii,
Şi din noian de ape puteri au dat scânteii,
El zeilor dă suflet şi lumii fericire,
El este al omenirii isvor de mântuire. —
Sus inimele voastre! Cântare aduceţi-i,
El este moartea morţii şi invierea vieţii!

Şi el imi dete ochii să vĕd lumina zilei,
Şi inima-mi umplut-au cu farmecele milei,
In vuetul de vĕnturi auzit-am al lui mers
Şi 'n glas purtat de căntec simţii duiosu-i vers —
Şi tot pe lăng'aceste cerşesc ănc'un adaos:
Să 'ngădue intrarea-mi in vecĭnicul repaos!

Să blesteme pe-or cine de mine-o avea milă,
Să bine-cuvinteze pe cel ce mĕ impilă,
S'asculte or ce gură ce ar vrea ca să mĕ ridă,
Puteri să pue 'n braţul ce-ar sta să mĕ ucidă,
Ş'acela intre oameni devină cel ăntăi,
Ce mi-ar răpi chiar piatra ce-oiu pune-o căpătăi.

Gonit de toată lumea prin anii mei să trec
Păn' ce-oiu simţi că ochiu-mi de lacrime e sec,
Că 'n or-ce om din lume un duşman mi se naşte,
C'ajung pe mine insu-mi a nu mĕ mai cunoaşte,
Că chinul şi durerea simţirea-mi a 'mpetrit-o,
Că pot să-mi blestem mama, pe care am iubit-o —
Când ura cea mai crudă mi s'ar părea amor,
Poate-oiu uita durerea-mi şi voiu putea să mor.

Străin şi făr' de lege de voiu muri atunce,
Nevrednicu-mi cadavru in uliţă 'l arunce,

S'aceluia, Părinte, să'i dai coroana scumpă,
Ce-o să amuţe căinii ca inima-mi s'o rumpă,
Iar celui ce cu pietre mě va isbi in faţă,
Indură-te, stăpăne, şi dă'i pe veci viaţă!

Ast-fel numai, Părinte, eu pot să'ţi mulţămesc
Că tu mi-ai dat in lume norocul să trăesc.
Să cer a tale daruri, genunchi şi frunte nu plec,
Spre ură şi blestemuri aş vrea să te induplec,
Se simt că de suflarea-ţi suflarea mea se curmă
Şi 'n stingerea eternă dispar fără de urmă!

PE ACEEAŞ ULICIOARA

Pe aceeaş ulicioară
Bate luna in fereşti,
Numai tu de după gratii
Vecĭnic nu te mai iveşti.

Şi aceiaşi pomi in floare
Crengi ȋntind peste zaplaz,
Numai zilele trecute
Nu le fac să fie azi.

Altul este al tĕu suflet,
Alţii ochii tĕi acum;
Numai eu, rĕmas acelaş,
Bat mereu acelaş drum.

Ah, subţire şi gingaşă
Tu păşeai incet, încet,
Dulce imi veneai in umbra
Tăinuitului boschet.

Şi lăsându-te la pieptu-mi,
Nu ştiam ce-i pe pămênt,
Ne spuneam atăt de multe
Făr' a zice un cuvênt.

Sărutări erau rĕspunsul
La 'ntrebări indeosebi,
Şi de alte cele in lume
N'aveai vreme să intrebi.

Şi in farmecul vieţi-mi
Nu ştiam că-i tot aceea
De te razimi de o umbră
Sau de crezi ce a zis femeea.

Vĕntul tremură 'n perdele
Astăzi ca şi alte dăţi,
Numai tu de după ele
Vecĭnic nu te mai arăţi!

DE CĂTE ORI IUBITO...

De căte ori, iubito, de noi mi-aduc aminte.
Oceanul cel de ghiață mi-apare inainte:
Pe bolta alburie o stea nu se arată,
Departe doară luna cea galbenă — o pată;
Iar peste mii de sloiuri de valuri repezite
O pasăre plutește cu aripi ostenite,
Pe când a ei păreche nainte tot s'a dus
C'un pălc intreg de păseri, perzĕndu-se 'n apus.
Aruncă pe-a ei urmă priviri suferitoare,
Nici rĕu nu'i pare-acuma, nici bine nu — ea moare
Visăndu-se 'ntr'o clipă cu anii inapoi.
. . . .
Suntem tot mai departe deolaltă amĕndoi,
Din ce in ce mai singur mĕ 'ntunec și ingheț,
Cănd tu te pierzi in zarea eternei dimineți.

O REMĂI

»O rĕmăi, rĕmăi la mine!
»Te iubesc atăt de mult!
»Ale tale doruri toate
»Numai eu ştiu să le-ascult;

»In al umbrei intuneric
»Te asamĕn unui prinţ
»Ce se uit' adănc in ape
»Cu ochi negri şi cuminţi;

»Şi prin vuetul de valuri,
»Prin mişcarera naltei erbi
»Eu te fac s'auzi in taină
»Mersul cărdului de cerbi:

»Eu te vĕd răpit de farmec
»Cum ingăni cu glas domol,
»In a apei strălucire
»Intinzĕnd piciorul gol;

»Şi privind in luna plină
»La văpaia de pe lacuri,
»Anii tĕi se par ca clipe,
»Clipe dulci sé par ca veacurĭ.«

Astfel zise lin pădurea,
Bolţi asupra-mi clătinănd —
Şueram la ei chemare
Ş'am eşit in cămp rizĕnd.

Astăzi chiar de m'aş intoarce
A 'nţelege n'o mai pot...
Unde eşti, copilărie,
Cu pădurea ta cu tot?

DESPĂRȚIRE

Să cer un semn, iubito, spre a nu te mai uita?
Te-aș cere doar pe tine, dar nu mai ești a ta?
Nu floarea veștejită din pěrul těu bălai
Căci singura mea rugă-i: uitării să mě dai.

La ce simțirea crudă a stinsului noroc
Să nu se sting-asemeni, ci 'n veci să stea pe loc?
Tot alte unde-i sună aceluiaș părău?
La ce statornicia părerilor de rěu,
Când prin această lume să trecem ne e scris
Ca visul unei umbre și umbra unui vis?
La ce de-acu 'nainte tu grija mea s'o porți?
La ce să měsuri anii ce sboară peste morți?
Tot una-i, dacă astă-zi sau mâne o să mor,
Când voiu să-mi piară urma in mintea tuturor,
Când voiu să uiți norocul visat de amêndoi.

Trezindu-te, iubito, cu anii inapoi,
Să fie neagra umbră in care-om fi perit,
Ca şi când nici-odată noi nu ne-am fi găsit,
Ca şi când anii măndri de dor ar fi deşerţi.

Că te-am iubit atăta, putea-vei tu să ierţi?
Cu faţa spre părete mĕ lasa prin străini
Să 'ngheţe sub pleoape a ochilor lumini.
Şi când se va intoarce pămĕntul in pămĕnt,
Au cine o să ştie de unde-s, cine sunt?
Căntări tănguitoare prin zidurile reci
Cerşi-vor pentru mine repaosul de veci.
Ci eu aş vrea ca unul, venind de mine aproape,
Să-mi spue al tĕu nume pe 'nchisele'mi pleoape,
Apoi — de vor — m'arunce in margine de drum . . .,
Tot imi va fi mai bine ca 'n ciasul de acum.
Din zare depărtată rĕsar'un stol de corbi
Să 'ntunece tot cerul pe ochii mei cei orbi,
Rĕsar'o vijelie din margini de pămĕnt,
Dănd pulberea-mi ţĕrinii şi inima-mi la vĕnt.

Ci tu rĕmăi in floare ca luna lui April,
Cu ochii mari şi umezi, cu zimbet de copil;
Din cât eşti de copilă să 'ntinereşti mereu,
Să nu mĕ ştii pe mine, cum nu m'oiu şti nici eu.

CRAIASA DIN POVEȘTI

Neguri albe, strălucite
Naște luna argintie,
Ea le scoate peste ape,
Le întinde pe câmpie.

S'adun flori în șezătoare
De painjen tort să rumpă,
Și anină 'n haina nopții
Boabe mari de piatră scumpă.

Lângă lac, pe care norii
Au urzit o umbră fină,
Ruptă de mișcări de valuri
Ca de bulgări de lumină,

Dăndu-şi trestia 'ntr'o parte
Stă copila lin plecată,
Trandafiri aruncă roşii
Peste unda fermecată.

Ca să vad'un chip, se uită
Cum aleargă apa 'n cercuri,
Căci vrăjit de mult e lacul
De-un cuvěnt al sfintei Mercuri.

Ca să iasă chipu 'n faţă,
Trandafiri aruncă tineri,
Căci vrăjiţi sunt trandafirii
De-un cuvěnt al sfintei Vineri.

Ea se uită... pěru-i galben,
Faţa ei lucesc in lună,
Iar in ochii ei albastri
Toate basmele s'adună.

O D A

(In metru antic)

Nu credeam să 'nvěţ a muri vr'odată;
Pururi těněr, infăşurat in manta-mi,
Ochii mei nălţam visători la steaua
Singurătăţii.

Cănd de-odată tu rěsărişi in cale-mi,
Suferinţă tu, dureros de dulce!
Păn' in fund běui voluptatea morţii
Ne 'ndurětoare.

Jalnic ard de viu chinuit ca Nessus,
Or ca Hercul inveninat de haina-i;
Focul meu a'l stinge nu pot cu toate
Apele mării.

De-al meu propriu vis mistuit mĕ vaiet,
Pe-al meu propriu rug mĕ topesc in flacări . . .
Pot să mai re'nviu luminos din el ca
Pasĕrea Phoenix?

Piară-mi ochii turburători din cale,
Vino iar in sin, nepăsare tristă,
Ca să pot muri liniştit, pe mine
Mie redă-mĕ!

LA MIJLOC DE CODRU DES

(In formă populară)

La mijloc de codru des
Toate pasĕrile ies
Din huceag de aluniş
La voiosul luminiş,
Luminiş de lăngă baltă,
Care 'n trestia inaltă
Legănăndu-se din unde
In adăncu-i se pĕtrunde
Şi de lună şi de soare
Şi de pasĕri călĕtoare,
Şi de lună şi de stele
Şi de sbor de rĕndunele
Şi de chipul dragei mele.

VENERE ȘI MADONA

Ideal pierdut in noaptea unei lumi ce nu mai este,
Lume ce gândea in basme și vorbea in poesii,
O! te vĕd, te aud, te cuget, tĕnĕră și dulce veste
Dintr'un cer cu alte stele, cu-alte raiuri, cu alți zei.

Venere, marmură caldă, ochiu de piatră ce scântee,
Braț molatic ca gândirea unui impĕrat poet,
Tu ai fost divinizarea frumuseței de femee,
A femeei, ce și astăzi tot frumoasă o revĕd.

Rafael pierdut in visuri ca 'ntr'o noapte instelată
Sufletu 'mbătat de raze și d'eterne primăveri,
Te-a vĕzut și-a visat raiul cu grădini imbălsămate,
Te-a vĕzut plutind regină printre ângerii din cer.

Şi-a creat pe pănza goală pe Madona-Dumnezeu
Cu diademă de stele, cu surisul blănd, vergin,
Faţa pală 'n raze blonde, chip de ănger, dar femee,
Căci femeea-i prototipul ăngerilor din senin.

Astfel eu, pierdut in noaptea unei vieţi de poesie,
Te-am vĕzut, femee stearpă fără suflet, fără foc,
Şi-am făcut din tine-un ănger blănd ca ziua de magie,
Cănd in viaţa pustiită ride-o rază de noroc.

Am vĕzut faţa ta pală de o bolnavă beţie,
Buza ta invineţită de-al corupţiei muşcat,
Ş'am svĕrlit asupra-ţi, crudo, vĕlul alb de poesie
Şi palorei tale raza inocenţei eu i-am dat.

Ţi-am dat palidele raze ce 'nconjoare cu magie
Fruntea ăngerului geniu, ăngerului ideal,
Din demon făcui o sfăntă, dintr'un chiot simfonie,
Din ochirile-ţi murdare ochiu-aurorei matinal.

Dar azi vĕlul cade, crudo! desmeţit din visuri sece,
Fruntea mea este trezită de a buzei tale 'ngheţ,
Şi privesc la tine, demon, şi amoru-mi stins şi rece
Mĕ invaţă cum asupră-ţi eu să caut cu dispreţ!

Tu imi pari ca o bacantă, ce a luat cu 'nşelăciune
De pe-o frunte de fecioară mirtul verde de martir,
O fecioar'a cărei suflet era sfânt ca rugăciunea,
Pe când inima bacantei e spasmodic lung delir.

O, cum Rafael creat-a pe Madona Dumnezee
Cu diadema'i de stele, cu surisul blănd, vergin,
Eu făcut-am zeitate dintr'o palide femee,
Cu inima stearpă, rece şi cu suflet de venin!

. . . .
. . . .

Plăngi, copilă? C'o privire umedă şi rugătoare
Poţi din nou sdrobì şi frănge apostat' inima mea? —
La picioare-ţi cad şi'ţi caut in ochi negri-adănci ca marea
Şi sărut a tale măne şi te intreb de poţi ierta.

Şterge-ţi ochii, nu mai plănge!.. A fost crudă 'nvinuirea,
A fost crudă şi nedreaptă, fără razem, fără fond.
Suflete! de-ai fi chiar demon, tu eşti sfăntă prin iubire,
Şi ador pe acest demon cu-ochii mari, cu pĕrul blond.

SONET

Iubind in taină am păstrat tăcere,
Gândind că ast-fel o să'ţi placă ţie,
Căci in priviri ceteam o vecĭnicie
De-ucigătoare visuri de plăcere.

Dar nu mai pot. A dorului tărie
Cuvinte dă duioaselor mistere,
Vreau să mĕ 'nec de dulcea 'nvăpăiere
A celui suflet, ce pe al meu ştie.

Nu vezi că gura-mi arsă e de sete
Şi 'n ochii mei se vede 'n friguri chinu-mi
Copila mea cu lungi şi blonde plete?

Cu o suflare recoreşti suspinu-mi,
C'un zimbet faci gândirea mi să se 'mbete:
Fă un sfĕrşit durerii — vin la sinu-mi!

SONET

Afară-i toamnă, frunza 'mprăştiată,
Iar văntul svêrle 'n geamuri grele picuri;
Şi tu citeşti scrisori din roase plicuri
Şi intr'un ceas găndeşti la viaţa toată.

Pierzăndu-ţi timpul têu cu dulci nimicuri.
N'ai vrea ca nime 'n uşa ta să bată;
Dar şi mai bine-i, cănd afară-i sloată,
Să stai visănd la foc, de somn să picuri.

Şi eu ast-fel mê uit din jeţ pe gănduri,
Visez la basmul vechiul al zinei Dochii,
In juru-mi ceaţa creşte rănduri-rănduri —

De-odat-aud foşnirea unei rochii,
Un moale pas abia atins de scănduri —
Iar măni subţiri şi reci mi-acopêr ochii.

SONET

Sunt ani la mijloc și 'ncă mulți vor trece
Din ceasul sfănt in care ne 'ntălnirăm,
Dar tot mereu găndesc cum ne iubirăm,
Minune cu ochi mari și mănă rece.

O vino iar! Cuvinte dulci inspiră-mi,
Privirea ta asupra mea să plece,
Sub raza ei mĕ lasă a petrece
Și cănturi nouĕ smulge tu din liră-mi.

Tu nici nu știi, a ta apropiere
Cum inima-mi de-adănc o liniștește
Ca resărirea stelei in tăcere;

Iar cănd te vĕd zimbind copilărește,
Se stinge-atunci o viață de durere,
Privirea-mi arde, sufletul imi crește.

SONET

Când insuş glasul gândurilor tace,
Mĕ 'ngână cântul uneĭ dulcĭ evlavii,
Atunci te chem; chemarea-mi asculta-vei?
Din negurĭ recĭ plutind te vei desface?

Puterea nopţii blând insenina-vei
Cu ochii mari şi purtători de pace?
Resai din umbra vremilor incoace
Ca să te vĕd venind — ca 'n vis, aşa vii!

Cobori incet... aproape, mai aproape,
Te pleacă iar zimbind peste-a mea faţă,
A ta iubire c'un suspin arat-o.

Cu geana ta m'atinge pe pleoape
Şi simt fiorii stringerii in braţĕ,
Pe veci perduto, vecĭnic adorato!

SONET

Trecut-au anii ca nori lungi pe şesuri
Şi nici odată n'or să vie iară,
Căci nu mě 'ncântă azi cum mě mişcară
Poveşti de doine, ghicitori, eresuri

Ce fruntea-mi de copil o 'nseninară,
Abia 'nţelese, pline de 'nţelesuri
Cu-a tale umbre azi in van mě impresuri,
O ceas al tainei, asfinţit de sară!

Să smulg un sunet din trecutul vieţii,
Să fac, o suflet, ca din nou să tremuri?
Cu mâna mea in van pe liră lunec:

Pierdut e totu 'n zarea tinereţii
Şi mută-i gura dulce-a altor vremuri,
Iar timpul creşte'n urma mea . . . mě'ntunec!

SONET

S'a stins viaţa falnicei Veneţii,
N'auzi cântări, nu vezi lumini de baluri;
Pe scări de marmură, prin vechi portaluri
Pĕtrunde luna, inălbind păreţii.

Okeanos se plânge pe canaluri,
El numa 'n veci e 'n floarea tinereţii,
Miresei dulci i-ar da suflarea vieţii,
Isbeşte 'n ziduri vechi, sunând din valuri.

Ca 'n ţintirim tăcere e 'n cetate.
Preot rĕmas din a vechimei zile
San Marc sinistru miezul nopţii bate,

Cu glas adânc cu graiul de Sibile
Rosteşte lin in clipe cadenţate:
»Nu 'nvie morţii — e 'n zadar, copile!«

DORINȚA

Vino 'n codru la isvorul
Care tremură pe prund,
Unde prispa cea de brazde
Crengi plecate o ascund,

Şi in braţele-mi intinse
Să alergi, pe piept să-mi cazi,
Să-ţĭ desprind din creştet vĕlul,
Să-l ridic de pe obraz.

Pe genuchii mei şedea vei,
Vom fi singuri-singurei,
Iar in pĕr infiorate
O să-ţi cază flori de tei.

Fruntea albă 'n pĕrul galben
Pe-al meu braţ incet s'o culci,
Lăsănd pradă gurei mele
Ale tale buze dulci.

Vom visa un vis ferice,
Ingăna-ne-vor c'un cănt
Singuratece isvoare,
Blăndă batere de vĕnt;

Adormind de armonia
Codrului bătut de gănduri,
Flori de tei de-asupra noastră
Or să cadă rĕnduri-rĕnduri.

MORTUA EST!

Făclie de veghe pe umezi morminte,
Un sunet de clopot in orele sfinte,
Un vis, ce işi moae aripa 'n amar —
Astfel ai trecut de al lumii hotar.

Trecut-ai când ceru-i câmpie senină,
Cu riuri de lapte şi flori de lumină,
Când norii cei negri par sumbre palate,
De luna regină pe rĕnd visitate.

Te vĕd ca o umbră de-argint strălucită,
Cu-aripi ridicate, la ceruri pornită,
Suind, palid suflet, a norilor schele
Prin ploaie de raze, ninsoare de stele.

O rază te 'nalță, un cântec te duce
Cu brațele albe pe piept puse cruce,
Când torsul s'aude l'al vărjilor caer,
Argint e pe ape, și aur in aer.

Vĕd sĕfletu-ți candid prin spațiu cum trece;
Privesc apoi latul rĕmas... alb și rece
Cu haina lui lungă culcat in sicriu,
Privesc la surisu-ți rĕmas încă viu —

Și 'ntreb al meu suflet rănit de 'ndoială:
De ce-ai murit, înger cu fața cea pală?
Au nu ai fost jună, n'ai fost tu frumoasă?
Te-ai dus spre a stinge o stea radioasă?

Dar poate acolo să fie castele
Cu arcuri de aur zidite de stele,
Cu riuri de foc și cu poduri de-argint,
Cu țermuri de smirnă, cu flori care cănt?

Să treci tu prin ele, o sfăntă regină,
Cu pĕr lung de raze, cu ochi de lumină,
In haină albastră stropită de aur,
Pe fruntea ta măndră cunună de laur?

O moartea-i un haos, o mare de stele,
Când viața-i o baltă de vise rebele;
O moartea i un secul cu sori inflorit,
Când viața-i un basmu pustiu și urit. —

Dar poate . . . o! capu-mi pustiu, cu furtune!
Gândirile-mi rele sugrum cele bune . . .
Când sorii se stĕng și stelele pică,
Imi vine a crede *că toate-s nimică.*

Se poate ca bolta de sus să se spargă,
Să cadă nimicul cu noaptea lui largă,
Să vĕd cerul negru, că lumile-și cerne
Ca prăzi trecĕtoare a morții eterne.

Ș'atunci, de-a fi ast fel . . . atunci in vecie
Suflarea ta caldă, ea n'o să invie,
Atunci graiu-ți dulce in veci este mut,
Atunci acest änger n'a fost de cât lut.

Și totuș, țerină frumoasă și moartă,
De racla ta razim eu harfa mea spartă
Și moartea ta n'o plâng, ci *mai* fericesc
O rază fugită din haos lumesc.

Ş'apoi cine ştie, de este mai bine
A fi sau a nu fi? Dar ştie or-cine,
Că ceea ce nu e, nu simte dureri —
Şi multe dureri-s, puţine plăceri.

A fi? Nebunie şi tristă şi goală:
Urechea te minte şi ochiul te 'nşală:
Ce-un secol ne zice, ceilalţi deszic —
Decât un vis sarbăd, mai bine nimic.

Věd vise intrupate gonind după vise
Păn' dau in morminte ce-aşteaptă deschise,
Şi nu ştiu găndirea-mi in ce să o sting:
Să rid ca nebunii? să-i blestem? să-i plăng?

La ce? ... Oare totul nu e nebunie?
Au moartea ta ănger, de ce fu să fie?
Au e *sens* in lume? ... Tu chip zimbitor
Trăit-ai anume ca astfel să mori?

De e sens intr'asta, e 'ntors şi ateu —
Pe palida-ti frunte nu-i scris Dumnezeu.

———

NOAPTEA

Noaptea potolit şi vĕnĕt arde focul in cămin.
Dintr'un colţ pe o sofă roşă eu in faţa lui privesc,
Pĕn'ce mintea imi adoarme, păn'ce genele 'mi clipesc;
Luminarea-i stinsă 'n casă, somnu-i cald, molatic, lin.

Atunci tu prin intuneric te apropii surizindă,
Albă ca zăpada iernii, dulce ca o zi de vară;
Pe genuchi imi şezi, iubito, braţele-ţi imi inconjoară
Gătul... iar tu cu iubire priveşti faţa mea pălindă.

Cu ale tale braţe albe, moi, rotunde, parfumate,
Tu grumazul mi'l înlănţui pe-al meu piept capul ţi'l culci,
Ş'apoi ca din vis trezită, cu mănuţe albe, dulci
De pe fruntea mea cea tristă tu dai viţele 'ntr'o parte.

Netezeşti incet şi leneş fruntea mea cea liniştită
Şi, gândind că dorm, şireato, apeşi gura ta de foc
Pe-ai mei ochi inchişi ca somnul şi pe fruntea-mi in mijloc
Şi surizi, cum ride visul intr'o inimă 'ndrăgită.

O! desmeardă, păn' ce fruntea-mi este netedă şi lină,
O! desmeardă, păn' eşti jună ca lumina cea din soare,
Păn' eşti clară ca o rosă, păn' eşti dulce ca o floare,
Păn' nu-i faţa mea sbărcită, păn' nu-i inima bĕtrână.

EGIPETUL

Nilul mişcă valuri blonde pe cămpii cuprinşi de Maur,
Peste el cerul d'Egipet desfăcut in foc şi aur;
Pe-a lui maluri galbini, şese, stuful creşte din adănc
Flori, juvaeruri in aer, sclipesc tainice in soare,
Unele-albe, nalte, fragezi, ca argintul din ninsoare,
Alte roşii ca jăratec, alte-albastre — ochi ce plăng.

Şi prin tufele de mături ce cresc verzi, adănce, dese,
Pasĕri 'mblânzite 'n cuiburi distind penele alese,
Ciripind cu ciocu 'n soare, gugiulindu-se cu-amor.
Inecat de vecĭnici vĭsuri, rĕsărit din sfinte-isvoară,
Nilul mişc-a lui legendă şi oglinda-i galben clară
Cătră marea linişttită, ce ineacă a lui dor.

De-a lui maluri sunt unite câmpii verzi şi ţări ferice:
Memfis colo 'n depărtare, cu zidirile-i antice,
Mur pe mur, stâncă pe stâncă — o cetate de giganţi.
Sunt gândiri architectonici de-o grozavă măreţie!
Au zidit munte pe munte in antica lor trufie,
I-a imbrăcat cu-argint ca'n soare să lucească intr'un lanţ.

Şi să pară răsărite din visările pustiei,
Din nisipuri argintoase in mişcarea vijeliei,
Ca un gând al mărei sfinte reflectat de cerul cald
Ş'aruncat in depărtare! Colo se ridic trufaşe
Şi eterne că şi moartea piramidele-uriaşe,
Racle ce incap in ele epopea unui scald.

Se 'nserează. Nilul doarme şi ies stelele din strungă,
Luna 'n mare işi aruncă chipul şi prin nori le-alungă.
Cine-a deschis piramida şi inlăuntru a intrat?
Este regele. In haină de-aur roş şi pietre scumpe
El intră să vad'acolo tot trecutul: i se rumpe
Al lui suflet, când priveşte peste-a vremurilor vad.

In zadar guvernă regii lumea cu inţelepciune:
Se 'nmulţesc semnele rele, se 'npuţin faptele bune,
In zadar caut'-al vieţei inţeles nedeslegat.
Iese 'n noapte... ş'a lui umbră lung intins se desfăşoară
Pe-ale Nilului lungi valuri. Ast-fel pe-unde de popoară
Umbra gândurilor regii se aruncă 'ntunecat.

Ale piramidei visuri, ale Nilului reci unde,
Ale trestiilor sunet, ce sub luna ce pĕtrunde
Par a fi snopuri gigantici de lungi sulițe de-argint,
Toat-a apei, a pustiei și a nopții măreție .
Se unesc să 'mbrace măndru, vechi-acea impĕrăție,
Să invie in deșerturi șir de visuri ce te mint.

Rîul sfănt ne povestește cu ale undelor lui gure
De-a isvorului sĕu taină, despre vremi apuse, sure,
Sufletul se 'mbată 'n visuri care-alunecă in sbor,
Palmii risipiți in crănguri auriți de-a lunei rază
Nalță sveltele lor trunchiuri, noaptea-i clară, luminoasă,
Undele visează spume, cerurile 'nșiră nori.

Și in templele mărețe, colonade 'n marmuri albe,
Noaptea zeii se preumblă in veștmintele lor dalbe,
Ș'ale preoților căntec sună 'n harfe de argint;
Și la vĕntul din pustie, la recoarea nopții brună,
Piramidele din creștet aiurind și jalnic sună,
Și selbatec se plăng regii in giganticul mormĕnt.

In zidirea cea antică, sus in frunte-i turnul maur,
Magul privea pe gănduri in oglinda lui de aur,
Unde-a cerului mii stele ca 'ntr'un centru se adun.
El in mic privește-acolo căile lor tăinuite
Și cu varga zugrăvește drumurile lor găsite:
Au aflat sămburul lumei, tot ce-i drept, frumos și bun.

Şi se poate că, spre rĕul unei ginţi efeminate,
Regilor pătaţi de crime, preoţimei desfrĕnate,
Magul, paza resbunării, a cetit semnul intors;
Ş'atunci vĕntul ridicat-a tot nisipul din pustiuri,
Astupând cu el oraşe, ca gigantice sicriuri
Unei ginţi ce fără viaţă 'ngreuia pămĕntul stors.

Uraganu acum aleargă păn' ce caii lui ĕĭ crapă,
Şi in Nil numai deşertul nisipuşul şi-l adapă,
Aşternăndu-l peste cămpii cei odată infloriţi.
Memfis, Teba, ţara 'ntreagă coperită-i de ruine,
Prin deşert străbat selbatec mari familii beduine
Cu viaţa lor de basme pe cămpie risipiţi.

Dar ş'acum, turburănd stele pe-ale Nilului lungi unde,
Noaptea flamingo cel roşu apa 'ncet, incet pĕtrunde,
Ş'acum luna arginteşte tot Egipetul antic;
Ş'atunci sufletul visează toat' istoria străveche,
Glasul din trecut străbate l'a presentului ureche,
Din a valurilor svadă prorociri se aridic.

Ş'atunci Memfis se inalţă, argintos gănd al pustiei,
Inchegare măestrită din suflarea vijeliei...
Beduini ce stau in lună o minune o privesc,
Povestindu-şi basme măndre imbrăcate 'n flori şi stele
De oraşul care iese din pustiile de jele;
Din pămĕnt şi de sub mare s'aud sunete ce cresc.

Marea 'n fund clopote are, care sună 'n or ce noapte;
Nilu 'n fund grădine are, pomi cu mere de-aur coapte;
Sub nisipul din pustie cufundat e un popor
Ce cu-orașele-i de-odată se trezește și se duce
Sus in curțile din Memfis, unde 'n săli lumina luce;
Ei petrec in vin și 'n chiot or-ce noapte păn 'n zor.

ADIO

De-acuma nu te-oiu mai vedea,
Rĕmăi, rĕmăi cu bine!
Mĕ voiu feri in calea mea
De tine.

De astăzi dar tu fă ce vrei,
De astăzi nu'mi mai pasă,
Că cea mai dulce 'ntre femei
Mĕ lasă.

Căci nu mai am de obicei,
Ca 'n zilele acele,
Să mĕ imbĕt și de scăntei
Din stele,

Cănd degerănd atătea dăţi
Eu mĕ uitam prin ramuri
Şi aşteptam să te arăţi
La geamuri.

O căt eram de fericit
Să mergem impreună
Sub acel farmec liniştit
De lună!

Şi cănd in taină mĕ rugam
Ca noaptea in loc să stee,
In veci alături să te am,
Femee!

Din a lor treacăt să apuc
Acele dulci cuvinte,
De care azi abia mi-aduc
Aminte.

Căci astăzi dacă mai ascult
Nimicurile-aceste,
Îmi pare-o veche de demult
Poveste.

Şi dacă luna bate 'n lunci
Şi tremură pe lacuri,
Totuş îmi pare că de-atunci
Sunt veacuri.

Cu ochii sĕrii cei de 'ntăi
Eu n'o voiu mai privi-o,
De-aceea 'n urma mea rĕmăi,
Adio!

CE E AMORUL

Ce e amorul? E un lung
Prilej pentru durere;
Căci mii de lacrĕmi nu-i ajung
Şi tot mai multe cere.

De-un semn in treacăt de la ea
El sufletul ţi-l leagă,
In căt să n'o mai poţi uita
Viaţa ta intreagă.

Dar ăncă de te-aşteaptă 'n prag
In umbră de unghere,
De se 'ntălneşte drag cu drag,
Cu inima ta cere:

Dispar și ceruri și pămĕnt
Și pieptul tĕu se bate,
Și totu-atĕrnă de-un cuvĕnt
Șoptit pe jumĕtate.

Te urmărește septĕmăni
Un pas făcut a lene
O dulce stringere de măni,
Un tremurat de gene;

Te urmăresc luminători
Ca soarele și luna
Și peste zi de-atătea ori
Și noaptea totdeauna.

Căci scris a fost ca vița ta
De doru-i să nu 'ncapă,
Căci te-a cuprins asemenea
Lianelor din apă.

LACUL

Lacul codrilor albastru,
Nuferi galbeni ĕl incarcă,
Tresărind in cercuri albe
El cutremură o barcă.

Și eu trec de-alung de maluri
Parc'ascult și parc'aștept
Ea din trestii să resară
Și să-mi cadă lin pe piept.

Să sărim in luntrea mică
Ingânați de glas de ape,
Și să scap din mână cârma
Și lopețile să-mi scape,

Să plutim cuprinşi de farmec
Sub lumina blăndei lune,
Văntu 'n trestii lin foşnească,
Unduioasa apă sune . . .

Dar nu vine ! Singuratic
In zadar suspin şi sufĕr
Lăngă lacul cel albastru,
Incărcat cu flori de nufăr.

ANGER DE PAZA

Când sufletu-mi noaptea veghea in extază,
    Vedeam ca in vis pe al meu ănger de pază,
Incins cu o haină de umbră şi rază,
C'asupră-mi c'un zimbet aripele-a 'ntins;
Dar cum te vĕz intr'o palidă haină,
Copilă cuprinsă de dor şi de taină,
Fugi acel ănger de ochiu'ţi invinś.

Eşti demon, copilă, că numai c'o zare
Din genele-ţi lunge, din ochiul tĕu mare,
Făcuşi pe-al meu ănger cu spaimă să sboare,
El, veghea mea sfăntă, amicul fidel?
Or poate...! O 'nchide lungi genele tale
Să pot recunoaşte trăsurile-ţi pale —
    Căci tu... *tu eşti el.*

FLOARE ALBASTRA

Iar te-ai cufundat in stele
Și in nori și 'n ceruri nalte?
De nu m'ai uita incalte,
Sufletul vieței mele.

In zadar riuri in soare
Grămădești 'n a ta găndire,
Și cămpiile Asire
Și intunecata mare.

Piramidele 'nvechite
Urcă 'n cer vĕrful lor mare —
Nu căta in depărtare
Fericirea ta, iubite!

Astfel zise mititica,
Dulce netezindu-mi pĕrul,
Ah! ea spuse adevĕrul;
Eu am ris n'am zis nimica.

«Hai in codrul cu verdeaţă,
Und' isvoare plăng in vale,
Stănca stă să se prăvale
In prăpastia măreaţă.

Acolo 'n ochi de pădure
Lângă bolta cea senină
Şi sub trestia cea lină
Vom şedea in foi de mure.

Şi mi-i spune atunci poveşti
Şi minciuni cu a ta guriţă,
Eu pe-un fir de romoniţă
Voiu cerca de mĕ iubeşti.

Şi de-a soarelui căldura
Voiu fi roşie ca mĕrul
Mi-oi desface de-aur pĕrul
Să-ţi astup cu dĕnsul gura.

De mi-i da o sărutare
Nime 'n lume n'a s'o ştie,
Căci va fi sub pălărie —
Ş'apoi cine treabă are!

Când prin crengi s'a fi ivit
Luna 'n noaptea cea de vară,
Mi-i ţinea de subsuoară,
Te-oi ţinea de după gât.

Pe cărare 'n bolţi de frunze
Apucând spre sat in vale,
Ne-om da sărutări de cale,
Dulci ca florile ascunse.

Şi sosind l'al porţii prag,
Vom vorbi 'n intunecime.
Grija noastră n'aib'o nime:
Cui, cei pasă că 'mi eşti drag?

Inc'o gură — şi dispare...
Ca un stâlp eu stau in lună!
Ce frumoasă, ce nebună
E albastra-mi dulce floare!

. . . .

Şi te-ai dus, dulce minune,
Ş'a murit iubirea noastră,
Floare-albastră! floare-albastră!..
Totul este trist in lume.

ĂNGER ȘI DEMON

Noaptea 'n doma intristată prin lumini ingălbenite
A făclielor de ceară care ard lăngă altare,
Pe când bolta 'n fundul domei stă intunecoasă, mare,
Nepĕtrunsă de-ochii roșii de pe mucuri ostenite,

In biserica pustie lăngă arcul din părete
Genunchiată stă pe trepte o copilă ca un ănger.
Pe-a altarului icoană in de raze roșii frăngeri
Palidă și mohorită maica Domnului se vede.

O făclie e infiptă intr'un stălp de peatră sură,
Lucii picături de smoală la pămĕnt cad sfĕrăind,
Și cununi de flori uscate fășĕiesc amirosind,
Ș'a copilei rugăciune tainic un șoptit murmură.

Cufundat in intuneric, lăng' o cruce mărmurită,
Intr'o umbră neagră, deasă, ca un demon *El* veghiază,
Coatele pe braţul crucii le destinde şi le aşează,
Ochii cufundaţi in capu-i, fruntea tristă şi 'ncreţită.

Şi bărbia lui s'apasă pe al pietrei umĕr rece,
Pĕrul sĕu negru ca noaptea pe al marmurei braţ alb;
Abia candela cea tristă cu reflectul ei rós-alb
Blănd o rază mai aruncă ce peste-a lui faţă trece.

Ea un ănger, ce se roagă — *El* un demon ce visează;
Ea o inimă de aur — *El* un suflet apostat:
El in umbra lui fatală stă 'ndărătnic răzimat —
La picioarele Madonei tristă, sfăntă *Ea* veghează.

Pe un mur inalt şi rece de o marmură curată
Albă ca zăpada iernei, lucie ca apa lină,
Se resfrănge ca 'n oglindă a copilei umbră plină.
Umbra ei, ce ca şi dĕnsa stă in rugă ingenunchiată.

Ce-ţi lipseşte oare ţie, blond copil cu-a ta mărire.
Cu de marmur'albă faţă şi cu mănele de ceară,
Vĕl, o negură diafană mestecată 'n stele, clară
E privirea-ţi inocentă sub a genelor umbrire —

Ce-ţi lipseşte să fii ănger? Aripi lungi şi constelate?..
Dar ce vĕd? Pe-a umbrei tale umeri vii ce se intinde
Două umbre de aripe ce se mişcă tremurănde,
Două aripe de umbră către ceruri ridicate.

O, nu-i umbra ei aceea — este ăngerul de pază,
Lăngă marmura cea albă vĕd fiinţa-i aeriană,
Peste viaţa-i inocentă viaţa lui cea sfăntă plană,
Lăngă dĕnsa el se roagă, lăngă ea ingenuchiază.

Dar de-i umbra ei aceea — atunci *Ea* un ănger este,
Ănsĕ aripele-i albe lume-a le vede nu poate;
Muri sfinţiţi de-a o ne sirii rugăciuni îndelungate
Vĕd aripele-i diafane şi de dĕnsele dau veste.

Te iubesc! era să strige demonul in a lui noapte,
Dară umbra 'naripată a lui buze le inmoae;
Nu spre-amor — spre 'nchinăciune el genuchi-şi incovoae
Şi ascultă, dus din lume, a ei dulci şi timizi şoapte.

Ea? — O fiică e de rege, blondă 'n diadem de stele,
Trece 'n lume fericită, ănger rece şi femee —
El — rĕscoală in popoare a distrugerii scăntee
Şi in inimi pustiite samĭnă găndiri rebele.

Despărţiţi de a vieţii valuri, intre el şi intre dênsa
Veacuri sunt de cugetare, o istorie-un popor:
Une ori — de şi arare — se 'ntălnesc şi ochii lor,
Se privesc, par a se soarbe în dorinţa lor aprinsă.

Ochii ei cei mari, albaştri, de blăndeţe dulci şi moi,
Cu adănc pĕtrund in ochii lui cei negri furtunoşi,
Şi pe faţa lui cea slabă trece-uşor un nour roş —
Se iubesc — şi ce departe sunt deolaltă amĕndoi!

A venit un rege palid, şi coroana sa antică,
Grea de glorii şi putere, l'a ei poale-ar fi depus,
Pe-ale tronului covoare ea piciorul de-ar fi pus,
Şi in măna-i insceptrată, măna ei ăngustă mică.

Dară nu --- multe rĕmas-au buzele-i abia deschise,
Mută inima in pieptu-i, măna ei trasă 'ndărĕt.
In a sufletului taină ea iubea; clar şi incet
Se ivea faţa de demon fecioreştilor ei vise.

Ea-l vedea mişcănd poporul cu idei reci, indrăsneţe:
Ce puternic e! găndi ea cu-amoroasă dulce spaimă;
El presentul ĕl rescoală cu-a găndirilor lui faimă
Contra tot ce grămădiră veacuri lungi şi frunţi măreţe.

El ades suit pe-o piatră cu turbare se 'nfăşoară
In stindardul roş, şi fruntea-i aspră-adăncă, increţită,
Părea ca o noapte neagră de furtune acoperită.
Ochii fulgereau şi vorba-i trezea furia vulgară.

. . . .

Pe un pat sărac asudă intr'o lungă agonie
Tĕnĕrul. O lampă 'ntinde limb'avară şi subţire
Sfĕrăind in aer bolnav — nimeni nu-i ştie de ştire,
Nimeni soarta-i n'o 'mblănzeşte, nimeni fruntea nu i măngăe,

Ah! acele gănduri toate indreptate inspre lume,
Contra legilor ce-s scrise, contra ordinii 'mbrăcate
Cu-a lui Dumnezeu numire — astăzi toate-s 'ndreptate
Contra inimei murinde, sufletul vor să-i sugrume!

A muri fără speranţă! Cine ştie amărăciunea
Ce-i ascunsă 'n aste vorbe? — Să te simţi neliber, mic,
Să vezi marele-aspiraţii că-s reduse la nimic,
Că domnesc in lumă rele, căror nu te poţi opune,

Ca-opunĕndu-te la ele, tu viaţa-ţi risipeşti —
Şi când mori, să vezi că'n lume vieţuit-ai *in zadar:*
O astfel de moarte i iadul! Alte lacrimi, alt amar
Mai crud nici e cu putinţă: simţi *că nimica nu eşti.*

Şi acele gănduri negre mai nici a muri nu l lasă:
Cum a intrat el in viaţă! Căt amor de drept şi bine,
Cătă sincere frăţie adusese el cu sine!
Şi resplata? Amărirea care sufletu-i apasă.

Dar prin negurele negre, care ochii ĕi acopĕr,
Se apropie-argintoasă umbra nalt'a unui ănger,
Se aşază lin pe patu-i; ochii lui orbiţi de plăngeri
Fa-i sărută; de pe dĕnşii negurile se descopĕr...

Este *Ea* — cu-o mulţumire adăncă, ne mai simţită,
El in ochii ei se uită. Măndră-i de induioşare,
Ceasul ultim ĕi impacă toată viaţa i de durere.
Ah! şopteşte el pe moarte: cine eşti, ghicesc, iubită.

Am voit viaţa 'ntreagă să pot rescula poporul
Cu găndirile mi rebele contra cerului deschis —
El n'a vrut ca să condamne pe demon, ci a trimis
Pe un ănger, să mĕ 'mpace, şi 'mpăcarea — e amorul.

SE BATE MIEZUL NOPȚII

Se bate miezul nopții in clopotul de-aramă
Și somnul, vameșu vieții, nu vrea să-mi iee vamă.
Pe căi bătute-adesea vrea moartea să mĕ poarte,
S'asemĕn intre olaltă viață și cu moarte;
Ci cumpĕna găndiri'mi și azi nu se mai schimbă,
Cáci intre amĕndouĕ stă neclintita limbă.

ATĂT DE FRAGEDĂ

Atăt de fragedă, te asemeni
Cu floarea albă de cireș,
Și ca ănger dintre oameni
In calea vieții mele eși.

Abia atingi covorul moale,
Mătasa sună sub picior,
Și de la creștet pănă 'n poale
Plutești ca visul de ușor.

Din increțirea lungei rochii
Resai ca marmura in loc —
S'atĕrnă sufletu-mi de ochii
Cei plini de lacrimi și noroc.

O vis ferice de iubire,
Mireasă blândă din povești,
Numai zimbi ! A ta zimbire
Mi-arată cât de dulce ești.

Cât poți cu a farmecului noapte
Să 'ntuneci ochii mei pe veci,
Cu-a gurii tale calde șoapte,
Cu 'mbrățișeri de brațe reci.

De-odată trece o cugetare,
Un văl pe ochii tĕi ferbinți :
E 'ntunecoasa renunțare,
E umbra dulcilor dorinți.

Te duci, ș'am ințeles prea bine,
Să nu mĕ țin de pasul tĕu,
Pierdută vecĭnic pentru mine,
Mireasa sufletului meu !

Că te-am zărit e a mea vină,
Și vecĭnic n'o să mi-o mai iert,
Spăși-voi visul de lumină
Tinzĕndu-mi dreapta in deșert.

Ş'o să 'mi răsai ca o icoană
A pururi verginii Marii,
Pe fruntea ta purtănd coroană —
Unde te duci? Când o să vii?

O MAMĂ . . .

O mamă, dulce mamă, din negură de vremi
Pe freamĕtul de frunze la tine tu mĕ chemi;
Deasupra criptei negre a sfântului mormĕnt
Se scutură salcămii de toamnă și de vĕnt,
Se bat incet din ramuri, ingănă glasul tĕu . . .
Mereu se vor tot bate, tu vei dormi mereu.

Când voiu muri, iubito, la creștet să nu-mi plăngi;
Din teiul sfânt și dulce o ramură să frăngi,
La capul meu cu grijă tu ramura s'o ingropi,
Asupra ei să cadă a ochilor tĕi stropi;
Simți-o-voiu odată umbrind mormĕntul meu . . .
Mereu va crește umbra-i, eu voiu dormi mereu.

Ear dacă impreună va fi ca să murim,
Să nu ne ducă 'n triste zidiri de ţintirim:
Mormĕntul să ni-l sape la mărgine de rîu,
Ne pună 'n incăperea aceluiaş sicriu,
De-apururea aproape vei fi de sinul meu...
Mereu va plănge apa, noi vom dormi mereu.

FĔT-FRUMOS DIN TEI

Blanca, ştii că din iubire
»Făr' de lege te-ai născut;
»Am jurat de la 'nceput
»Pe Hristos să 'l iei de mire!

»Imbrăcăndu-te 'n veşmĕntu-i,
»Lepădănd viaţa lumii,
»Vei spăşi greşala mumii,
»Şi de-o crimă tu mĕ măntui.«

— »Traiul lumii, dragă tată,
»Cine vor, aceia lese'l
»Dară sufletul mi-e vesel,
»Tinereţea luminată.

»Danţul, musica, pădurea
»Pe acestea le 'ndrăgii,
»Nu chiliile pustii
»Unde plăngi găndind aiurea?«

— »Ştiu mai bine ce-ţi prieşte.
»Cum am spus aşa remăne;
»Pentru drumul cel de măne
»De cu azi te pregăteşte!«

Măna ea la ochi şi o ţine,
Toate minţile-şi adună —
Să ia lumea 'n cap nebună,
Par' c'atăta-i mai remăne.

Calu-i alb, un bun tovarăş,
Inşelat aşteapt' afară;
Ea picioru 'l pune 'n scară
Şi la codru pleacă earăş.

Sara vine din arinişti,
Cu miroase o imbată,
Cerul stelele-şi arată,
Solii dulci ai lungii linişti;

Dar prin codri ea pětrunde
Lăngă teiul vechiu și sfănt,
Ce cu flori păn' in păměnt
Un isvor vrăjit ascunde.

Ingănat de glas de ape
Cănt'un corn cu 'nduioșare,
Tot mai tare și mai tare,
Mai aproape, mai aproape;

Ear isvorul, prins de vrajă,
Resărea sunănd din valuri:
Sus in codri de pe dealuri
Luna blăndă ține strajă.

Ca din farmec ea tresare
Și, privind uimită 'n lături,
Vede-un těněr chiar alături,
Pe-un cal negru e călare...

Oare ochii ei o mint,
Sau aivea-i, adevěru-i?
Flori de teiu el are 'n păru-i
Și la șold un corn de-argint.

Ea privește-atunci in jos,
Trece măna pe la tămple,
Ear inima-i se ămple
De un farmec dureros.

El se da tot mai aproape
Și cerșea copilărește;
Al ei suflet se răpește
De inchide-a ei pleoape,

Cu o mănă îl respinge,
Dar se simte prinsă 'n brață,
De-o durere, de-o dulceață
Pieptul, inima-i se stringe.

Ar striga și nu se 'ndură
Capu-i cade pe-a lui umĕr,
Sărutări fără de numĕr
El ĕi soarbe de pe gură.

O desmiardă ș'o intreabă,
Ear ea fața și-o ascunde
Și așa de 'ncet rĕspunde
Cu o voce dulce, slabă.

Tot alături călăresc,
Nu au grija nimăruia,
Și de dragi unul altuia
Ei din ochi se prăpădesc.

Se tot duc, se duc mereu,
Trec in umbră, pier in vale,
Eară cornul plin de jale
Sună dulce, sună greu.

Blându-i sunet se imparte
Peste văi imprăștiet,
Mai incet, tot mai incet,
Mai departe, mai departe

Sus in brazii de pe dealuri
Luna 'n urmă ține strajă,
Ear isvorul prins de vrajă
Resărea sunând din valuri.

CU MĂINE ZILELE'ŢI ADAUGI

Cu măine zilele'ţi adaugi
Cu ieri viaţa ta o scazi,
Şi ai cu toate astea 'n faţă
De-apururi ziua cea de azi.

Când unul trece, altul vine
In astă lume a'l urma;
Precum când soarele apune,
El şi resare unde-va.

Se pare cum că alte valuri
Cobor mereu pe-acelaş vad,
Se pare cum că-i altă toamnă,
Ci 'n veci aceleaşi frunze cad.

Naintea nopții noastre ămblă
Crăiasa dulcei dimineți;
Chiar moartea ĕnsă-și e-o părere
Și un visternic de vieți.

Din ori-ce clipă trecĕtoare
Ăst adevĕr îl ințeleg,
Că sprijină vecia 'ntreagă
Și 'nvĕrte universu 'ntreg.

De-aceea sboare anu-acesta
Și se cufunde in trecut,
Tu ai ș'acum comoara 'ntreagă
Ce 'n suflet pururi ai avut.

Cu măine zilele'ți adaugi,
Cu ieri viața ta o scazi,
Avĕnd cu toate astea 'n față
De-apururi ziua cea de azi.

Priveliștile sclipitoare
Ce 'n repezi șiruri se deștern,
Repausă nestrămutate
Sub raza găndului etern.

DIN VALURILE VREMII

Din valurile vremii, iubita mea, resai,
Cu braţele de marmur, cu pĕrul lung bălai
Şi faţa străvezie cu faţa albei ceri —
Slăbită e de umbra duioaselor dureri!
Cu zimbetul tĕu dulce tu măngăi ochii mei,
Femee între stele şi stea între femei,
Şi intorcĕndu-ţi faţa spre umĕrul tĕu stăng,
In ochii fericirii mĕ uit pierdut şi plăng.

Cum oare din noianul de neguri să te rump,
Să te ridic la pieptu-mi, iubite ănger scump,
Şi faţa mea in lacrimi pe faţa ta s'o plec,
Cu sărutări aprinse suflara să ţi-o 'nec
Şi măna friguroasă s'o incălzesc la sin,
Aproape — mai aproape pe inima'mi s'o ţin.

Dar vai, un chip aievea nu ești ast-fel de treci,
Și umbra ta se pierde in negurile reci,
De mĕ găsesc iar singur cu brațele in jos
In trista amintire a visului frumos!
Zadarnic după umbra ta dulce le intind:
Din valurile vremii nu pot să te cuprind.

POVESTEA CODRULUI

Impĕrat slăvit e codrul,
Neamuri mii ĕi cresc sub poale,
Toate inflorind din mila
Codrului, Măriei Sale.

Lună, soare şi luceferi
El le poartă 'n a lui herb,
Impregiuru-i are dame
Şi curteni din neamul cerb.

Crainici, iepurii cei repezi,
Purtători ei sunt de veşti,
Filomele-i ţin orchestrul
Şi isvoare spun poveşti.

Peste flori, ce cresc in umbră,
Lăngă ape, pe potici,
Vezi bejanii de albine,
Armii grele de furnici.

Hai şi noi la craiul, dragă,
Şi să fim din nou copii,
Ca norocul şi iubirea
Să ne pară jucării.

Mi-a părea cum că natura
Toată mintea ei şi a pus,
De căt or şi ce păpuşă
Să te facă mai presus.

Amĕndoi vom merge 'n lume
Rătăciţi şi singurei,
Ne-om culca lăngă isvorul
Ce resare sub un tei.

Adormi-vom, troeni-va
Teiul floarea-i peste noi,
Şi prin somn auzi-vom bucium
De la stănele de oi.

Maĭ aproape, mai aproape
Noi ne-om stringe piept la piept...
O auzi, cum chiam' acuma
Craiul sfatu-i înțelept!

Peste albele isvoare
Luna bate printre ramuri,
Imprejuru-ne s'adună
Ale Curții măndre neamuri:

Cai de mare albi ca spuma,
Bouri nalți cu steme 'n frunte,
Cerbi cu coarne rămuroase,
Ciute sprintene de munte,

Și pe teiul nostru 'ntreabă
Cine suntem, stau la sfaturi!
Eară gazda noastră zice
Dăndu'și ramurile 'n laturi:

»O priviți-i, cum visează
»Visul codrului de fagi
»Amĕndoi ca 'ntr'o poveste...
»Ei își sunt așa de dragi!«

IMPĔRAT ȘI PROLETAR

Pe bănci de lemn in scunda tavernă mohorită,
Unde pĕtrunde ziua printre ferești murdare,
Pe lăngă mese lunge stătea posomorită,
Cu fețe 'ntunecoase, o ceată pribegită,
Copii săraci și sceptici ai plebei proletare.

Ah! zise unul, spuneți că-i omul o lumină
Pe lumea asta plină de-amaruri și de chin?
Nici o scăntee 'ntrĕnsul nu'i candidă și plină,
Murdară este raza-i ca globul cel de tină,
Asupra cărui dĕnsul domnește pe deplin.

Spuneţi-mi ce-i dreptatea? — Cei tari se ingrădiră
Cu-averea şi mărirea in cercul lor de legi,
Prin bunuri ce furară, in veci vezi cum conspiră
Contra celor ce dĕnşii la lucru-i osăndiră
Şi le subjugă munca vieţei lor intregi.

Unii plini de plăcere petrec a lor viaţă,
Trec zilele voioase şi orele surid,
In cupe vin de ambră, iarna grădini, verdeaţă,
Vara petreceri, Alpii cu frunţile de ghiaţă,
Ei fac din noapte ziuă ş'a zilei ochi inchid.

Virtutea pentru dĕnşii — ea nu esistă. Ănse
V'o predică, căci trebue să fie braţe tari
A statelor greoăie, cari trebue impinse,
Şi trebuesc luptate resboaele aprinse;
Căci voi murind in sănge, ei pot să fie mari.

Şi flotele măreţe ş'armatele făloase,
Coroanele ce regii le pun pe fruntea lor,
Ş'acele milioane, ce in grămezi luxoase
Sunt strinse la bogatul, pe cel sărac apasă
Şi 's supte din sudoarea prostitului popor.

Religia — o frază de dênșii inventată
Ca prin a ei putere să vĕ aplece 'n jug,
Căci de-ar lipsi din inimi speranța de resplată,
După ce-amar munciră̆ți, mișei viața toată,
Ați mai purta osênda ca vita de la plug?

Cu umbre, care nu sunt, v'a 'ntunecat vederea
Și v'a făcut să credeți că veți fi resplătiți...
Nu! moartea cu viața a stins toată plăcerea —
Cel ce in astă lume a dus numai durerea,
Nimic n'are dincolo, căci morți sunt cei muriți.

Minciuni și frase-i totul ce statele susține,
Nu-i ordinea firească ce ei, a fi, susțin.
Averea să le aperi, mărirea ș'a lor bine
Ei brațul tĕu inarmă, ca să lovești in tine,
Și pe voi contra voastră in luptă ei vĕ mân.

De ce să fiți voi sclavii milioanelor nefaste,
Voi, ce din munca voastră abia puteți trăi?
De ce boala și moartea să fie partea voastră,
Când ei in bogăție cea splendidă și vastă
Petrec ca și in ceruri, n'au timp nici de-a muri?

De ce uitaţi că 'n voi e număr şi putere?
Cănd vreţi, puteţi prea lesne pămĕntul să 'mpărţiţi.
Nu le mai faceţi ziduri unde să 'nchid avere,
Pe voi unde să 'nchidă, cănd impinşi de durere
Veţi crede c'aveţi dreptul şi voi ca să trăiţi.

Ei, ingrădiţi de lege, plăcerilor se lasă
Şi sucul cel mai dulce pămĕntului i-l sug,
Ei chiamă 'n voluptatea orgiei sgomotoase
De instrumente oarbe a voastre fiici frumoase;
Frumuseţile-ne tineri, bĕtrânii lor distrug.

Şi de 'ntrebaţi atuncea, vouĕ ce vĕ remăne?
Munca, din care dĕnşii se 'mbată in plăceri,
Robia viaţa toată, lacrimi pe o neagră păne,
Copilelor pătate miseria 'n ruşine.
Ei tot, şi voi nimica; ei cerul, voi dureri!

De lege n'au nevoe: virtutea e uşoară
Cănd ai ce-ţi trebueşte... Ear legi sunt pentru voi,
Vouĕ vĕ pune lege, pedepse vĕ mĕsoară
Cănd măna v'o intindeţi la bunuri zimbitoare,
Căci nu'i iertat nici braţul teribilei nevoi.

Sdrobiţi orănduiala cea crudă şi nedreaptă
Ce lumea o imparte in miseri şi bogaţi.
Atunci când după moarte resplata nu v'aşteaptă,
Făceţi că 'n asta lume să aibă parte dreaptă,
Egale fie-care, şi să trăim ca fraţi!

Sfărmaţi statuea goală a Venerei antice,
Ardeţi acele pănze cu corpuri de ninsori!
Ele stărnesc in suflet idea neferice
A perfecţiei umane, şi ele fac să pice
In ghiarele uzurei copile din popor!

Sfărmaţi tot ce aţiţă inima lor bolnavă
Sfărmaţi palate, temple, ce crimele ascund,
Svěrliţi statui de tirani, in foc să curgă lavă,
Să spele de pe pietre pănă şi urma sclavă
Celor ce le urmează păn' la al lumei fund!

Sfărmaţi tot ce arată măndrie şi avere,
O! desbrăcaţi viaţa de haina-i de granit,
De purpură, de aur, de lacrimi, de urit,
Să fie un vis numai, să fie o părere
Ce făr' de patimi trece in timpul nesfărşit.

Zidiţi din dărmăture gigantici piramide
Ca un *memento mori* pe al istoriei plan —
Aceasta este arta ce sufletu-ţi deschide
Naintea veşniciei; nu corpul gol ce ride
Cu mutra de vĕndută, cu ochiu vil şi viclean.

O ! aduceţi potopul, destul voi aşteptarăţi
Ca să vedeţi ce bine prin bine o să eas
Nimic ! Locul hienei il luâ acel vorbareţ,
Locul cruzimii vechie acel lin şi pismătareţ.
Formele se schimbară, dar rĕul a rĕmas.

Atunci vĕ veţi intoarce la vremile-aurite
Ce mitele albastre ni le şoptesc ades;
Plăcerile egale egal vor fi 'mpărţite,
Chiar moartea când va stinge lampa vieţii finite
Vi s'a părea un ănger cu pĕrul blond şi des.

Atunci veţi muri lesne fără de-amor şi grijă,
Feciori or trăi 'n lume cum voi aţi vieţuit,
Chiar clopotul n'a plănge cu limba lui de schijă
Pentru acel de care norocul avu grijă.
Nimeni de a plănge n'are: el traiul şi-a trăit.

Şi boale ce miseria ş'averea nefirească
Le nasc in oameni, toate cu 'ncetul s'or topi,
Va cresce tot ce'n lume este menit să crească,
Va bea păn' in fund cupa păn' va vrea s'o sdrobească,
Căci va muri când nu va avea la ce trăi.

. . . .

Pe malurile Seinei in faeton de gală
Cesarul trece palid, in gănduri adăncit;
Al undelor greu vuet, vuirea in granit
A sute d'echipajuri, găndirea n'o inşală:
Poporul lui ĕl face tăcut şi umilit.

Zimbirea lui deşteaptă, adăncă şi tăcută,
Privirea-i ce citeşte in suflete omeneşti,
Şi măna-i care poartă destinele lumeşti,
Cea grupă sdrenţuită in cale-i o salută.
Mărirea-i e in taină legată de aceşti.

Convins ca voi el este 'n nălţimea-i solitară
Lipsită de iubire, cumcă principiul reu
Nedreptul şi minciuna al lumii dulce frĕu,
Istoria umană in veci se desfăşoară,
Povestea-i a ciocanului ce cade pe ilău.

Şi el — el vĕrful măndru al celor ce apasă.
Salută 'n a lui cale pe-apărătorul mut.
De aţi lipsi din lume, voi causa 'ntunecoasă
De resturnări măreţe — mărirea-i radioasă,
Cesarul, chiar Cesarul de mult ar fi căzut.

Cu ale voastre umbre nimica crezĕtoare,
Cu zimbetu-vĕ rece, de milă părăsit
Cu mintea de dreptate şi bine rizĕtoare,
Cu umbra voastră numai, puteri ingrozitoare
La jugu-i el sileşte pe cei ce l-au urit.

. . . .

Parisul arde 'n valuri, fortuna 'n el se scaldă,
Turnuri ca falce negre trosnesc arzĕnd in vĕnt —
Prin limbele de flacări, ce'n valuri se framĕnt,
Răcnete, vuet de-arme pĕtrund marea cea caldă,
Evul e un cadavru — Paris al lui mormĕnt.

Pe stradele 'ncruşite de flacări orbitoare,
Suiţi pe baricade de bulgări de granit,
Se mişc batalioane a plebei proletare
Cu cuşme frigiene şi arme lucitoare,
Şi clopote de-alarmă resună răguşit.

Ca marmura de albe, ca ea nepăsătoare
Prin aerul cel roșu femei trec cu-arme 'n braț,
Cu pĕr bogat și negru ce pe-umeri se coboară
Și sinii lor acopĕr — e ură și turbare
In ochii lor cei negri, adănci și desperați.

O! luptă-te 'nvelită in pletele-ți bogate,
Eroic este astăzi copilul cel pierdut!
Căci flamura cea roșă cu umbra-i de dreptate
Sfințește-a ta viață de tină și pĕcate.
Nu! nu ești tu de vină, ci cei ce te-au vĕndut!

. . . .

Scăntee marea lină, și placele ei sure
Se mișc una pe alta ca pături de cristal
Prin lume prăvălite; din tainica pădure
Apare luna mare cămpiilor azure,
Umplĕndu-le cu ochiul ei măndru, triumfal.

Pe undele incete iși mișcă legănate
Corăbii invechite scheletele de lemn;
Trecĕnd incet ca umbre, țin pănzele umflate
In fața lunei care prin ele atunci străbate,
Și 'n roata de foc galben stă față-i ca un semn.

Pe maluri sdruncinate de aiurirea mării
Cesaru 'ncă veghiază la trunchiul plecat
Al salciei pletoase, şi intinse a apei arii
In ceruri fulgerănde se pleacă lin suflării
A zefirului nopţii şi sună cadenţat.

Ĕi pare, că prin aer in noaptea instelată
Călcĕnd pe vĕrf de codri, pe-a apelor măriri,
Trecea cu barba albă — pe fruntea 'ntunecată
Cununa cea de pae ĕi atărnă uscată —
Moşneagul rege Lear.

Uimit privea Cesarul la umbra cea din nouri,
Prin creţa-i cărei stele tremurănd transpar.
I se deschide 'n minte tot sensul de tablouri
A vieţii sclipitoare, a popoarelor ecouri
Par glasuri ce imbracă o lume de amar.

In or ce om o lume işi face incercarea,
Bĕtrănul Demiurgos se opinteşte 'n van,
In or ce minte lumea işi pune intrebarea
Din nou: de unde vine şi unde merge? Floarea
Dorinţelor obscure sădite in noian,

Al lumei 'ntregul simbur, dorinţa-i si mărirea,
In inima or cărui i-ascuns şi trăitor,
Svĕrlire hasardată, cum pomu 'n inflorire
In or ce floare 'ncearcă intreagă a sa fire,
Ci 'n calea de-a da roade cele mai multe mor.

Ast-fel umana roadă in calea ei inghiaţă,
Se petrifica unul in sclav, altu 'mpĕrat,
Acoperind cu noime sermana lui viaţă
Şi arătănd la soare-a miseriei lui faţă —
Faţă, căci inţelesul i-acelaş la toţi dat.

In veci aceleaşi doruri mascate cu-altă haină,
Şi 'n toată omenirea in veci acelaş om;
In multe forme-apare a vieţii crudă taină,
Pe toţi ea ĕi inşală, la nime se destaină,
Dorinţi nemărginite plantănd intr'un atom.

Cănd ştii că visu-acesta cu moarte se sfirşeşte
Că 'n urmă-ţi remăn toate ast-fel cum sunt, de dregi
Or-căt ai drege 'n lume — atunci te oboseşte
Eterna alergare ş'un gănd te-ademeneşte:
Că vis al morţi-eterne e viaţa lumi 'ntregi.

PE LANGA PLOPII FARA SOȚ . . .

Pe lăngă plopii fără soț
 Adesea am trecut;
Mĕ cunoșteau vecinii toți,
 Tu nu m'ai cunoscut.

La geamul tĕu ce strălucea,
 Privii atăt de des:
O lume toată 'nțelegea,
 Tu nu m'ai ințeles.

De căte ori am așteptat
 O șoaptă de respuns!
O zi din viață să 'mi fi dat,
 O zi mi-era de ajuns;

O oară să fi fost amici,
Să ne iubim cu dor,
S'ascult de glasul gurii mici —
O oară, şi să mor.

Dându-mi din ochiul tĕu senin
O rază din adins,
In calea timpilor ce vin
O stea s'ar fi aprins,

Ai fi trăit in veci de veci
Şi rĕnduri de vieţi,
Cu ale tale braţe reci
Inmărmureai măreţ —

Un chip de-apururi adorat,
Cum nu mai au perechi
Acele zine ce străbat
Din timpurile vechi!

Căci te iubeam cu ochi păgâni
Şi plini de suferinţi,
Ce mi-i lăsară din bĕtrâni
Părinţii din părinţi.

Azi nici măcar imi pare rĕu
        Ca trec cu mult mai rar,
Că cu tristeţe capul tĕu
        Se 'ntoarce in zadar:

Căci azi le semeni tuturor
        La umblet şi la port,
Şi te privesc nepăsător
        C'un ochiu rece de mort.

Tu trebuia să te cuprinzi
        De acel farmec sfănt
Şi noaptea candelă s'aprinzi
        Iubirii pe pămênt.

GLOSSA

Vremea trece, vremea vine,
Toate 's vechi şi nouĕ toate;
Ce e rĕu şi ce e bine
Tu te 'ntreabă şi socoate.
Nu spera şi nu ai teamă:
Ce e val, ca valul trece;
De te 'ndeamnă, de te chiamă,
Tu rĕmăi la toate rece.

Multe trec pe dinainte,
In auz ne sună multe;
Cine ţine toate minte
Şi ar sta să le asculte!
Tu aşază-te de-o parte
Regăsindu-te pe tine,
Cănd cu sgomote deşarte
Vremea trece, vremea vine.

Nici incline a ei limbă
Recea cumpĕn' a găndirii
In spre clipa ce se schimbă
Pentru masca fericirii,
Ce din moartea ei se naşte
Şi o clipă ţine poate:
Pentru cine o cunoaşte,
Toate-s vechi şi nouĕ toate.

Privitor ca la teatru
Tu in lume să te 'nchipui:
Joace unul şi pe patru
Totuş tu ghici-vei chipu-i
Şi de plănge, de se ceartă,
Tu in colţ petreci in tine
Şi 'nţelegi in a lor artă,
Ce e rĕu şi ce e bine.

Viitorul şi trecutul
Sunt a filei douĕ feţe,
Vede 'n capĕt inceputul
Cine ştie să le 'nveţe.
Tot ce-a fost or o să fie
In present le-avem pe toate,
Dar de a lor zădărnicie
Te intreabă şi socoate.

Căci acelorași mijloace
Se supun căte există,
Și de mii de ani incoace
Lumea-i veselă și tristă;
Alte măști, aceeaș piesă,
Alte guri, aceeaș gamă,
Amăgit atăt de-adesĕ
Nu spera și nu ai teamă.

Nu spera când vezi mizerii
La isbăndă făcĕnd punte,
Te-or intrece nătărăii
De-ai fi cu stea in frunte.
Teamă n'ai; căta-vor iarăș
Intre dĕnșii să se plece,
Nu te prinde lor tovarăș:
Ce e val, ca valul trece.

Cu un căntec de sirenă
Lumea 'ntinde lucii mreje;
Ca să schimbe-actori 'n scenă
Te momește in vĕrteje.
Tu pe-alături te strecoară
Nu băga nici chiar de seamă,
Din cărarea ta afară
De te 'ndeamnă, de te chiamă.

De te-ating, să feri in lături,
De hulesc, să taci din gură
Ce mai vrei cu-a tale sfaturi,
Dacă ştii a lor mĕsură!
Zică toţi ce vor să zică,
Treacă 'n lume cine-o trece:
Ca să nu 'ndrăgeşti nimică,
Tu rĕmăi la toate rece.

Tu rĕmăi la toate rece.
De te 'ndeamnă, de te chiamă;
Ce e val, ca valul trece,
Nu spera şi nu ai teamă.
Te intreabă şi socoate,
Ce e rĕu şi ce e bine;
Toate 's vechi şi nouĕ toate:
Vremea trece, vremea vine.

S'A DUS AMORUL

S'a dus amorul, un amic
Supus amăndurora;
Deci cânturilor mele zic
Adio tuturora.

Uitarea le inchide 'n scrin
Cu măna ei cea rece,
Şi nici pe buze nu-mi mai vin
Şi nici prin gănd mi-or trece.

Atăt murmur de isvor,
Atăt senin de stele
Şi un atăt de trist amor
Am ingropat in ele!

De ce noian indepărtat
Au resărit in mine!
Cu căte lacrimi le-am udat,
Iubito, pentru tine!

Cum străbătea atăt de greu
Din jalea mea adăncă!
Şi căt de mult imi pare rĕu,
Că nu mai sufer incă,

Că nu mai vrei să te araţi,
Lumină de 'ndeparte
Cu ochii tĕi intunecaţi,
Renăscători din moarte!

Şi cu acel smerit suris,
Cu acea blăndă faţă
Să faci din viaţa mea un vis,
Din visul meu o viaţă!

Să mi se pară cum-că creşti
De cum resare luna
In umbra dulcilor poveşti
Din nopţi o mie una!

Era un vis misterios
Şi blănd din cale-afară.
Şi prea era de tot frumos,
De-a trebuit să piară.

Prea mult un ănger mi-ai părut
Şi prea puţin femee,
Ca fericirea ce am avut
Să fi putut să stee.

Prea ne pierdurăm tu şi eu
In al ei farmec poate,
Prea am uitat pe Dumnezeu,
Precum uitarăm toate.

Şi poate că nici este loc
Pe o lume de mizerii
Pentr'un atăt de sfănt noroc,
Străbătător durerii.

DEPARTE SUNT DE TINE

Departe sunt de tine și singur lăngă foc
Petrec in minte viața-mi lipsită de noroc,
Optzeci de ani imi pare in lume c'am trăit,
Că sunt bĕtrăn ca iarna, că tu vei fi murit,
Aducerile-aminte pe suflet cad in picuri,
Redeșteptănd in fațā-mi trecutele nimicuri;
Cu degetele-i vĕntul lovește in ferești,
Se toarce 'n găndu-mi firul duioaselor povești,
Ș'atuncea dinainte-mi prin ceață par'că treci,
Cu ochii mari in lacrimi, cu măni subțiri și reci,
Cu brațele-amĕndouĕ de gătul meu te-anini.
Și par' c'ai vrea a 'mi spune ceva, apoi suspini.

Eu string la pept averea-mi de-amor, de frumuseţi,
In sărutări unim noi sermanele vieţi . . .
O! glasul amintirii rĕmăe pururi mut,
Să uit pe veci norocul ce-o clipă l'am avut,
Să uit, cum dup'o clipă din braţele-mi te-a smuls . . .
Voiu fi bĕtrăn şi singur, vei fi murit de mult!

FREAMET DE CODRU

—

Tresărind scăntee lacul
Și se leagănă sub soare;
Eu, privindu'l din pădure,
Las aleanul să mĕ fure
Și ascult de la rĕcoare
Pitpalacul.

Din isvoare și din gărle
Apa sună somnoroasă;
Unde soarele pĕtrunde
Printre ramuri a ei unde,
Ea in valuri sperioasă
Se asvĕrle.

63179. Ed. VIII.

Cucul cântă, mierle, presuri —
Cine ştie să le-asculte?
Ale paserilor neamuri
Ciripesc pitite 'n ramuri
Şi vorbesc cu-atât de multe
Inţelesuri!

Cucu 'ntreabă: »Unde-i sora
»Viselor noastre de vară?
»Mlădioasă şi iubită,
»Cu privirea ostenită,
»Ca o zină să resară
»Tuturora«

Teiul vechiu un ram intins-a
Ea să poată să'l indoae,
Ramul tĕnĕr vĕnt să 'şi dee
Şi de braţe 'n sus s'o iee,
Eară florile să ploae
Peste dĕnsa.

Se intreabă trist isvorul:
»Unde mi-i crăiasa oare?
»Pĕrul moale despletindu-şi,
»Faţa 'n apa mea privindu'şi,
»Să m'atingă visătoare
»Cu piciorul?«

Am respuns: »Pădure dragă,
»Ea nu vine, nu mai vine!
»Singuri voi stejari remăneţi
»De visaţi la ochii vineţi,
»Ce luciră pentru mine
»Vara 'ntreagă.«

Ce frumos era in crănguri,
Cănd cu ea m'am prins tovarăş!
O poveste incăntată,
Care azi e 'ntunecată...
De-unde eşti, revino iarăş,
Să fim singuri!

DE-OR TRECE ANII

De-or trece anii cum trecură,
Ea tot mai mult îmi va plăcea,
Pentru că 'n toată-a ei făptură
E-un »nu știu cum« ș'un ›nu știu ce

M'au fermecat cu v'o scântee
Din clipa 'n care ne vĕzum?
De și nu e de cât femee,
E totuș alt-fel, nu știu cum.

De aceea una-mi este mie
De ar vorbi, de ar tăcea;
Daca'l ei glas e armonie,
E și 'n tăcere nu știu ce.

Ast-fel robit de-aceeaş jale
Petrec mereu acelaş drum:
In taina farmecelor sale
E-un »nu ştiu ce« ş'un »nu ştiu cum«.

TE DUCI

Te duci, și ani de suferință
N'or să te vază ochi-mi triști,
Inamorați de a ta ființă.
De cum zimbești, de cum te miști.

Și nu e blănd ca o poveste
Amorul meu cel dureros,
Un demon sufletul tĕu este,
Un chip de marmoră frumos.

In față farmecul palorii
Și ochii ce scăntee de vii —
Sunt umezi infiorătorii
De lingușiri, de viclenii.

Când mĕ atingi, eu mĕ cutremur,
Tresar la pasul tĕu când treci,
De-al genei tale gingaş tremur
Atĕrnă viaţa mea pe veci.

Te duci, şi rĕu n'o să'mi mai pară
De acum de ziua cea de ieri,
Că nu am fost vìctimă iară
Neinduratelor dureri,

C'auzu-mi n'o să 'l mai intuneci
Cu-a gurii dulci suflări fierbinţi,
Pe frunte-mi mâna n'o s'o luneci
Ca să mai faci să-mi ies din minţi.

Puteam numiri defăimătoare
In gândul meu să 'ţi iscodesc,
Şi te uram cu 'nverşunare,
Te blăstemam — căci te iubesc.

De-acum nici asta nu-mi remâne
Şi n'o să am ce blăstema:
Ca azi va fi ziua de mâne,
Ca mâni toţi anii s'or urma —

O toamnă, care intărzie
Pe-un istovit şi trist isvor,
De asupra-i frunzele pustie;
A mele visuri, care mor.

Viaţa'mi pare o nebunie
Sfĕrşită făr' a fi 'nceput,
In toata neagra veşnicie
O clipă 'n braţe te-am ţinut.

De-atuni, pornind a lui aripe,
S'a dus pe veci norocul meu:
Redă-mi comoara unei clipe
Cu ani de părere de rĕu!

PESTE VĔRFURI

Peste vĕrfuri trece lună
Codru 'şi bate frunza lin,
Dintre ramuri de arin
Melancolic cornul sună.

Mai departe, mai departe,
Mai incet, tot mai incet,
Sufletu-'mi nemăngăiet
Indulcind cu dor de moarte.

De ce faci, când fermecată
Inima-'mi spre tine 'ntorn?
Măi suna-vei, dulce corn,
Pentru mine vre odată?

SOMNOROASE PASĔRELE

Somnoroase păsĕrele
Pe la cuiburi se adună,
Se ascund in rămurele —
Noapte bună!

Doar isvoarele suspină,
Pe când codrul negru tace,
Dorm și florile 'n grădină —
Dormi in pace!

Trece lebăda pe apă
Intre trestii să se culce —
Fie-ți ângerii aproape,
Somnul dulce!

Peste-a nopţii feerie
Se ridică măndra lună.
Totu-i vis şi armonie
Noapte bună!

REVEDERE

(In formă populară)

Codrule, codruţule,
Ce mai faci drăguţule?
Că de când nu ne-am văzut,
Multă vreme a trecut,
Şi de când m'am depărtat,
Multă lume am ămblat.

— Ia, eu fac ce fac de mult:
Iarna viscolu 'l acsult
Crengile-mi rupându-le,
Apele-astupându-le,
Troenind cărările
Şi gonind cântările.

Şi mai fac ce fac de mult:
Vara doina mi-o ascult;
Pe cărarea spre isvor
Ce le-am dat-o tuturor,
Umplĕndu-şi cofeile
Mi-or cănta femeile.

— Codrule cu riuri line,
Vremea trece, vremea vine:
Tu din tĕnĕr precum eşti
Tot mereu intinereşti.

— Ce mi-i vremea, când de veacuri
Stele-mi scăntee pe lacuri!
Că de-i vremea rea sau bună,
Vĕntu-mi bate, frunza-mi sună,
Şi de-i vremea bună, rea,
Mie-mi curge Dunărea.
Numa omu-i schimbător,
Pe pămĕnt rătăcitor,

Ear noi locului ne ţinem,
Cum am fost, aşa remănem:
Marea şi cu riurile,
Lumea cu pustiurile,
Luna şi cu soarele,
Codrul cu isvoarele.

CĂND AMINTIRILE

Când amintirile 'n trecut
Incearcă să mĕ cheme,
Pe drumul lung şi cunoscut
Mai trec din vreme 'n vreme.

De-asupra casei tale ies
Şi azi aceleaşi stele
Ce-au luminat atăt de-des
Induioşării mele.

Şi peste arbori resfiraţi
Resare blănda lună
Ce ne găsea imbrăţoşaţi
Şoptindu-ne impreună.

A noastre inimi işi jurau
Credinţă pe toţi vecii,
Când pe cărări se scuturau
De floare liliecii.

Putut-au oare-atâta dor
In noapte să se stângă,
Când valurile de isvor
N'au incetat să plângă,

Când luna trece prin stejari
Urmând mereu in cale-şi,
Când ochii tĕi tot incă mari
Se uită dulci şi galeşi?

DOINA

De la Nistru păn' la Tisa
Tot Romănul plănsu-mi-s'a,
Că nu mai poate străbate
De-atăta străinătate.
Din Hotin și păn' la Mare
Vin Muscalii de-a călare,
De la mare la Hotin
Mereu calea ne-o ațin;
Din Boian la Vatra-Dornii
Au umplut omida cornii
Și străinul te tot paște
De nu te mai poți cunoaște
Sus la munte, jos pe vale
Ș'au făcut dușmanii cale
Din Satmar pănă 'n Săcele
Numai vaduri ca acele.

Vai de biet Român săracul!
Indărăt tot dă ca racul,
Nici ĕi merge, nici se 'ndeamnă,
Nici ĕi este toamna toamnă
Nici e vara vara lui,
Şi-i străin in ţara lui.
De la Turn 'n Dorohoi
Curg duşmanii in puhoi
Şi s'aşează pe la noi;
Şi cum vin cu drum de fier,
Toate căntecele pier,
Sboară pasĕrile toate
De neagra străinătate;
Numai umbra spinului
La uşa creştinului.
Işi desbracă ţara sănul,
Codru — frate cu Romănul —
De sĕcure se tot pleacă
Şi isvoarele ĕi seacă —
Sărac in ţară săracă!

Cine-au indrăgit străinii,
Mănca-i-ar inima căinii,
Mănca-i-ar casa pustia,
Şi neamul nemernicia!

Stefane Măria Ta,
Tu la Putna nu mai sta,

Las' Archimandritului
Toată grija schitului,
Lasă grija Sfinţilor
In sama părinţilor,
Clopotele să le tragă
Ziua 'ntreagă, noaptea 'ntreagă,
Doar s'a 'ndura Dumnezĕu.
Ca să'ţi măntui neamul tĕu!
Tu te 'nalţă din mormĕnt,
Să te-aud din corn sunănd
Şi Moldova adunănd.
De-i suna din corn odată,
Ai s'aduni Moldova toată,
De-i suna de douĕ ori,
Iţi vin codri 'n ajutori,
De-i suna a treia oară,
Toţi duşmanii or să piară
Din hotarĕ in hotarĕ —
Indrăgi-i-ar ciorile
Şi spănzurătorile!

MAI AM UN SINGUR DOR

Mai am un singur dor:
In liniştea sĕrii
Să mĕ lăsaţi să mor
La marginea mării;
Să-mi fie somnul lin
Şi codrul aproape,
Pe 'ntinsele ape
Să am un cer senin.
Nu 'mi trebue flamuri,
Nu voiu sicriu bogat
Ci mi impletiţi un pat
De tinere ramuri.

Şi nime 'n-urma mea
Nu 'mi plăngă la creştet;
Doar toamna glas să dea
Frunzişului veşted.

Pe când cu sgomot cad
  Isvoarele 'ntr'una,
  Alunece luna
Prin vĕrfuri lungi de brad.
  Pĕtrunză talanga
Al sĕrii rece vĕnt;
Deasupră-mi teiul sfânt
  Să-și scuture creanga.

Cum n'oi mai fi pribeag
  De-atunci inainte,
M'or troeni cu drag
  Aduceri aminte;
Luceferi ce resar
  Din umbră de cetini,
  Fiindu-mi prietini,
O să'm zimbească iar.
  Va geme de patemi
Al mării aspru cânt...
Ci eu voiu fi pămĕnt
  In singurătate-mi.

VARIANTA ACELEIAŞ POESII

De-oiu adormi curênd
In noaptea uitării,
Să mê duceţi tăcênd
La marginea mării.

Nu voiu sicrîu bogat,
Făclie şi flamuri,
Ci-mi impletiţi un pat
Din tinere ramuri.

Să 'mi fie somnul lin
Şi codrul aproape,
Luceasc' un cer senin
Eternelor ape,

Care 'n dureri adănci
Se 'nalţă la maluri;
S'ar atărna de stînci
Cu braţe de valuri,

Se 'nalţă, dar recad
Şi murmură 'ntr'una,
Cănd pe păduri de brad
Alunecă luna.

Şi nime 'n urma mea
Nu 'mi plăngă la creştet,
Doar moartea glas să dea
Frunzişului veşted,

Să treacă lin prin vĕnt
A tot ştiutoarea
De-asupră-mi teiul sfănt
Să 'şi scuture floarea.

Cum n'oiu mai fi pribeag
De atunci inainte,
M'or troeni cu drag
Aduceri aminte,

Ce n'or ști că privesc
  O lume de patemi,
Pe când liane cresc
  Pe singurătate-mi.

ALTA VARIANTĂ

—

Nu voiu mormênt bogat,
  Căntare şi flamuri,
Ci-mi impletiţi un pat
  Din tinere ramuri;
Şi nime 'n urma mea
  Nu-mi plăngă la creştet,
  Frunzişului veşted
Doar vêntul glas să-i dea.
  In linişte sêrii
Să mê 'ngropaţi, pe cănd
Trec stoluri sburănd
  La marginea mării.

Să 'mi fie somnul lin
  Şi codrul aproape;
Lucească cer senin
  Eternelor ape,

Care din văi adânci
  Se 'nalță la maluri;
  Cu brațe de valuri
S'ar atârna de stânci
  Şi murmură 'ntr'una,
Când spumegând recad;
Iar pe păduri de brad
  Alunece luna.

Reverse dulci scântei
  A tot ştiutoarea,
De-asupra-mi crengi de tei
  Să-şi scuture floarea,
Ne mai fiind pribeag
  De atunci inainte,
  Aduceri aminte
M'or coperì cu drag
Şi stinsele patemi
Le-or troenì căzĕnd,
Uitarea intinzĕnd
  Pe singurătate-mi.

ALTĂ VARIANTA

Iar cănd voiu fi pămĕnt,
In liniştea sĕrii
Săpaţi-mi un mormĕnt
La marginea mĕrii.

Nu voiu sicriu bogat
Podoabe şi flamuri,
Ci-mi impletiţi un pat
Din veştede ramuri.

Să-mi fie somnul lin
Şi codrul aproape,
Şi am un cer senin
Pe-adăncele ape,

S'aud cum blănde cad
  Isvoarele intr'una,
Pe vĕrfuri lungi dė brad
  Alunece luna.

S'aud pe valuri vĕnt,
  Din munte talanga,
De-asupră-mi teiul sfănt
  Să-şi scuture creanga.

Si cum n'oiu suferi
  De atuncea 'nainte,
Cu flori m'or troeni
  Aduceri aminte.

Şi cum va incetà
  Al inimei sbucium,
Ce dulce-mi va sunà
  Căntarea de bucium!

Vor arde 'n preajma mea
  Luminele 'n dealuri,
Isbind s'or frămĕntà
  Eternele valuri.

Și nime 'n urma mea
  Nu'mi plăngă la creștet,
Ci codrul vĕnt să dea
  Frunzișului veșted.

Luceferii de foc
Privi-or din cetini
Mormĕnt făr' de noroc
Și fără prietini.

EPIGONII

Când privesc zilele de'aur a scripturelor române,
Mě cufund ca intr'o mare de visări dulci şi senine,
Şi in jur par'că-mi colindă dulci şi măndre primăveri,
Sau věd nopţi ce'ntind deasupră'mi oceanele de stele,
Zile cu trei sori in frunte, verzi dumbrăvi cu filomele,
Cu isvoare-ale gândirii şi cu riuri de căntări.

Věd poeţi, ce-au scris o limbă ca un fagure de miere:
Cichindeal gură d-aur, *Mumulean* glas de durere,
Prale firea cea intoarsă, *Daniil* cel trist şi mic,
Văcărescu căntănd dulce a iubirei primăvară,
Cantemir croind la planuri din cuţite şi pahară,
Beldiman vestind in stihuri de resboiul inimic.

Liră de argint *Sihleanu*, *Donici* cuib de 'nţelepciune,
Care, cum rar se intămplă, ca să mediteze pune
Urechile ce-s prea lunge ori coarnele de la cerb —
Unde-i boul lui cu minte, unde-i vulpea diplomată?
S'au dus toţi şi s'au dus toate pe o cale ne'nturnată,
S'a dus *Pan*, finul Pepelei, cel isteţ ca un proverb.

Eliad zidea din visuri şi din basme seculare
Delta biblicelor sfinte, profeţiilor amare,
Adevĕr scăldat in minte, sfinx pĕtrunsă de 'nţeles,
Munte cu capul de piatră de furtune detunată,
Stă şi azi in faţa lumii e enigmă ne'splicată,
Si veghiaz'o stăncă arsă dintre nouri de eres.

Bolliac căntă iobagiul ş'a lui lanţuri de aramă;
L'ale ţĕrii flamuri negre *Cărlova* oştirea chiamă,
In present vrăjeşte umbre dintr'al seculelor plan;
Şi ca Byron, treaz de vĕntul cel selbatec al durerei,
Palid stinge *Alexandrescu* sfănta candel' a sperărei,
Descifrănd eternitatea din ruina unui an.

Pe-un pat alb cu un linţoliu zace lebăda murindă,
Zace palida virgină cu lungi gene, voce blăndă,
Viaţa-i fù o primăvară, moartea-o părere de rĕu;
Ear poetul ei cel tĕnĕr o privea cu imbĕtare,
Şi din liră curgeau note şi din ochi lacrimi amare,
Şi ast-fel *Bolintineanu* 'şi incepe căntecul sĕu.

Murĕşan scutură lanţul cu a lui voce ruginită,
Rumpe coarde de aramă cu o mănă amorţită,
Chiamă piatra să invie ca şi miticul poet,
Smulge munţilor durerea, brazilor destinul spune
Şi bogat in sărăcia-i, ca un astru el apune,
Preot deşteptării noastre, semnelor vremii profet.

Ear *Negruzzi* şterge colbul de pe cronice bĕtrăne.
Căci pe mucedele pagini stau domniile romăne,
Scrise de măna cea veche a 'nvĕţaţilor mireni;
Moae pana in coloarea unor vremi de mult trecute,
Zugrăveşte din nou earăşi pănzele posomorite
Ce-arĕtau faptele crunte unor domni tirani, vicleni.

Ş'acel rege-al poeziei, vecĭnic tĕnĕr şĭ ferice,
Ce din frunze iţi doineşte, ce cu fluerul iţi zice,
Ce cu basmul povesteşte — veselul *Alecsandri*,
Ce 'nşirănd mărgăritare pe a stelei blăndă rază
Acum seculii străbate, o minune luminoasă,
Acum ride printre lacrimi, cănd o căntă pe Dridri,

Sau visănd o umbră dulce cu de-argint aripe albe,
Cu doi ochi ca douĕ basme mistice, adănce, dalbe.
Cu zimbirea de virgină, cu glas blănd, duios, incet,
El ĕi pune pe-a ei frunte măndru diadem de stele,
O aşează 'n tron de aur să domnească lumi rebele
Şi iubind-o fără margini, scrie *visul de poet.*

Sau visănd cu doina tristă a voinicului de munte
Visul apelor adănce şi a stăncelor cărunte,
Visul selbelor bětrăne de pe umerii de deal,
El deşteaptă 'n sinul nostru dorul ţěrei ceĭ străbune,
El revoacă 'n dulci icoane a istoriei minune,
Vremea lui Ştefan cel mare, zimbru sombru şi regal.

. . . .

Eară noi? noi epigonii?... Simţiri reci, harfe sdrobite,
Mici de zile, mari de patimi; inime bětrăne-urite,
Măşti rizěnde puse bine pe un caracter inimic;
Dumnezeul nostru: umbra, patria noastră: o frază,
In noi totul e spoială, tot e lustru fără bază;
Voi credeaţi in scrisul vostru, *noi nu credem in nimic.*

Şi de-acea spusa voastră era sfăntă şi frumoasă,
Căci de minţi era găndită, căci din inimi era scoasă,
Inimi mari, tinere incă, de şi voi sunteţi bětrăni.
S'a intors maşina lumii: cu voi *viitorul* trece;
Noi suntem iarăş *trecutul* fără inimi, trist şi rece;
Noi in noi n'avem nimica, totu-i calp, totu-i străin;

Voi, pierduţi in gănduri sfinte, convorbeaţi cu idealuri,
Noi cărpim cerul cu stele, noi mănjim marea cu valuri,
Căci al nostru-i sur şi rece, marea noastră-i de ingheţ.
Voi urmaţi cu repejune cugetările regine,
Cănd plutind pe aripi sfinte printre stelele senine,
Pe-a lor urme luminoase voi asemenea mergeţi.

Cu-a ei candelă de aur palida inţelepciune,
Cu zimbirea ei regală, ca o stea ce nu apune,
Luminà a vieţei voastre drum de rose semănat:
Sufletul vostru un ănger, inima voastră o liră,
Ce la vĕntul cald ce-o mişcă cănturi molcome respiră:
Ochiul vostru vede 'n lume de icoane un palat.

Noi? Privirea scrutătoare ce nimica nu visează,
Ce tablourile minte, ce simţirea simulează,
Privim reci la lumea asta — vĕ numim visionari.
O convenţie e totul; ce e azi, măne-i minciună —
Aţi luptat luptă deşeartă, aţi vĕnat ţintă nebună,
Aţi visat zile de aur pe-astă lume de amar.

»Moartea succede vieţii, viaţa succede la moarte«
Alt sens n'are lumea asta, n'are alt scop, altă soarte;
Oamenii din toate cele fac icoană şi simbol,
Numesc sfănt, frumos şi bine ce nimic nu insemnează,
Impărţesc a lor găndire pe sisteme numeroasă
Şi pun haine de imagini pe cadavrul trist şi gol.

Ce e cugetarea sacră? Combinarea măiestrită
Unor lucruri n'existente, carte tristă şi 'ncălcită,
Ce mai mult o incifrează cel ce vrea a descifra.
Ce e poesia? Ănger palid cu priviri curate,
Voluptos joc cu icoane şi cu glasuri tremurate
Strai de purpură şi aur peste ţărina cea grea.

Remăneți dară cu bine, sfinte firi visionare,
Ce făceați valul să cănte, ce puneați steaua să sboare,
Ce creați o altă lume pe-astă lume de noroi;
Noi reducem *tot* la praful azi in noi, mâne 'n ruină;
Proști și genii, mic și mare, sunet, sufletul, lumină —
Toate's praf... *Lumea'i cum este,* și ca dĕnsa suntem noi.

C A L I N

(File din poveste)

Gazel. Toamna frunzele colindă,
Sun' un grier sub o grindă.
Véntul jalnic bate 'n geamuri
Cu o mână tremurândă.
Eară tu la gura sobei
Stai cu somnul să te prindă.
Ce tresari din vis deodată?
Tu auzi păşind în tindă —
E iubitul, care vine
De mijloc să te cuprindă,
Şi în faţa ta frumoasă
O să ţie o oglindă
Să te vezi pe tine însăţi
Visătoare, surizéndă.

I.

Pe un deal resare luna, ca o vatră de jaratic
Rumenind străvechii codri şi castelul singuratic
Ş'ale riurilor ape ce clipesc fugind in ropot;
De departe 'n văi coboară tănguiosul glas de clopot.

Pe de-asupra de prăpăstii sunt zidiri de cetăţue,
Acăţat de pietre sure un voinic cu greu le sue;
Aşezănd genunchiu şi măna cănd pe un colţ cănd pe
alt colţ,
Au ajuns să rumpă gratii ruginite-a unei bolţi
Şi pe-a degetelor vĕrfuri in iatacul tăinuit
Intră, unde zidul negru intr'un arc a 'ncremenit.
Ci prin flori intreţesute printre gratii luna moale,
Sfiicioasă şi smerită, şi-a vĕrsat razele sale:
Unde-ajung, par văruite zid, podele ca de cridă,
Pe-unde nu, pare că umbra cu cărbune-i zugrăvită;
Ear de sus păn' in podele un painjen, prins de vrajă,
A ţesut subţire pănză, străvezie ca o mreajă,
Tremurănd ea licăreşte şi se pare a se rumpe,
Incărcată de o bură, de un colb de pietre scumpe.
După pănza de painjen doarme fata de 'mpĕrat;
Inecată de lumină e intinsă in crivat;
Al ei chip se zugrăveşte plin şi alb: cu ochiu 'l mĕsuri
Prin uşoara 'nvineţire a subţirelor mătĕsuri;
Ici şi colea a ei haină s'a desprins din sponci ş'arată
Trupul alb in goliciune-i, curăţia ei de fată.
Resfiratul pĕr de aur peste perini se 'mprăştie,
Tĕmpla bate liniştită ca o umbră viorie.
Şi sprincenele arcate fruntea albă i-o incheie,
Ce o singură trăsură măestrit le incondeie;
Sub pleoapele inchise globii ochilor se bat,
Braţul ei atărnă leneş peste marginea de pat,

De a vĕrstii ei căldură fragii sinului se coc,
A ei gură descleştată de-a suflării sale foc,
Ea zimbind işi mişcă dulce a ei buze, mici, subţiri,
Ear pe patu-i şi la capu-i presuraţi 's trandafiri.

Ear voinicul s'apropie şi cu măna sa el rumpe
Pănză cea acoperită de un colb de pietre scumpe;
A frumseţii haruri goale, ce simţirile-i adapă.
Incăperile găndirii mai nu pot să le incapă.
El in braţe prinde fata, peste faţă i se 'nclină,
Pune gura lui fierbinte pe-a ei buze ce suspină,
Şi inelul scump i'l scoate de pe degetul cel mic
Ş'apoi pleacă ear in lume, năsdrăvanul cel voinic.

II.

Ea-a doua zi se miră, cum de firele sunt rupte,
Şi 'n oglind' ale ei buze se vĕd vinete şi supte;
Ea zimbindu-şi trist se uită şi şopteşte blănd din gură:
»Sburător cu negre plete, vin la noapte de mĕ fură«.

III.

Fie-care, cum e vrerea, despre fete samă dee-şi —
Dar ea samĕnă celora indrăgiţi de singuri ei'şi:
Şi Narcis vĕzĕndu-şi faţa in oglinda sa, isvorul,
Singur fuse indrăgitul, singur el indrăgitorul.

Şi de s'ar putea pe dēnsa cineva ca să o prindă,
Când cu ochii mari selbatici se priveşte in oglindă
Subţiindu-şi gura mică şi chemăndu se pe nume
Şi fiindu-şi sie dragă, cum nu-i este nime 'n lume:
Atunci el cu o privire nălucirea i ar descoasă
Cum că ea — frumoasa fată — a ghicit că e frumoasă.
Idol tu! răpire minţii cu ochi mari şi pĕrul des,
Pentru-o inimă fecioară măndru idol ţi-ai ales!
Ce şopteşte ea in taină, cănd priveşte cu mirare
Al ei chip gingaş şi tĕnĕr, de la cap păn' la picioare?
»Vis frumos avut-am noaptea: a venit un sburător,
Şi stringĕndu-l tare 'n braţe, era mai ca să-l omor.
»Şi deaceea, cănd mĕ caut in păretele de oglinzi,
Singurică 'n cămăşuţă braţe albe eu intinz
»Si mĕ 'mbrac in pĕrul galben, ca in strai uşor ţesut,
»Si zărind rotundu-mi umĕr, mai că-mi vine să'l sărut.
»Şi atunci de sfiiciune mi-ese săngele 'n obraz —
Cum nu vine sburătorul, ca la pieptul lui să caz?
»Dacă boiul mi'l inmlădiu, dacă ochii mei imi plac,
»E temeiul că acestea fericit pe el il fac,
»Şi mi-s dragă mie insumi, pentrucă-i sunt dragă lui —
»Gură tu! invaţă minte, nu mĕ spune nimărui,
»Nici chiar lui, cănd vine noaptea lăngă patul meu tiptil
»Doritor ca o femee şi viclean ca un copil«.

IV.

Astfel vine 'n toată noaptea sburător la al ei pat.
Se trezì din somn de-odată de sărutu-'i fermecat,

Și atuncea, când spre ușă el se 'ntoarce ca să fugă,
Ea'l oprește 'n loc cu ochii și c'o mult smerită rugă:
O remăi, remăi la mine, tu cu vers duios de foc,
Sburător cu plete negre, umbră fără de noroc,
»Și nu crede că in lume singurel și rătăcit
»Nu-i găsi un suflet tĕnĕr ce de tine-i indrăgit.
»O tu umbră peritoare cu adăncii, triștii ochi,
»Dulci 'n ochii umbrei tale — nu le fie de deochi!«
El s'așează lăngă dĕnsa și o prinde de mijloc,
Ea șoptește vorbe arse de al buzelor ei foc.
»O șoptește-mi — zice dĕnsul — tu cu ochii plin d'eres,
Dulci cuvinte ne'nțelese, insă pline de 'nțeles,
»Al vieței vis de aur ca un fulger, ca o clipă-i,
»Și'l visez, cănd cu-a mea măna al tĕu braț rotund il pipăi,
»Cănd pui capul tu pe pieptu-mi și bătăile ĕi numeri,
»Cănd sărut cu 'mpătimire ai tĕi albi și netezi umĕri
»Și cănd sorb al tĕu resuflet in suflarea vieței mele,
Și cănd inima ne crește de un dor, de-o dulce jele,
»Cănd pierdută razimi fața de-arzĕtorul meu obraz,
»Pĕrul tĕu bălaiu și moale de mi-l legi după grumaz,
Ochii tĕi pe jumĕtate de-i inchizi, imi 'ntinzi o gură:
»Fericit mĕ simt atuncea cu asupra de mĕsură,
»Tu!!... nu vezi! nu-ți aflu nume... limba in gură mi se leagă
»Și nu pot să-ți spun o dată căt — ah! căt imi ești de dragă!«

Ei şoptesc, multe şi-ar spune şi nu ştiu de-unde să'nceapă,
Căci pe rănd şi-astupă gura, cănd cu gura se adapă;
Unu 'n braţele altuia tremurănd ei se sărută,
Numai ochiul e vorbăreţ, eară limba lor e mută,
Ea-şi acopere cu măna faţa roşă de sfieală,
Ochi 'n lacrimi şi-i ascunde intr'un pĕr ca de peteală.

V.

S'a făcut ca ceara albă faţa roşă ca un mĕr
Şi atăta de subţire, să o tai c'un fir de pĕr!
Şi cosiţa ta bălae o aduci la ochi plăngĕnd,
Inimă făr' de nădejde, suflete bătut de gănd.
Toată ziua la fereastră suspinănd nu spuĭ nimică;
Ridicănd a tale gene, al tĕu suflet se ridică;
Urmărind pe ceruri limpezi, cum pluteşte-o ciocărlie!
Tu ai vrea să spui să ducă către dénsul o solie...
Dar ea sboară! Tu, cu ochiul plutitor şi 'ntunecos,
Staĭ cu buze descleştate de un tremur dureros,
Nu-ţi mai scurge ochii tineri, dulcii cerului fiaştri,
Nu uita că 'n lacrimi este taina ochilor albaştri:
Stele rare din tărie cad ca picuri de argint,
Şi seninul cer albastru măndru lacrimele-i prind;
Dar dacă ar cădea toate, el remăne trist şi gol,
N'ai putea să faci cu ochii inălţimilor ocol;
Noaptea stelelor, a lunei, a oglinzilor din riu
Nu-i ca noaptea cea mocnită şi pustie din sicriu,
Şi din cănd in cănd vĕrsate, măndru lacrimile-ţi şĕd:
Dar de seci intreg isvorul, atunci cum o să te vĕd

Prin ei curge rumenirea, măndră ca de trandafiri,
Şi zăpada viorie din obrajii tĕi subţiri;
Apoi noaptea lor albastră, a lor dulce vecĭnicie,
Ce uşor se mistueşte prin plănsorile pustie!
Cine e nerod să ardă in cărbuni smarandul rar
Ş'a lui vecĭnică lucire s'o strivească in zadar?
Tu-ţi arzi ochii şi frum'seţa, dulce noaptea lor se stănge,
Şi nici ştii ce perde lumea. Nu mai plănge, nu mai
plănge!

VI.

O tu crai cu barba 'n noduri ca şi călţii cănd nu-i perii
Tu in cap nu ai grăunte, numai pleavă şi pusderii,
Bine-ţi pare să fii singur, crai bĕtrăn fără de minţi,
Să oftezi dup' a ta fată cu ciubucul intre dinţi?
Să te primbli şi să numeri scănduri albe in cerdac?
Mult bogat ai fost o dată, mult remas-ai tu sărac!
Alungat-o-ai pe dĕnsa, ca departe de părinţi
In coliba impistrită ca să nasc' un pui de prinţ;
In zadar ca s'o mai cate tu trimiţi in lume crainic —
Nimeni n'a afla locaşul, unde ea s'ascunde tainic.

VII.

Sură-i sara cea de toamnă; de pe lacul apa sură
Infundă mişcarea-i creaţă intre stuf la iezĕtură,

Ear pădurea lin suspină, și prin frunzele uscate
Rănduri-rănduri trece-un freamĕt ce le scutură pe toate;
Pe cănd codrul, dragul codru, troenindu-și frunza toată,
Iși deschide-a lui adăncuri față lunei să le bată.
Tristă-i firea; eară vĕntul sperios o creangă farmă,
Singuratece isvoare fac cu valurile larmă.
Pe potica dinspre codri cine oare se coboară?
Un voinic cu ochi de vultur lunga vale o mĕsoară;
Şapte ani de cănd plecat-ai sburător cu negre plete,
Ş'ai uitat de soarta măndrei, iubitoarei tale fete!
Şi pe cămpul gol el vede un copil umblănd desculţ
Şi cercănd ca să adune intr'un cărd bobocii mulţi.
»Bună vreme, măi băete!—»Mulţumim, voinic străin!«
»Cum te chiamă, măi copile!« — Ca pe tată meu: Călin.
»Mama-mi spune căte odată, de o intreb: a cui's, mamă?
»Sburătoru-ţi este tată, și pe el Călin il chiamă.«
Cănd l'aude, numai dĕnsul iși stia inima lui,
Căci copilul cu bobocii era chiar copilul lui.
Atunci intră in colibă, și pe capăt unei laiţi
Lumina cu mucul negru intr'un hărb un roş opaiţ;
Se cocea pe vatra sură două turte in cenuşă,
Un papuc e sub o grindă, eară altul după uşă;
Hîrîită, noduroasă stă in corb răşniţa vechie;
In cotlon torcea motanul pieptenăndu'și o urechie;
Sub icoana afumată unui sfănt cu comanac
Arde'n candel' o lumină căt un simbure de mac;
Pe-a icoanei policioară busuioc și mint'uscată
Umplu casa intunecoasă de-o mireasmă pipĕrată;

Pe cuptorul uns cu humă şi pe coşcovii păreţi
Zugrăvit-au c'un cărbune copilaşul cel isteţ
Purceluşi cu coada sfredel şi cu beţe 'n loc de labă,
Cum mai bine i se şede unui purceluş de treabă;
O beşică 'n loc de sticlă e intinsă 'n ferăstruie,
Printre care trece-o dungă mohorită şi gălbuie.

Pe un pat de scănduri goale doarme tênêră nevastă
In mocnitul intuneric şi cu faţa spre fereastră.
El s'aşează lăngă dênsa, fruntea ei o netezeşte,
O desmiardă cu durere, suspinănd o drăgosteşte,
Pleacă gura la ureche-i, blând pe nume el o chiamă.
Ea ridică somnoroasă lunga genelor maramă,
Speriat la el se uită ... i se pare că visează,
Ar zimbi şi nu se 'ncrede, ar răcni şi nu cutează.
El din patu-i o ridică şi pe pieptul lui şi-o pune,
Inima-i svêcneşte tare, viaţa-i par'că se rêpune.
Ea se uită, se tot uită, un cuvênt măcar nu spune,
Ride doar' cu ochi 'n lacrămi, speriată de-o minune,
Ş'apoi îi suceşte pêrul pe al ei deget alb subţire,
Işi ascunde faţa roşă l'al lui piept duios de mire.
El ştergarul i-l desprinde şi-l impinge lin la vale,
Drept în creştet o sărută pe-al ei pêr de aur moale
Şi bărbia i-o ridică, s'uită 'n ochi-i plini de apă,
Şi pe rănd ş'astupă gura cănd cu gura se adapă.

VIII.

De treci codri de aramă, de departe vezi albind
Ş'auzi măndra glăsuire a pădurii de argint.
Acolo, lăngă isvoare, iarba pare de omĕt,
Flori albastre tremur' ude in vĕzduhul tămăiet;
Pare-că şi trunchii vecĭnic poartă suflete sub coajă
Ce suspină printre ramuri cu a glasului lor vrajă.
Ear prin măndrul intuneric al pădurii de argint,
Vezi isvoare sdrumicate peste pietre licurind,
Ele trec cu harnici unde şi suspină 'n flori molatic,
Când coboară 'n ropot dulce din tăpşanul prăvălatic,
Ele sar in bulgări fluizi peste prundul din răstoace,
In cuibar rotind de ape, peste care luna zace.
Mii de fluturi mici albaştri, mii de roiuri de albine
Curg in riuri sclipitoare peste flori de miere pline,
Umplu aerul văratic de mireasmă şi rĕcoare
A popoarelor de muşte serbători murmuitoare.
Lăngă lacul care 'n tremur somnoros şi lin se bate,
Vezi o masă mare 'ntinsă cu făclii prea luminate:
Căci din patru părţi a lumii impĕraţi si 'mpĕrătese
Au venit ca să serbeze nunta gingaşei mirese:
Feţi-frumoşi cu pĕr de aur, zmeĭ cu solzii de oţele,
Cititorii cei de zodii şi şagalnicul Pepele.
Eată craiul, socru mare, răzimat in jeţ cu spată,
El pe capu-i poartă mitră şi-i cu barba pieptenată,
Ţapĕn, drept, cu skeptru 'n mănă şede 'n perine de puf,
Şi cu crengi il apĕr pajii de muscuţe şi zăduf.

Acum eată că din codru şi Călin mirele iese
Care ţine 'n a lui mână mâna gingaşei mirese;
Ĕi foşnea uscat pe frunze poala lung' a albei rochii,
Faţa roşie ca mĕrul, de noroc i-s umezi ochii,
La pămĕnt mai că ajuage al ei pĕr de aur moale,
Care-i cade peste, braţe, peste umerele goale —
Ast-fel vine mlădioasă, trupul ei frumos il poartă,
Flori albastre are 'n păru'i şi o stea in frunte poartă.
Socrul roagă 'n capul mesei să poftească să se pună
Nunul mare, mândrul soare, şi pe nuna măndra lună.
Şi s'aşează toţi la masă, cum li-s anii, cum li-i rangul;
Lin vioarele rĕsună, eară cobza ţine hangul. —
Dar ce sgomot se aude? Băziit ca de albine?
Toţi se uită cu mirare şi nu ştiu, de unde vine,
Până văd painjinişul intre tufe ca un pod,
Peste care trece 'n sgomot o mulţime de norod:
Trec furnici ducĕnd in gură de făină marii saci,
Ca să coacă pentru nuntă şi plăcintă şi colaci,
Şi albinele aduc miere, aduc colb mărunt de aur,
Ca cercei din el să facă cariul, care-i meşter faur.
Eată vine nunta 'ntreagă: vornicel e-un grierel,
Ĕi sar purici inainte cu potcoave de oţel;
In veşmĕnt de catifele un bondar rotund in păntec
Somnoros pe nas ca popi glăsueşte 'ncet un căntec;
O cojiţă de aluni trag locuste, podu 'l scutur,
Cu musteaţa rĕsucită şede 'n ea un mire flutur;
Fluturi mulţi de multe neamuri vin in urma lui un lanţ,
Toţi cu inime uşoare, toţi şagalnici şi berbanţi;

Vin ţinţarii lăutarii, găndăceii, cărăbuşii,
Ear mireasa viorica i-aştepta 'ndărătul uşii.
Şi pe masa 'mpĕrătească sare-un greer, crainic sprinten
Ridicat in două labe s'a 'nchinat bătĕnd din pinten,
El tuşeşte, işi incheie haina plină de şireturi:
»Să iertaţi, boeri, ca nunta s'o pornim şi noi alături.«

NU MĚ INȚELEGI

In ochii mei acuma nimic nu are preț
Ca taina ce ascunde a tale frumuseți;
Căci pentru care altă minune decăt tine
Mi-ași risipi o viață de cugetări senine
Pe basme și nimicuri, cuvinte cumpănind,
Cu peritorul sunet al lor să te cuprind,
In lanțuri de imagini duiosul vis să-l ferec,
Să 'mpedec umbra-i dulce de a merge 'n intunerec?
. . . .
Și azi cănd a mea minte, a farmecului roabă,
Din ori și ce durere iți face o podoabă
Și cănd resai 'nainte-mi ca marmura de clară,
Cănd ochiul tău cel măndru străluce in afară
Intunecĕnd privirea-mi, de nu pot să vĕd incă
Ce adănc trecut de gănduri e 'n noaptea lor adăncă,
Azi când a mea iubire e atăta de curată
Ca farmecul de care tu ești impresurată,

Ca setea cea eternă ce-o au după olaltă
Lumina de 'ntuneric şi marmura de daltă,
Când dorul meu e-atâta de-adânc şi atât de sfânt
Cum nu mai e nimica in cer şi pe pămênt,
Când e o 'namorare de tot ce e al tĕu,
De-un zimbet, de-un cutremur, de bine şi de rĕu,
Când eşti enigma ênsăş a vieţei mele 'ntregi : —
Azi vĕd din a ta vorbă, că nu mĕ inţelegi !

STRIGOII

... că trece aceasta ca fumul de pre pămĕnt. Ca floarea au inflorit, ca iarba s'au tăiat, cu pănză se infăşură, cu pămĕnt se acopere.

I.

Sub bolta cea inaltă a unei vechi biserici,
Intre făclii de ceară, arzĕnd in sfeşnici mari,
E 'ntinsă 'n haine albe cu faţa spre altari
Logodnica lui Arald, stăpăn peste Avari ;
Incet, adănc rĕsună căntările de clerici.

Pe pieptul moartei luce de pietre scumpe salbă
Şi păru-i de-aur curge din raclă pe pămĕnt,
Căzuţi in cap sunt ochii, un zimbet trist şi sfănt
Pe buzele-i lipite ce vinete ĕi sunt,
Ear faţa ei frumoasă ca varul este albă.

Şi lăngă ea 'n genunche e Arald, măndrul rege,
Scăntee disperarea in ochi-i crunţi de sănge,
Şi incălcit e pĕrul lui negru, gura-şi strànge,
El ar răcni ca leii, dar vai! nu poate plănge,
De zile trei işi spune povestea vieţi 'ntrege:

»Eram un copilandru. Din codri vechi de brad
»Flămănzii ochi rotindu-i eu mistuiam pămĕntul,
»Eu resvrătiam imperii, popoarele cu găndul;
»Visănd, că toată lumea imi asculta cuvĕntul,
»In valurile Volgăi cercam cu spada vad.

»Domnind sumeţ şi tĕnĕr pe roinicele stoluri,
»Căror a mea fiinţă un Semizeu părea,
»Simţeam că universul la pasu-mi tresărea,
»Şi naţii călătoare. impinse de a mea,
»Umplut-au sperioase pustiul păn' la poluri.

»Căci Odin părăsise de ghiaţă nalta-ĭ domă;
»Pe zodii săngeroase porneau a lui popoară,
»Cu creştetele albe preoţi cu pleata rară
»Trezeau din codri vecĭnici, din pace seculară
»Mii roiuri vorbitoare, curgĕnd spre vechea Romă.

»Pe Nistru tăbărisem, poporul tĕu impil.
»Cu sfetnici vechi de zile mĕ 'ntimpinaşi in cale
»Ca marmura de albă, cu pĕr de aur moale —
»In jos plecat-am ochii 'naintea feţii tale,
»Stătĕnd un indărătnic, un sfiicios copil.

»La blănda ta mustrare simt glasul cum imi seacă;
»Eu caut a rĕspunde, nu ştiu ce să respund.
»Mi-ar fi părut mai bine 'n pămĕnt să mĕ cufund!
»Cu manele-amĕndouĕ eu faţa imi ascund,
»Şi 'ntăia-dată 'n viaţă un plăns amar mĕ 'neacă.

»Zimbiră intre dĕnşii bĕtrănii tĕi prieteni
»Si singuri ne lăsarĕ... Te 'ntreb intr'un tărziu
»Uităndu-mă la tine, privind fără să ştiu:
»La ce-ai venit, regină, aicia in pustiu?
»Ce cauţi la barbarul sub streşina-i de ceteni?

»Cu glasul plin de lacrămi, de 'nduioşare cald,
»Privindu-mĕ cu ochii, in care-aveai un cer,
»Mi-ai zis: Aştept din parte-ţi, o rege cavaler,
»Că-mi vei da prins pe-acela, ce umilit ţi-l cer...,
»Eu vreau să-mi dai copilul sburdalnic pe Arald.

»Şi intorcēndu-mi faţa eu spada ţi-am intins;
»Pe plaiuri dunărene poporu-şi oprì mersul,
»Arald, copilul rege, uitat-a universul
»Urechea-i fu menită ca să-ţi asculte versul —
»De-atunci, invingētoareo, iubit-ai pe invins.

»De-atunci, fecioară blondă cu spicul cel de grău,
»Veneai la mine noaptea ca nimeni să te vadă
»Şi 'nlănţuindu-mi gătul cu braţe de zăpadă,
»Imi intindeai o gură deschisă pentru sfadă;
»Eu vin la tine, rege, să cer pe-Arald al meu.

»De-ai fi cerut pămēntul cu Roma lui antică,
»Coroanele ce regii pe frunte le aşază,
»Şi stelele ce vecĭnic pe ceruri colindează:
»Pe toate la picioare-ţi eu le puneam in vază...
»Dar nu 'l mai vrei pe Arald, căci nu mai vrei nimică.

»Ah! unde-i vremea ceea, cănd eu cercam un vad
»Să ies la lumea largă! Şi fost-ar fi mai bine
»Ca nici o dată 'n viaţă să nu te vēd pe tine,
»Să fumege 'nainte-mi oraşele 'n ruine,
»Să se 'mplinească visu-mi din codrii cei de brad!«

Făcliile ridică, se mişcă 'n line pasuri
Ducĕnd la groapă trupul reginei dunărene
Monachi, cunoscătorii vieţei pămĕntene,
Cu barbele lor albe, cu ochii stinşi sub gene,
Preoţi bĕtrâni ca iarna cu gângavele glasuri,

O duc cântând prin tainiţi şi pe sub negre bolţi.
A misticei religii intunecoase cete
Pe funii lungi coboară sicriul sub părete,
Pe piatra prăvălită pun crucea drept pecete,
Sub candela ce arde in umbra unui colţ.

* * *

In numele sfăntului
Taci, s'auzi cum latră
Cațelul pamĕntului
Sub crucea de peatră.

II.

Arald pe un cal negru sbura, și dealuri, vale,
In juru-i fug ca visuri, prin nouri joacă lună,
La peptu-i manta neagră in falduri și-o adună,
Movili de frunze 'n drumu-i le spulberă de sună,
Ear steaua cea polară i-arată a lui cale.

Ajuns-a el la poala de codru 'n munții vechi;
Isvoare vii murmură și saltă de sub peatră,
Colo cenușa sură in părăsita vatră,
In codri-adănci cățelul pămĕntului tot latră,
Lătrat cu glas de zimbru rĕsună in urechi.

Pe-un jeţ tăiat in stâncă stă ţapăn, palid, drept,
Cu cârjă lui in măna, preotul cel păgăn.
De un veac el şade ast-fel, de moarte-uitat bĕtrăn;
In plete-i creşte muschiul şi muschiŭ pe al lui sin,
Barba 'n pămĕnt i-ajunge şi genele la piept.

Aşa fel zi şi noapte de veacuri el stă orb,
Picioarele lui vechie cu peatra 'mpreunate,
El numeră in găndu-i zile nenumĕrate,
Şi fâlfăe deasupra-i, gonindu-se in roate
Cu-aripe ostenite, un alb ş'un negru corb.

Arald atunci coboară de pe-al lui cal. C'o mănă
El scutură din visu-i moşneagu 'ncremenit;
»O mag, de zile vecĭnic, la tine am venit,
»Dă-mi inapoi pe-aceea ce moartea mi-a răpit,
»Şi de azi a mea viaţă la zeii tei se 'nchină.«

Bĕtrănul cu a luĭ cărjă sus genele-şi ridică,
Se uită lung la dĕnsul, dar gura 'nchisă-i tace;
Cu greu a lui picioare din peatră le desface,
Din tronu-i se coboară, cu măna semn ĕi face
Ca 'n sus să il urmeze pe a codrilor potică.

In poarta prăbuşită ce duce 'n fund de munte,
Cu cărja lui cea vechie el bate de trei ori —
Cu sgomot sare poarta din vechii ei uşori;
Bĕtrănul se inchină... pe rege 'l prind fiori,
Un stol de gănduri aspre trecù peste-a lui frunte.

In dom de marmur negru ei intră neopriţi,
Şi porţile in urmă in vechi ţiţini s'aruncă;
O candelă bĕtrănul aprinde, para lungă
Se 'nalţă 'n sus albastră, de fie-care dungă
Lucesc 'n juru-i ziduri ca tuciul lustruiţi.

Şi in tăcere crudă ei nu ştiu ce aştept!
Cu mănă 'ntinsă magul ĕi face semn să şadă.
Arald cu moartea 'n suflet, a găndurilor pradă,
Pe jeţ tăcut se lasă, cu dreaptă pe-a lui spadă,
In zid de marmur negru se uită crunt şi drept.

Fantastic pare-a creşte bĕtrănul alb şi blănd:
In aer işi ridică a farmecelor vargă
Şi o suflare rece prin dom atunci aleargă,
Şi mii de glasuri slabe incep sub bolta largă
Un cănt frumos şi dulce, adormitor sunănd.

Din ce in ce căntarea in valuri ea tot creşte,
Se pare că furtuna ridică al ei glas,
Că vĕntul trece in spaimă pe-al mărilor talaz,
Că 'n sufletu-i pămĕntul se sbate cu necaz,
Că ori ce-i viu in lume acum incremeneşte.

Se sgudue tot domul de pare-a fi de scănduri,
Şi stănci in temelie clătindu-se vedem,
Plănsori sfăşietoare impinse de blestem
Se urmăresc prin bolte, se chiamă, fulger', gem
Şi cresc tumultoase in valuri rănduri, rănduri.

»Din inimă-i pămĕntul la morţi să dee viaţă,
»In ochi-i să se scurgă scăntei de steaua lină,
»A pĕrului lucire s'o dee luna plină,
»Iar duh dă-i tu, Zamolxe, sĕmĕnţă de lumină,
»Din duhul gurei tale ce arde şi inghiaţă.

»Stihii a lumei patru supuse lui Arald,
»Străbateţi voi pămĕntul şi a lui măruntaie,
»Făceţi din peatră aur şi din ingheţ văpae,
»Să 'nchege apa 'n sănge, din pietre foc să saie,
»Dar inima-i fecioară hrăniţi cu sănge cald.«

Atuncea dinaintea lui Arald zidul piere:
El vede toată firea amestecat' afară,
Ninsoare, fulger, ghiaţă, vênt arzêtor de vară,
Departe vede-oraşul pe sub un arc de pară
Şi lumea nebunită gemănd din rêsputere.

Biserica creştină, a ei catapiteasmă
De-un fulger drept in două e ruptă şi tresare:
Din tainiţă mormêntul atuncea êi apare,
Şi peatra de pe groapă crăpănd in douê sare...
Incet plutind se 'nalţă mireasa-i, o fantasmă.

O dulce intrupare de-omăt; pe pieptu-i salbă
De petre scumpe, pêrul i-ajunge la călcăe,
Ochii căzuţi in capu-i şi buze viorie;
Cu mănele-i de ceară ea têmpla şi-o măngăe,
Dar faţa ei frumoasă ca varul este albă.

Prin vênt, prin neguri vine, şi nourii s'aştern,
Fug fulgerele 'n lături lăsănd-o ca să treacă,
Şi luna inegreşte şi ceru 'ncet se pleacă
Şi apele cu spaimă fug in pămênt şi seacă —
Părea că 'n somn un ănger ar trece prin infern.

Priveliştea se stinge. In negru zid s'arată
Venind, ca 'n somn lunatic, in pasuri line ea.
Arald nebun se uită, cu ochii o 'nghiţea.
Puternicele braţe spre dênsa intindea.
Si 'n nesimţire cade pe a jeţului sĕu spată.

Işi simte gătu-atuncea cuprins de braţe reci,
Pe pieptul gol el simte un lung sărut de ghiaţă,
Părea un junghiu că-i curmă suflare şi viaţă,
Din ce in ce mai vie o simte-in a lui braţă
Şi ştie că deacuma a lui rĕmăne 'n veci.

Şi sufletul ei dulce din ce in ce-i mai cald...
Pe ea o ţine-acuma, ce fu a morţii pradă!
Ea 'nlănţueşte gătu-i cu braţe de zăpadă,
Intinde a ei gură deschisă pentru sfadă:
»Rege-a venit Maria şi-ţi cere pe Arald!

»Arald, nu vrei tu fruntea pe sinul meu s'o culci?
»Tu zeu cu ochii negri, o ce frumoşi ochi ai!
»Las' să'ţi inlănţui gătul cu pĕrul meu bălai,
»Viaţa, tinereţea mi-ai prefăcut-o 'n rai,
»Las' să mĕ uit in ochi-ţi ucizător de dulci.«

Şi blănde triste glasuri din vuet se desfac,
Acuma la ureche-i un căntec vechiu străbate
Ca murmur din isvoare prin frunzele uscate,
Acum o armonie de-amor şi voluptate
Ca molcoma cadenţă a undelor pe lac.

* * *

. . . . cum de multe ori, când mor oamenii, mulţi dintr'acei morţi zic că se scoală de se fac Strigoi. . . .

Indreptarea legii 1652.

III.

In salele pustie lumine roşi de torţii
Rănesc intunecimea ca pete de jeratic;
Arald se primblă singur rizěnd, vorbind selbatic.
Arald, těněrul rege, e-un rege singuratic,
Palatu-i parc'aşteaptă in veci să-i vie morţii.

Pe-oglinzi de marmuri negre un negru nimitez,
A faclelor lucire, rěsbind prin pănza fină,
Resfrăng o dureroasă lumină din lumină,
Zidirea cea pustie de jale pare plină
Şi chipul morţii pare că 'n ori ce colţ il vezi.

De când căzu un trăsnet in dom, de-atunci in somn
Ca plumbul surd și rece el doarme zioa toată,
Pe inima-i de-atuncea s'a pus o neagră pată;
Dar noaptea se trezește și ține judecată
Și 'n negru 'mbracă toate al nopții palid domn.

Un obrăzar de ceară părea că poartă el,
Atât de albă fața-i ș'atât de nemișcată,
Dar ochi-i ard in friguri și buza-i sângerată,
Pe inima sa poartă de-atunci o neagră pată,
Eară pe frunte poartă coroană de oțel.

De-atunci in haina morții el și-a 'mbrăcat viața,
Ei plac adânce cânturi, ca glasuri de furtună,
Ades călare pleacă in mândre nopți cu lună,
Și când se 'ntoarce, ochii lucesc de voie bună,
Păn' ce un fior de moarte 'l coprinde dimineața.

Arald, ce insemnează pe tine negrul port
Și fața ta cea albă ca ceara, neschimbată?
Ce ai? de când pe sinu-ți porți tu o neagră pată
De-ți plac făclii de moarte, cântarea 'ntunecată?
Arald! de nu mě 'nșală privirea, tu ești mort!

Şi azi el se avêntă pe calul sĕu arab
Şi drumul, ca săgeţii, ĕi dă peste pustie
Care sub luna plină luceşte argintie —
El vede de departe pe măndra lui Marie,
Şi vĕntu 'n codri sună cu glas duios şi slab.

In pĕrul ei de aur rubine 'nflăcărate
Şi 'n ochii ei s'adună lumina sfintei mări;
S'ajung curĕnd in cale, s'alătură călări,
Şi unul inspre altul se pleacă 'n desmierdări,
Dar buzele ei roşii părea că 's săngerate.

Ei trec ca vijelie cu aripi fără numĕr,
Căci caii lor aleargă alăturea 'nspumaţi.
Vorbesc de-a lor iubire, iubire fără saţ;
Ea se lăsase dulce şi greu pe al lui braţ
Şi-şi rezimase capul bălai de al lui umĕr.

»Arald, nu vrei pe sinu-mi tu fruntea ta s'o culci,
»Tu zeu cu ochii negri, o ce frumoşi ochi ai!
»Las să-ţi inlănţui gătul cu pĕrul meu bălai,
»Viaţa, tinereţea mi-ai prefăcut-o 'n rai,
»Las' să mĕ uit in ochi-ţi ucizĕtor de dulci!

Miroase-adormitoare vĕzduhul ìl ingreun',
Căci vĕntul adunat-a de flori de tei troiene
Şi le aşterne 'n cale reginei dunărene.
Prin frunze aiurează şoptirile-i a lene,
Când gurile 'nsetate 'n sărutări se 'mpreun'.

Cum ei mergĕnd ca vĕntul se ceartă şi se 'ntreabă,
Nu vĕd in fundul nopţii o umbră de roşeaţă,
Dar simt că 'n a lor suflet trecù-un flor de ghiaţă,
De a morţii gălbeneală pieriţi ei sunt la faţă...
Ei simt c'a lor vorbire e slabă, tot mai slabă.

»Arald! strigă crăiasa, las' faţa să-mi ascund,
»N'auzi tu de departe cocoşul răguşit?
»O zară de lumină s'arată 'n rĕsărit,
»Viaţa trecĕtoare din pieptu-mi a rănit,
»A zilei raze roşii in inimă-mi pĕtrund.«

Arald incremenise pe calu-i — un stejar!
Păinjenit e ochiu-i de-al morţii glas etern,
Fug caii duşi de spaimă şi vĕntului s'aştern,
Ca umbra străvezie ieşite din infern
Ei sboară, vĕntul geme prin codri cu amar.

Ei sboar' — o vijelie, trec ape făr de vad,
Naintea-lor se 'nalţă puternic vechii munţi,
Ei trec in repejune prin riuri fără punţi,
Coroanele de fugă le fulgeră pe frunţi,
Naintea lor se mişcă pădurile de brad.

Din tronul lui de peatră bĕtrănul preot vede
Şi 'n vĕnturi el ridică adăncul glas de aramă,
Pe soare să'l oprească el noaptea o rechiamă,
Furtunelor dă sborul pămĕntul de 'l distramă...
Tărziu! căci faptul zilei in slavă se repede!

Porneşte vijelia adăncu-i cănt de jale,
Cănd ei soseau alături pe cai incremeniţi,
Cu genele lăsate pe ochi păinjiniţi —
Frumoşi erau şi astfel de moarte logodiţi —
Şi 'n douĕ lături templul deschise-a lui portale.

Călări ei intră 'nuntru şi porţile recad;
Pe veci periră 'n noaptea măreţului mormĕnt
In sunete din urmă pĕtrunde 'n fire cănt,
Jelind-o pe crăiasa cu chip frumos şi sfănt,
Pe-Arald, copilul rege al codrilor de brad.

Bĕtrânu 'şi pleacă geana şi ear remĕne orb,
Picioarele lui vechie cu peatra se 'mpreună,
El numĕră in gându-i şi anii ĕi adună,
Ca o poveste-uitată Arald in minte-i sună,
Şi peste capu-i sboară un alb ş'un negru corb.

Pe jeţul lui de peatră inţepeneşte drept
Cu cărja lui cea vechie preotul cel păgân
Şi cu veacuri nainte el şade-uitat bĕtrân,
In plete-i creşte muşchiul şi muşchiu pe al lui sîn,
Barba 'n pămĕnt i-ajunge şi genele de piept.

D I A N A

Ce cauţi pe unde bate luna
    Pe-un alb isvor tremurător
Şi unde păsĕrile 'untr'una
Se 'ntrec cu glas ciripitor?
N'auzi cum frunzele 'n poiană
Şoptesc cu sgomotul de guri
Ce se sărută, se hirjoană
In umbra adăncă de păduri?

In cea oglindă mişcătoare
Vrei să priveşti un straniu joc,
O apă vecĭnic călătoare
Sub ochiul tĕu rĕmas pe loc?
S'a desprimăvărat pădurea,
E-o nouă viaţă 'n ori-ce svon,
Şi numai tu găndeşti aiurea
Ca tĕnĕrul Endymion?

De ce doreşti singurătatea
Şi glasul tainic de isvor?
S'auzi cum codrul frunza-şi bate,
S'adormi pe verdele covor?
Iar prin lumina cea rărită,
Din valuri reci, din umbre moi
S'apar'o zină liniştită
Cu ochii mari, cu umeri goi?

Ah! acum crengile le 'ndoae
Mănuţe albe de omĕt,
O fată dulce şi bălae,
Un trup inalt şi mlădiet.
Un arc de aur pe-al ei umĕr,
Ea trece măndră la vĕnat,
Şi peste frunze fără numĕr
Abia o urmă a lăsat.

SATIRA I

Când cu gene ostenite seara suflu 'n luminare,
Doar ceasornicul urmează lunga timpului cărare;
Căci perdelele 'ntr'o parte când le dai, și in odae
Luna varsă peste toate voluptoasa ei văpae,
Ea din noaptea amintirii o vecie 'ntreagă scoate
De dureri, pe care insă le simțim ca 'n vis pe toate.
Lună tu, stăpâna mării, pe a lumii boltă luneci
Și gândirilor dând viață, suferințele intuneci;
Mii pustiuri scânteiază sub lumina ta fecioară,
Și câți codri-ascund in umbră strălucire de isvoară!
Peste câte mii de valuri stăpânirea ta străbate,
Când plutești pe mișcătoarea mărilor singurătate!
Câte țĕrmuri inflorite, ce palate și cetăți
Străbătute de-al tĕu farmec ție singură'ți arăți!
Și in câte mii de case lin pĕtruns-ai prin ferești,
Câte frunți, pline de gânduri, gânditoare le privești!

Vezi un rege ce'mpănzeşte globu'n planuri pe un veac,
Cănd la ziua cea de măne abea cuget' un sărac —
Deşi trepte osebite le-au eşit din urna sorţii,
Deopotrivă-i stăpăneşte raza ta şi geniul morţii,
La acelaş şir de patimi deopotrivă fiind robi,
Fie slabi, fie puternici, fie genii ori neghiobi.
Unul caută 'n oglindă de'şi buclează al sĕu pĕr,
Altul caută in lume şi in vreme adevĕr,
De pe galbenele file el adună mii de coji,
A lor nume trecĕtoare le insamnă pe rĕboj,
Eară altu 'mparte lumea de pe scăndura tărăbii,
Socotind căt aur marea poartă 'n negrele-i corăbii.

Ear colo bĕtrănul dascăl, cu-a lui haină roasă 'n coate,
Intr'un calcul fără capĕt tot socoate şi socoate,
Şi de frig la piept ş'inchee tremurănd halatul vechi,
Işi infundă gătu 'n guler şi bumbacul in urechi;
Uscăţiv aşa cum este, gárbovit şi de nimic,
Universul fără margini e in degetul lui mic!
Căci sub frunte-i viitorul şi trecutul se incheagă,
Noaptea-adănc' a veşniciei el in şiruri o desleagă;
Precum Atlaş in vechime sprijinea cerul pe umĕr,
Aşa el sprijină lumea şi vecia intr'un numĕr.
Pe când luna străluceşte peste-a tomurilor bracuri,
Intr'o clipă'l poartă găndul indărăt cu mii de veacuri
La 'nceput, pe cănd fiinţă nu era, nici nefiinţă,
Pe cănd totul era lipsă de viaţă şi voinţă,

Cănd nu s'ascundea nimica, deşi tot era ascuns,
Cănd pĕtruns de sine insuş odihnea cel nepĕtruns
Fu prăpastie? genună? Fu noian intins de apă?
N'a fost lume priceputǎ şi nici minte s'o priceapă,
Căci era un intuneric ca o mare făr' o rază,
Dar nici de vĕzut nu fuse şi nici ochiu care s'o vază,
Umbra celor nefăcute nu 'ncepuse-a se desface,
Şi in sine impăcată stăpănea eterna pace!
Dar de odat' un punct se mişcă... cel ăntăiu şi singur! Eată-l
Cum din chaos face mumă, eară el devine tatăl.
Punctu-acela de mişcare, mult mai slab ca boaba spumii,
E stăpănul fără margini peste marginile lumii.
De-atunci negura eternă se desface in făşii,
De atunci rĕsare lumea, luna, soare şi stihii.
De atunci şi pănă astăzi colonii de lumi pierdute
Vin din sure văi de chaos pe cărări necunoscute
Şi, in roiuri luminoase isvorind din infinit,
Sunt atrase in viaţă de un dor nemărginit.
Ear in lumea asta mare, noi, copii ai lumii mici,
Facem pe pămĕntul nostru muşunoae de furnici:
Microscopice popoare, regi, oşteni şi impĕraţi,
Ne succedem generaţii şi ne credem minunaţi;
Muşti de-o zi pe-o lume mică de se mĕsură cu cotul,
In acea nemărginire ne 'nvĕlim, uităm cu totul
Cumcă lumea asta 'ntreagă e o clipă suspendată,
Că 'ndărătu-i şi 'nainte-i intuneric se arată.

Precum pulberea se joacă in imperiul unei rază,
Mii de fire viorie ce cu raza incetează:
Ast-fel intr'a vecĭniciei noapte pururea adăncă
Avem clipa, avem raza, care tot mai ţine ăncă;
Cum s'o stinge, totul piere ca o umbră 'n intuneric,
Căci e vis al nefiinţei universul cel chimeric.

In present cugetătorul nu'şi opreşte a sa minte,
Ci 'ntr'o clipă găndu 'l duce mii de veacuri inainte;
Soarele, ce azi e măndru, el ĕl vede trist şi roş,
Cum se'nchide ca o rană printre nori intunecoşi,
Cum planeţii toţi ingheaţă şi s'asvĕrl rebeli in spaţ,
Ei, din frĕnele luminii şi a soarelui scăpaţi;
Ear catapeteasma lumii in adănc s'a inegrit,
Ca şi frunzele de toamnă toate stelele-au perit;
Timpul mort 'ş'intinde trupul şi devine vecĭnicie,
Căci nimic nu se intĕmplă in intinderea pustie,
Şi in noaptea nefiinţei totul cade, totul tace,
Căci in sine impĕcată reincepe-eterna pace.

. . . .

Incepĕnd la talpa insăş' a mulţimii omeneşti
Şi suind in susul scării păn' la fruntile crăeşti,
De-a vieţei lor enigmă ii vedem pe toţi munciţi,
Făr' a şti să spunem care ar fi mai nenorociţi.
Unul e in toţi, tot astfel precum una e in toate;
De asupra tuturora se ridică cine poate,

Pe când alții stând la umbră și cu inima smerită,
Neștiuți se pierd in taină ca și spuma nezărită.
Ce-o să-i pese soartei oarbe ce vor ei sau ce gândesc
Ca și vêntu 'n valuri trece peste traiul omenesc.

Fericească-l scriitorii, toată lumea recunoască-l —
Ce-o să aibă din acestea pentru el bětrânul dascăl?
Nemurirea, se va zice. Este drept că viața 'ntreagă,
Ca și iedera de-un arbor, de o idee i se leagă.
»De oiu murì — iși zice 'n sine — al meu nume o să'l poarte
»Secolii din gură 'n gură și l-or duce mai departe
»De-a pururi, pretutindeni; in ungherul unor crieri
»Și-or găsi, cu al meu nume, adăpost a mele scrieri!

O sermane! ții tu minte câte 'n lume-ai auzit,
Ce-ți trecù pe dinainte, câte singur ai vorbit?
Prea puțin; pe ici, pe colo de imagini o fășie,
Vre o urmă de gândire, ori un petec de hârtie.
Și când propria ta viață singur n'o știi pe de rost,
O să'și bată alții capul s'o pětrunză cum a fost?
Poate vr'un pedant cu ochii cei verzui, peste un veac
Printre tomuri brăcuite așezat, și el un brac,
Aticismul limbei tale o să'l pună la cântari,
Colbul ridicat din carte'ți l'o sufla din ochelari

Şi te-o strănge 'n două şiruri, aşezăndu-te la coadă
In vr'o notă prizărită sub o pagină neroadă.

Poţi zidì o lume 'ntreagă, poţi s'o sfarimi: ori ce-ai spune,
Peste toate o lopată de ţĕrină se depune.
Măna care-a dorit sceptrul universului, şi gănduri
Ce-au cuprins tot universul, incap bine 'n patru scănduri.
Or să vie pe-a ta urmă in convoiu de 'nmormĕntare
Splendid ca o ironie, cu priviri nepăsătoare;
Ear deasupra tuturora va vorbi vr'un mititel,
Nu slăvindu-te pe tine, lustruindu-se pe el
Sub a numelui tĕu umbră: eată tot ce te aşteaptă.

Ba să vezi... posteritatea este ăncă şi mai dreaptă.
Neputănd să te ajungă, crezi c'o vrea să te admire?
Ei vor aplauda de sigur biografia subţire,
Care s'o 'ncerca s'arate că n'ai fost vr'un lucru mare,
C'ai fost om cum sunt şi dĕnşii. Măgulit e fiecare
Că n'ai fost mai mult ca dănsul. Şi prostatecele nări
Şi le umflă ori şi cine in savante adunări,
Când de tine se vorbeşte. S'a 'nţeles de mai nainte
C'o ironică grimasă să te laude 'n cuvinte.
Astfel incăput pe măna a ori cărui, te vor drege,
Rele or zice că sunt toate căte nu vor inţelege,
Dar afară de acestea vor căta vieţei tale
Să-i găsească pete multe, rĕutăţi şi mici scandale:

Astea toate te apropie de dênșii. Nu lumina
Ce in lume-ai revêrsat-o, ci pêcatele și vina,
Oboseala, slăbiciunea, toate relele ce sunt
Intr'un mod fatal legate de o mănă de pămênt,
Toate micile mizerii unui suflet chinuit
Mult mai mult ii vor atrage de căt tot ce ai găndit.

. . . .

In ziduri, printre arbori ce se scutură de floare,
Cum revarsă luna plină liniștita ei splendoare!
Și din noaptea amintirii mii de doruri ea ne scoate,
Amorțită li-i durerea, le simțim ca 'n vis pe toate,
Căci in propria-ne lume ea deschide poarta 'ntrării
Și ridică mii de umbre după stinsul luminării.
Mii pustiuri scănteiază sub lumina ta fecioară,
Și căți codri-ascund in umbra strălucire de isvoară,
Peste căte mii de valuri stăpănirea ta străbate,
Cănd plutești pe mișcătoarea mărilor singurătate!
Și pe toți ce 'n astă lume sunt supuși puterii sorții,
Deopotrivă-i stăpănește raza ta și geniul morții!

SATIRA II

De ce pana mea remâne in cerneală, mĕ intrebi?
De ce ritmul nu m'abate cu ispita-i de la trebi?
De ce dorm, ingrămădite intre galbenele file,
Jambii suitori, trocheii, săltăreţele dactile?
Dacă tu ştiai problema astei vieţi cu care lupt,
Ai vedea, că am cuvinte pana chiar să o fi rupt.
Căci intreb, la ce-aş incepe să incerc in luptă dreaptă
A turna in formă nouă limba veche şi 'nţeleaptă?
Acea tainică simţire, care doarme 'n a mea harfă,
In cuplete de teatru s'o desfac ca pe o marfă?
Sau cu sete să caut forma ca să poată să le 'ncapă,
Să le scriu, cum cere lumea, vr'o istorie pe apă?!

Insă tu imi vei rĕspunde, că e bine ca in lume
Prin frumoasă stihuire să pĕtrunză al meu nume,
Să-mi atrag luare-aminte a bărbaţilor din ţară,
Să-mi dedic a mele versuri la cocoane bunăoară,

Şi desgustul meu din suflet să'l impac prin a mea minte.
Dragul meu, cărarea asta s'abătut de mai inainte.
Noi avem in veacul nostru acel soiu ciudat de barzi,
Care 'ncearcă prin poeme să devie cumularzi;
Inchinănd ale lor versuri la puternici, la cocoane,
Sunt căntaţi in cafenele şi fac zgomot in saloane;
Ear cărările vieţei fiind grele şi ănguste,
Ei incearcă să le treacă prin protecţie de fuste,
Dedicănd broşuri la dame, a căror bărbaţi, ei speră
C'ajungĕnd cănd-va miniştri le-a deschide carieră.

De ce nu voiu pentru nume, pentru glorie să scriu?
Oare gloria să fie a vorbi intr'un pustiu!
Azi, cănd patimilor proprii muritorii toţi sunt robi,
Gloria-i inchipuirea ce o mie de neghiobi
Idolului lor inchină, numind mare pe-un pitic
Ce-o beşică e de spumă intr'un secol de nimic.

Incorda-voi a mea liră să cănt dragostea? Un lanţ
Ce se 'mparte cu frăţie intre doi şi trei amanţi!
Ce? să 'ngăni pe coarda dulce, că de voie te-ai adaos
La cel chor ce 'n operetă e condus de Menelaos?
Azi adeseori femeea, ca şi lumea, e o şcoală,
Unde 'nveţi numai durere, injosire şi spoială;
La aceste academii de ştiinţi a zinei Vineri
Tot mai des se perindează şi din tineri in mai tineri,

Tu le vezi primind elevii cei imberbi in al lor clas.
Pănă cănd din şcoala toată o ruină a rĕmas.

Vai! tot mai găndeşti la anii, cănd visam in academii,
Ascultănd pe vechii dascăli cărpocind la haina vremii,
Ale clipelor cadavre din volume stănd s'adune
Şi 'n a lucrurilor peteci căutănd inţelepciunea?
Cu murmurile lor blănde, un isvor de *horum-harum*,
Căştigănd cu clipoceală *nervum rerum gerendarum*,
Cu evlavie adăncă ne 'nvĕţau al minţii scripet,
Legănănd când o planetă, cănd pe-un rege din Egipet,

Par' că-l vĕd pe astronomul cu al negurii repaos,
Cum uşor ca din cutie scoate lumile din haos
Şi cum neagra veşnicie ne-o intinde şi ne 'nvaţă,
Că epocile se 'nşiră ca mărgelele pe aţă.
Atunci lumea 'n căpăţină se 'nvĕrtea ca o morişcă
De simţeam ca Galilei, că comedia se mişcă.

Ameţiţi de limbe moarte, de planeţi, de colbul şcolii,
Confundam pe bietul dascăl cu un craiu măncat de molii
Şi privind painjinişul din tavan de pe pilastri,
Ascultam pe craiul Ramses şi visam — la ochi albaştri —
Şi pe margini de caete scriam versuri dulci, de pildă
Către vre-o trandafirie şi selbatică Clotildă.

Imi plutea pe dinainte cu al timpului amestic
Ba un soare, ba un rege, ba alt animal domestic,
Scărţiirea din condee dădea farmec astei linişti,
Vedeam valuri verzi de grăne, undoiarea unei inişti,
Capul greu cădea pe bancă, păreau toate 'n infinit...
Cănd suna, ştiam că Ramses trebuia să fi murit.

Atunci lumea cea găndită pentru noi avea fiinţă.
Şi, din contra, cea aevea ne părea cu neputinţă.
Azi abea vedem, ce stearpă şi ce aspră cale este
Cea ce poate să convie unei inime oneste.
Ear in lumea cea. comună *a visa* e un pericul,
Şi de ai cumva ilusii, eşti pierdut şi eşti ridicul.

Şi deaceea de-azi nainte poţi să nu mĕ mai intrebi,
De ce ritmul nu m'abate cu ispita-i de la trebi,
De ce dorm, ingrămădite intre galbenele file,
Jambii suitori, trocheii, săltăreţele dactile,
De-oi urma să scriu in versuri, teamă-mi e ca nu cum-va
Oamenii din ziua de-astăzi să 'nceap' a mĕ lăuda.
Dacă port cu uşurinţă şi cu zimbet a lor ură,
Laudele lor de sigur m'ar măhni peste măsură.

SATIRA III

Un Sultan, dintre aceia ce domnesc peste vr'o limbă
Ce, cu-a turmelor păşune, a ei patrie şi-o schimbă,
La pămênt dormea, ţinêndu-şi căpĕtăi măna cea dreaptă;
Dară ochiu 'nchis afară, inlăuntru se deşteaptă.
Vede, cum din ceruri luna lunecă şi se coboară
Şi s'apropie de dênsul preschimbată in fecioară.
Inflorea cărarea ca de pasul blăndei primăveri,
Ochii ei sunt plini de umbra tăinuitelor dureri.
Codri se infiorează de atăta frumuseţe,
Apele 'ncreţesc in tremur străveziile lor feţe,
Pulberea de diamante cade fină ca o bură,
Scănteind plutea prin aer şi pe toate din natură,
Şi prin măndra fărmecare sună-o musică de şoapte,
Ear pe ceruri se inalţă curcubeele de noapte.
Ea, şezênd cu el alături, măna fină i-o intinde,
Pĕrul ei cel negru 'n valuri de mătase se desprinde:
»Las' să leg a mea viaţă de a ta. In braţe-mi vino,
»Şi durerea mea cea dulce cu durerea ta alin-o.

»Scris in cartea vieţei este şi de veacuri şi de stele
»Eu să fiu a ta stăpână, tu stăpân vieţii mele.«
Şi cum o privea sultanul, ea se 'ntunecă, dispare:
Ear din inima lui simte un copac cumcă rĕsare,
Care creşte intr'o clipă ca in veacuri, mereu creşte,
Cu-a lui ramuri peste lume, peste mare se lăţeşte,
Umbra lui cea uriaşă orizontul il cuprinde
Şi sub dĕnsul universul intr'o umbră se intinde;
Ear in patru părţi a lumii vede şiruri munţii mari,
Atlasul, Caucazul, Taurul şi Balcanii seculari,
Vede Eufratul şi Tigris, Nilul, Dunărea bĕtrână:
Umbra arborelui falnic peste toate e stăpână.
Astfel Asia, Europa, Africa cu a ei pustiuri
Şi corăbiile negre legănându-se prin riuri,
Valurile verzi de grâne legănându-se pe lanuri,
Mările ţĕrmuitoare şi cetăţi lăngă limanuri,
Toate se intind nainte-i. Ca peu-n uriaş covor
Vede ţară lăngă ţară şi popor lăngă popor,
Ca prin neguri alburie se strevĕd şi se prefac
In intinsă 'mpărăţie sub o umbră de copac.

Vulturii porniţi la ceruri, păn' la ramuri nu ajung;
Dar un vĕnt de biruinţă se porneşte indelung
Şi loveşte rănduri, rănduri in frunzişul sunător,
Strigăte de Allah! Allah! se aud pe sus prin nor,
Sgomotul creştea ca marea turburată şi inaltă,
Urlete de bătălie s'alungau după olaltă;

Insă frunzele-ascuţite se indoae după vēnt
Şi deasupra Romei nouĕ se inclină la pămĕnt.

Se cutremură Sultanul... se deşteaptă... şi pe cer
Vede luna ce pluteşte peste plaiul Eschişer,
Şi priveşte trist la casa Şeihului Edebali.
După gratii de fereastră o copilă el zări
Ce-i zimbeşte, mlădioasă ca o creangă de alun:
E a Şeihului copilă, e frumoasa Malcatun.
Atunci el pricepe visul că-i trimis de la Profet,
Că pe-o clipă se 'nălţase chiar in raiu la Mahomet,
Că din dragostea-i lumească un imperiu se va naşte,
Ai căruia ani şi margini numai cerul le cunoaşte.

Visul sĕu se 'nfiripează şi se 'ntinde vultureşte
An cu an impĕrăţia tot mai largă se sporeşte,
Eară flamura cea verde se inalţă an cu an,
Neam cu neam urmăndu-i sborul şi sultan după sultan.
Astfel ţară după ţară drum de glorie-i deschid...
Pănă 'n Dunăre ajunge furtunosul Baiazid.

La un semn, un ţĕrm de altul legănd vas de vas se leagă,
Şi in sunet de fanfare trece oastea lui intreagă,
Ieniceri, copii de suflet ai lui Allah şi Spahii
Vin de 'ntunecă pămĕntul la Rovine in cămpii;

Respăndindu-se in roiuri, intind corturile mari —
Insă 'n zarea depărtată sună codrul de stejari.

Eată vine-un sol de pace c'o năframă 'n vĕrf de bĕţ.
Baiazid privind la dĕnsul, il intreabă cu dispreţ:
»Ce vrei tu?«
»Noi? Bună pace! Şi de n'o fi cu bănat,
Domnul nostru-ar vrea să vază pe măritul impĕrat.«

La un semn deschisá-i calea, şi s'apropie de cort
Un bĕtrăn atăt de simplu după vorbă, după port.
»Tu eşti Mircea?«
»Da 'mpĕrate!«
»Am venit să mi te inchini,
Să nu schimb a ta coroană intr'o ramură de spini.«
— »Ori ce gănd ai, impĕrate, şi ori cum vei fi sosit,
Căt suntem ăncă pe pace, eu iţi zic: bine-ai venit.
Despre partea inchinării insă, Doamne să ne ierţi.
Dar acu, vei vrea cu oaste şi rĕsboiu ca să ne cerţi,
Ori vei vrea să faci intoarsă de pe-acuma a ta cale,
Să ne dai un semn şi nouĕ de mila Măriei-Tale —
De-o fi una, de-o fi alta: ce e scris şi pentru noi
Bucuroşi le-om duce toate, de e pace, de-i rĕsboi.«
— »Cum? Cănd lumea mi-e deschisă, a privi găndeşti că pot
»Ca intreg Aliotmanul să se 'mpedice de-un ciot?

»O tu nici visezi, bătrăne, căţi in cale mi s'au pus!
»Toată floarea cea vestită a intregului Apus,
»Tot ce stă in umbra crucii, impĕraţi şi regi s'adună
»Să dea piept cu uraganul ridicat de semi-lună;
»S'a 'mbrăcat in zale lucii cavalerii de la Malta,
»Papa cu-a lui trei coroane, puse una peste alta,
»Fulgerele adunat-au contra fulgerului, care
»In turbarea-i furtunoasă a cuprins pămĕnt şi mare;
»N'au avut decăt cu ochiul ori cu măna semn a face,
»Şi apusul işi impinse toate neamurile 'ncoace;
»Pentru-a crucii biruinţă se mişcară riuri-riuri
»Ori din codri rĕscolite ori stĕrnite din pustiuri,
»Sguduind din pace-adăncă ale lumii inceputuri,
»Inegrind tot orizontul cu-a lor zeci de mii de scuturi;
»Se mişcau ingrozitoare ca păduri de lănci şi săbii,
»Tremura inspăimĕntată marea de-ale lor corăbii!
»La Nicopole vĕzut-ai căte tabere s'au strins
»Ca să stee inainte mi ca şi zidul neinvins.
»Cănd vĕzui a lor mulţime cătă frunză, cătă earbă,
»Cu o ură ne'mpăcată mi-am şoptit atunci in barbă,
»Am jurat că peste dĕnşii să trec falnic fără păs,
»Din pristolul de la Roma să dau calului ovĕs!...
»Şi de crunta-mi vijelie tu te aperi c'un toeag?
»Şi purtat de biruinţă, să mĕ 'mpedec de-un moşneag?«
—»De-un moşneag, da, impĕrate! Căci moşneagul ce priveşti
»Nu e om de rănd, el este Domnul Ţării-Româneşti.
»Eu nu ţi-aş dori vreodată să ajungi să ne cunoşti,
»Nici ca Dunărea să 'nece spumegănd a tale oşti.

»După vremuri mulţi veniră, incepĕnd cu acel oaspe
»Ce din vechi se pomeneşte, cu Dariu al lui Istaspe;
»Mulţi durară, după vremuri, peste Dunăre vr'un pod,
»De-au trecut cu spaima lumii şi mulţime de norod;
»Impĕraţi, pe care lumea nu putea să-i mai incapă,
»Au venit şi'n ţara noastră de-au cerut pămĕnt şi apă.
»Şi nu voi ca să mĕ laud, nici că voi să te 'nspăimĕnt:
»Cum veniră, se făcură toţi o apă ş'un pămĕnt.
»Te făleşti că inainte-ţi resturnat-ai val vĕrtej
»Oştile leite 'n zale de 'mpĕraţi şi de viteji?
»Tu te lauzi că Apusul inainte ţi s'a pus?
»Ce-i măna pe ei in luptă, ce-a voit acel Apus?
»Laurii voiau să-i smulgă de pe fruntea ta de fier,
»A credinţei biruinţă căta ori-ce cavaler.
»Eu? imi apăr sărăcia şi nevoile şi neamul!
»Şi deaceea tot ce mişcă 'n ţara asta, rîul, ramul,
»Mi-e prieten numai mie, eară ţie duşman este;
»Duşmănit vei fi de toate făr' a prinde chiar de veste.
»N'avem oşti, dară iubirea de moşie e un zid
»Care nu se infiorează de-a ta faimă, Baiazid!«

Şi abia plecă bĕtrănul; ce mai freamĕt, ce mai sbucium!
Codrul clocoti de sgomot şi de arme şi de bucium,
Ear la poala lui cea verde mii de capete pletoase,
Mii de coifuri lucitoare ies din umbra 'ntunecoasă.
Călăreţii umplu cămpul şi roesc după un semn
Şi in caii lor sĕlbatici bat cu scările de lemn,

Pe copite iau in fugă faţa negrului pămênt,
Lănci scăntee lungi in soare, arcuri se intind in vênt,
Şi ca nouri de aramă şi ca ropotul de grindeni
Orizontu 'ntunecându'l, vin săgeţi de pretutindeni
Văjêind ca vijelia şi ca plesnetul de ploae,
Urlă câmpul şi de tropot şi de strigăt de bătae.
In zadar striga 'mpêratul ca şi leul in turbare,
Umbra morţii se intinde tot mai mare şi mai mare;
In zadar flamura verde o ridică inspre oaste,
Căci coprinsă-i de peire şi in faţă şi in coaste,
Căci se clatină rărite şiruri lungi de bătălie,
Cad Arabii ca şi pâlcuri risipite pe câmpie,
In genunchi cădeau pedestri, colo caii se restoarnă,
Cad săgeţile in valuri care şueră, se toarnă,
Şi lovind in faţă, 'n spate, ca şi crivêţul şi gerul,
Pe pămênt lor li se pare că se narue tot cerul.
Mircea insuş mână 'n luptă vijelia 'ngrozitoare,
Care vine, vine, vine, calcă totul in picioare,
Duiduind soseau călării ca un zid inalt de suliţi,
Printre cetele păgâne trec rupêndu-şi large uliţi,
Risipite se 'mprăştie a duşmanilor şiraguri,
Şi, gonind biruitoare, tot veneau a ţêrii steaguri
Ca potop ce prăpădeşte, ca o mare turburată.
Peste-un ceas păgânitatea e ca pleava vênturată,
Acea grindin' oţelită inspre Dunăre o mână,
Ear in urma lor se 'ntinde falnic armia română.

Pe când oastea se așază, eată soarele apune,
Voind creștetele 'nalte ale țĕrii să 'ncunune
Cu un nimb de biruință; fulger lung incremenit
Mărginește munții negri in intregul asfințit,
Păn' ce isvorĕsc din veacuri stele una câte una
Și din neguri dintre codri tremurănd s'arată luna:
Doamna mărilor ș'a nopții, varsă liniște și somn.
Lăngă cortu-i unul dintre fii falnicului Domn
Stă zimbind de-o amintire, pe genunchi scriind o carte
S'o trimeață dragei sale de la Argeș mai departe:
»De din vale de Rovine
»Grăim, Doamnă, către Tine,
»Nu din gură, ci din carte,
»Că ne ești așa departe.
»Te-am ruga, mări, ruga
Să-mi trimiți pe cineva
»Ce-i mai măndru 'n valea Ta:
»Codrul cu poenele,
»Ochii cu sprincenele;
»Că și eu trimite-voi
»Ce-i mai măndru pe la noi:
Oastea mea cu flamurile,
»Codrul și cu ramurile,
»Coiful nalt cu penele,
Ochii cu sprincenele.
Și să știi că 's sănătos,
»Că, mulțămind lui Christos,
»Te sărut, Doamnă, frumos.«

. . . .
. . . .
. . . .
. . . .

De-aşa vremi se 'nvredniciră cronicarii şi rapsozii...
Veacul nostru ni'l umplură saltimbancii şi Irozii.
In isvoadele bĕtrâne pe eroi mai pot să caut —
Au cu lira visătoare ori cu sunete de flaut
Pot să 'ntimpin patrioţii ce-au venit de-atunci incolo?
Inaintea acestora tu ascunde-te, Apollo!
O eroi! care 'n trecutul de măriri vĕ adumbriseţi,
Aţi ajuns acum de modă de vĕ scot din letopiseţi
Şi, cu voi drapându-şi nula, vĕ citează toţi nerozii,
Mestecând veacul de aur in noroiul greu al prozii.
Remâneţi in umbră sfântă, Basarabi şi voi Muşatini,
Descălecători de ţară, dătători de legi şi datini,
Ce cu plugul şi cu spada aţi intins moşia voastră
De la munte pân' la mare şi la Dunărea albastră!

Au *presentul* nu ni-i mare? N'o să-mi dee ce-o să cer?
N'o să aflu intre-ai noştri vre un falnic juvaer?
Au la Sybaris nu suntem lângă capiştea spoelii?
Nu se nasc glorii pe stradă şi la uşa cafenelii?
N'avem oameni ce se luptă cu retoricele suliţi
In aplausele grele a canaliei de uliţi?
Panglicari in ale ţĕrii care joacă ca pe funii,
Măşti cu toate de renume din comedia minciunii?

Au de patrie, virtute nu vorbeşte liberalul
De ai crede că viaţa-i e curată ca cristalul?
Nici visezi că inainte-ţi stă un stâlp de cafenele,
Ce işi ride de-aste vorbe ingănăndu-le pe ele.
Vezi colo pe uriciunea fără suflet, fără cuget,
Cu privirea 'mpĕroşată şi la fâlci umflat şi buget,
Negru, cocoşat şi lacom, un isvor de şiretlicuri,
La tovarăşii sei spune veninoasele-i nimicuri —
Toţi pe buze au virtute, ear in ei monedă calpă,
Quintesenţă de miserii de la creştet până 'n talpă!
Şi deasupra tuturora, oastea să şi-o recunoască,
Işi aruncă pocitura bulbucaţii ochi de broască...
Dintr'aceştia ţara noastră işi alege astăzi solii!
Oameni, vrednici ca să şază in zidirea sfintei Golii
In cămăşi cu măneci lunge şi pe capete scufie,
Ne fac legi şi ne pun biruri, ne vorbesc filosofie,
Patrioţii! Virtuoşii, ctitorii de-aşezăminte,
Unde spumegă desfrĕul in mişcări şi in cuvinte,
Cu evlavie de vulpe ca in strane şed pe locuri
Şi aplaudă frenetic schime, căntece şi jocuri,
Şi apoi in sfatul Ţĕrii se adun' să se admire,
Bulgăroi cu ceafa groasă, grecotei cu nas subţire
Toate mutrele acestea sunt pretinse de Roman,
Toată greco-bulgărimea e nepoata lui Traian!
Spuma asta 'nveninată, astă plebe, ast gunoi,
Să ajung' a fi stăpănă şi pe ţară şi pe noi?
Tot ce 'n ţĕrile vecine e smintit şi stĕrpitură,
Tot ce-i insemnat cu pata putrejunii de natură,

Tot ce e perfid şi lacom, tot Fanarul, toţi iloţii,
Toţi se scutură aicea şi formează patrioţii,
In căt fonfii şi flecarii, găgăuţii şi guşaţii,
Bălbăiţi cu gura strimbă, sunt stăpănii astei naţii!

Voi sunteţi urmaşii Romei? Nişte rĕi şi nişte fameni!
I-e ruşine omenirii să vĕ zică vouĕ oameni!
Şi această ciumă 'n lume şi aceste creaturi
Nici ruşine n'au să iee in smintitele lor guri
Gloria neamului nostru spre-a o face de ocară,
Indrăsnesc ca să rostească păn' şi numele tĕu, ţară!
La Paris, in lupanare de cinisme şi de lene,
Cu femeile-i pierdute şi 'n orgiile-i obscene,
Acolo v'aţi pus averea, tinereţele la stos;
Ce a scos din voi Apusul, când nimic nu e de scos?
Ne-aţi venit apoi, drept minte o sticluţă de pomadă,
Cu monoclu 'n ochi, drept armă beţişor de promenadă,
Veştejiţi fără de vreme, dar cu creeri de copil,
Drept ştiinţă — avĕnd in minte vre-un vals de Bal-Mabil,
Ear in schimb cu-averea toată vr'un papuc de curte-
zană . . .
O te-admir, progenitură de origine romană!

Şi acum priviţi cu spaimă faţa noastră sceptic rece,
Vĕ miraţi, cum de minciuna astăzi nu vi se mai
trece?

Când vedem că toţi aceia, care vorbe mari aruncă,
Numai banul ĕl vĕnează şi căştigul fără muncă,
Azi când fraza lustruită nu ne poate inşela,
Astăzii alţii sunt de vină, domnii mei, nu este-aşa?
Prea v'aţĭ arĕtat arama, sfăşiind această ţară,
Prea făcurăţi neamul nostru de ruşine şi ocară,
Prea v'aţi bătut joc de limbă, de străbuni şi obicei,
Ca să nu s'arate odată, ce sunteţi: nişte mişei!
Da, căştigul fără muncă, eată singura pornire;
Virtutea e-o nerozie, geniul o nefericire!

Dar lăsaţi măcar strămoşii ca să doarmă 'n colb de cronici:
Din trecutul de mărire v'ar privi cel mult ironici.
Cum nu vii tu, Ţepeş-Doamne, ca punĕnd măna pe ei,
Să-i imparţi in douĕ cete: in smintiţi şi in mişei,
Şi in douĕ temniţi large cu de-a sila să-i aduni,
Să dai foc la puşcărie şi la casa de nebuni!

SATIRA IV

Stă castelul singuratic, oglindindu-se in lacuri,
Ear in fundul apei clare doarme umbra lui de veacuri,
Se inalţă in tăcere dintre rariştea de brazi
Dănd atăta intunerec rotitorului talaz;
Prin ferestrele arcate după geamuri se vĕd numa
Lungi perdele increţite care scănteie ca bruma.
Luna tremură pe codri, se aprinde, se măreşte,
Muşchi de stăncă, vĕrf de arbor ea pe ceruri zugrăveşte,
Ear stejarii par o strajă de giganţi ce-o inconjoară,
Rĕsăritul ei păzindu-l ca pe o tainică comoară.
Numai lebedele albe, cănd plutesc incet din trestii,
Domnitoare peste ape, oaspeţi liniştei acestii,
Cu aripele intinse se mai scutură şi-o tae
Cănd in cercuri unduioase, cănd in brazde de văpae;
Papura se mişcă 'n freamĕt de al undelor cutreer,
Ear in earba inflorită somnoros suspin' un greer —
E atăta vară 'n aer, e atăt de dulce zvonul . . .

Singur numai cavalerul suspinănd privisea balconul
Ce 'ncărcat era cu frunze, de ĕi spănzur' prin ostreţe
Rose roşie de Şiras şi liane 'n fel de feţe;
Respirarea cea de ape ĕl imbată, ca şi sara,
Peste farmecul naturei dulce-i picură ghitara:

»O arată-mi-te eară 'n haina lungă de mătasă,
»Care pare incărcată de o pulbere-argintoasă.
»Te-aş privi o viaţă 'ntreagă in cununa ta de rază,
»Pe cănd măna ta cea albă pĕrul galben ĕl netează.
»Vino! Joacă-te cu mine, cu norocul meu, mi-aruncă
»De la sinul tĕu cel dulce, floarea veştedă de luncă,
»Ca pe coardele ghitarei resunănd incet să cadă.
»Ah! E-atăt de albă noaptea, par' c'ar fi căzut zăpadă.
»Ori in umbra parfumată a budoarului să vin?
»Să mĕ 'mbete acel miros de la pănzele de in?
»Cupidon, un paj şagalnic, va ascunde cu-a lui mănă
»Vioriul glob al lampei, mlădioasa mea stăpănă!«
Şi uscat foşnì mătasa pe podele, intre glastre,
Intre rosele de Şiras şi lianele albastre —
Dintre flori copila ride şi se 'nchină peste gratii,
Ca un chip uşor de ănger e arĕtarea adoratei;
Din balcon i-aruncă-o roză şi, cu mănile la gură,
Pare că ĕl dojeneşte cănd şopteşte cu căldură;
Apoi ear dispare 'n luntru, auzi pasuri ce coboară,
Şi ieşind pe uşă iute, ei s'au prins de subsuoară;

Braţ de braţ păşesc alături, le stă bine la olaltă,
Ea frumoasă şi el tĕnĕr, el inalt şi ea inaltă.
Ear din umbra de la maluri se desface-acum la larg
Luntrea cu-ale ei vintrele spănzurate de catarg
Şi incet inaintează in lovire de lopeţi,
Legănănd atăta farmec şi atătea frumuseţi.

Luna, luna iese 'ntreagă, se inalţ' aşa bălae
Şi din ţerm in ţerm durează o cărare de văpae
Ce pe-o repede 'nmiire de mici unde o aşterne
Ea, copila cea de aur, visul negurei eterne,
Şi cu căt lumina-i dulce tot mai mult se lămureşte,
Cu-atăt valurile apei, cu-atăt ţérmul par' că creşte,
Codrul pare tot mai mare, par' că vine mai aproape
Dimpreună cu al lunei disc, stăpănitor de ape;
Eară tei cu umbra lată şi cu flori pănă 'n pămĕnt
Inspre apa 'ntunecată lin se scutură de vĕnt,
Peste capul blond al fetei sboară florile ş'o plouă,
Ea se prinde de grumazu-i cu mănuţele-amĕndouĕ
Şi pe spate 'şi lasă capul: »Mĕ uimeşti, dacă nu măntui;
»Ah, ce fioros de dulce de pe buza ta cuvĕntu-i!
»Căt de sus ridici acuma in găndirea ta pe-o roabă,
»Cănd durerea ta din suflet este singura-mi podoabă,
»Şi cu focul blănd din glasu-ţi tu mĕ dori şi mĕ cutremuri
»De imi pare o poveste de amor din alte vremuri;

»Visurile tale toate, ochiul tĕu atăt de tristu-i,
»Cu-a lui umed' adăncime toată mintea mea o mistui.
»Dă-mi-i mie ochii negri, nu privì cu ei in laturi,
»Căci de noaptea lor cea dulce veşnic n'o să mé mai saturi,
»Aş orbi privind intr'ĕnşii. O, ascultă numa 'ncoace,
»Cum la vorbă mii de valuri stau cu stelele proroace,
»Codrii negri aiurează şi isvoarele-i albastre
»Povestesc ele 'n de ele numai dragostele noastre,
»Şi luceferii ce tremur aşa reci prin negre ceteni,
»Tot pămĕntul, lacul, cerul, toate, toate ni's prieteni.
»Ai putea să lepezi cărma şi lopeţile să lepezi,
»După propria lor voe să ne ducă unde repezi:
»Căci or unde numai ele ar dori ca să ne poarte,
»Pretutindeni fericire — de'i viaţă, de e moarte«.

. . . .

Fantazie, fantazie! Cănd suntem numai noi sĕnguri,
Ce ades, me porţi pe lacuri şi pe mare şi prin crĕnguri!
Unde ai vĕzut vr'odată aste ţĕri necunoscute?
Cănd se petrecur' aceste? La o mie patru sute?
Azi n'ai chip in toată voia in privirea-i să te pierzi,
Cum iţi vine, cum iţi place pe copila s'o desmierzi,
După găt să-i aşezi braţul, gură 'n gură, piept la piept,
S'o intrebi numai cu ochii: Mĕ iubeşti tu? spune drept!
Aş! Abia ţi-ai intins măna, sare ivĕrul la uşă,
E-un congres de rubedenii, vre un unchiu, vre-o mătuşă.

Iute capul într'o parte și te uiți in jos smerit...
Oare nu-i in lumea asta vr'un ungher pentru iubit?
Și ca mumii egiptene stau cu toții in scaun țepeni,
Tu, cu mânele 'ncleștate, mai cu degetele drapeni,
Mai sucești vre o țigară, numeri fire de musteț
Și 'n probleme culinare te incerci a fi isteț.

Sunt sătul de-așa viață... nu sorbind a ei pahară,
Dar mizeria acésta, prosa asta e amară.
Să sfințești cu mii de lacrimi un instinct atât de van,
Ce le-abate și la păsări de vre-o două ori pe an?
Nu trăiți voi, ci un altul vĕ inspiră, el trăește,
El cu gura voastră ride, el se 'ncântă, *el* șoptește,
Căci a voastre vieți cu toate sunt ca undele ce curg,
Vecĭnic este numai rîul: rîul este Demiurg.
Nu simțiți c'amorul vostru e-un amor străin?
Nebuni!
Nu simțiți că 'n proaste lucruri voi vedeți numai minuni!
Nu vedeți c'acea iubire serv'o causă din natură?
Că e leagăn unor viețe ce semințe sunt de ură?
Nu vedeți că risul vostru e in fii voștri plâns,
Că-i de vină cum că neamul Cain încă nu s'a stins?
O teatru de păpușe! zvon de vorbe omenești!
Povestesc ca papagalii mii de glume și povești
Fără ca să le priceapă. După ele un actor
Stă de vorbă cu el însuș, spune zeci de mii de ori

Ce-a spus veacuri dup'olaltă, ce va spune veacuri ăncă,
Păn' ce soarele s'o stinge in genunea cea adăncă.
Ce? Cănd luna se strecoară printre nouri, prin pustii,
Tu cu lumea ta de gănduri după ea să te aţii?
Să aluneci pe poleiul de pe uliţele ninse,
Să priveşti prin luncii geamuri la luminile aprinse
Şi s'o vezi incunjurată de un roi de pierde-vară,
Cum zimbeşte tuturora cu găndirea ei uşoară,
S'auzi zornetul de pinteni şi foşnirile de rochii,
Pe cănd ei sucesc mustaţa, eară ele fac cu ochii?
Cănd incheie cu-o privire amoroasele 'nţelegeri,
Cu ridicula-ţi simţire tu la poarta ei să degeri?
Pătimaş şi indărătnic s'o iubeşti ca un copil,
Cănd ea-i rece şi cu toane ca şi luna lui April?
Incleştănd a tale braţe toată mintea să ţi-o pierzi,
De la creştet la picioare s'o admiri şi s'o desmierzi
Ca pe-o marmură de Paros sau o pănză de Corregio,
Cănd ea-i rece şi cochetă? — Eşti ridicol, inţelege-o.
Da, visam odinioară pe acea ce m'ar iubi,
Cănd aş sta pierdut pe gănduri, peste umĕr m'ar privi,
Aş simţi-o că-i aproape, şi ar şti că o 'nţeleg,
Din sĕrmana noastră viaţă am dura roman intreg...
N'o mai caut. Ce să caut? E acelaş căntec vechi,
Setea liniştei eterne, care 'mi sună la urechi;
Dar organele 's sfărmate, şi 'n strigări iregulare
Vechiul căntec mai pătrunde cum in nopţi isvorul sare.
P'ici pe colo mai străbate căte-o voce mai curată
Dintr'un *carmen saeculare* ce 'l visai şi eu odată;

Dar tot şueră şi strigă, scapĕră şi rupt resună,
Se împinge tumultoasă şi selbatecă pe strună,
Şi în găndu-mi trece vĕntul, capul arde pustiit,
Aspru, rece sună căntul cel etern neisprăvit. . .

Unde's şirurile clare din viaţa-mi să le spun?
Ah! organele 's sfărmate şi maestru e nebun!

LUCEAFĔRUL

A fost o dată ca 'n poveşti,
A fost ca nici odată
Din rude mari impărăteşti
O prea frumoasă fată.

Şi era una la părinţi
Şi măndră 'n toate cele,
Cum e fecioara intre sfinţi
Şi luna intre stele.

Din umbra falnicelor bolţi
Ea pasul şi 'l indreaptă
Lăngă fereastră, unde 'n colţ
Luceafĕrul aşteaptă.

Privea in zare, cum pe mări
Resare şi străluce,
Pe mişcătoarele cărări
Corăbii negre duce.

Ĕl vede azi, ĕl vede mâni,
Ast-fel dorinţa-i gata;
El ear privind de sĕptămâni,
Ĕi cade dragă fata.

Cum ea pe coate-şi răzima
Visănd ale ei tĕmple,
De dorul lui şi inima
Şi sufletu-i se ĕmple,

Şi căt de viu s'aprinde el
In ori şi care sară
Spre umbra negrului castel,
Când ea o să-i apară.

* * *

Şi pas cu pas pe urma ei
Alunecă 'n odae,
Ţesănd cu recile-i scăntei
O mreajă de văpae.

Și când in pat se 'ntinde drept
  Copila să se culce,
I-atinge mânele pe piept,
  I 'nchide geana dulce,

Și din oglindă luminiș
  Pe trupu-i se revarsă,
Pe ochii mari, bătând inchiși,
  Pe fața ei intoarsă.

Ea ĕl privea cu un suris,
  El tremura 'n oglindă,
Căci o urma adânc in vis
  De suflet să se prindă.

Iar ea, vorbind cu el in somn,
  Oftánd din greu suspină :
»O dulce-al nopții mele Domn,
  »De ce nu vii tu? Vină!

»Cobori in jos, luceafăr blând,
  »Alunecând pe o rază,
»Pătrunde in casă și in gând
  »Și viața-mi luminează!«

El asculta tremurător,
Se aprindea mai tare
Şi s'arunca fulgerător,
Se cufunda in mare;

Şi apa, unde-au fost căzut,
In cercuri se roteşte,
Şi din adănc necunoscut
Un măndru tĕnĕr creşte.

Uşor el trece ca pe prag
Pe marginea ferestii
Şi ţine 'n mănă un toiag
Incununat cu trestii.

Părea un tĕnĕr Voevod
Cu pĕr de aur moale;
Un vĕnĕt giulgi se 'ncheie nod
Pe umerele goale,

Iar umbra feţei străvezii
E albă ca de ceară —
Un mort frumos cu ochii vii
Ce scănteie 'n afară.

»Din sfera mea venii cu greu
»Ca să-ţi urmez chemarea,
»Iar cerul este tatăl meu,
»Şi mumă 'mi este marea.

»Ca in cămara ta să vin,
»Să te privesc de-aproape,
»Am coborit cu-al meu senin
»Şi m'am născut din ape.

»O vin', odorul meu nespus,
»Şi lumea ta o lasă;
»Eu sunt luceafĕrul de sus.
»Iar tu să-mi fii mireasă.

»Colo 'n palate de mărgean
»Te-oi duce veacuri multe,
»Şi toată lumea în ocean
»De tine o s'asculte.«

— »O eşti frumos cum numa'n vis
»Un ănger se arată,
«Dară pe calea ce-ai deschis
»N'oi merge nici odată;

»Străin la vorbă și la port
»Lucești făr' de viață,
»Căci eu sunt vie, tu ești mort,
»Și ochiul tĕu mĕ'nghiață.«

* * *

Trecu o zi, trecură trei,
Și iarăș noaptea vine
Luceafĕrul deasupra ei
Cu razele-i senine;

Ea trebuì de el in somn
Aminte să-și aducă,
Și dor de-al valurilor Domn
De inim'o apucă:

»Cobori in jos, luceafĕr blănd,
»Alunecănd pe-o rază,
»Pătrunde 'n casă și in gănd
»Și viața-mi luminează!«

Cum el din cer o auzì,
Se stinse de durere,
Iar ceru 'ncepe a rotì
In locul unde piere.

In aer rumene văpăi
Se 'ntind pe lumea 'ntreagă,
Şi din a chaosului văi
Un măndru chip se 'ncheagă.

Pe viţele-i negre de pĕr
Coroana-i arde pare,
Venea plutind in adevĕr,
Scăldat in foc de soare.

Din negru giulgi se desfăşor
Marmoreele braţă,
El vine trist şi gănditor,
Şi palid e la faţă;

Dar ochii mari şi minunaţi
Lucesc adănc, chimeric,
Ca douĕ patimi fără saţ
Şi pline de'ntuneric.

— »Din sfera mea venii cu greu
»Ca să te-ascult ş'acuma,
»Şi soarele e tatăl meu,
»Iar noaptea 'mi este muma.

»O vin', odorul meu nespus,
»Şi lumea ta o lasă;
»Eu sunt luceafĕrul de sus,
»Iar tu să-mi fii mireasă.

»O vin', in pĕrul tĕu bălai
»S'anin cununi de stele,
»Pe-a mele ceruri să resai
»Mai măndră de căt ele.«

— »O eşti frumos, cum numa'n vis
»Un demon se arată;
»Dară pe calea ce-ai deschis
»N'oi merge nici odată!

»Mĕ dor de crudul tĕu amor
»A pieptului meu coarde,
»Şi ochii mari şi grei mĕ dor,
»Privirea ta mĕ arde.«

— »Dar cum ai vrea să mĕ cobor?
»Au nu 'nţelegi tu oare,
»Cum că eu sunt nemuritor
»Şi tu eşti muritoare?«

— »Nu caut vorbe pe ales,
»Nici ştiu cum aş incepe;
»Deşi vorbeşti pe inţeles,
»Eu nu te pot pricepe.

»Dar dacă vrei cu crezămĕnt
»Să te 'ndrăgesc pe tine,
»Tu te coboară pe pămĕnt,
»Fii muritor ca mine.«

—»Tu'mi ceri chiar nemurirea mea
»In schimb pe-o sărutare?
»Dar voi să ştii asemenea,
»Căt te iubesc de tare.

»Da, mĕ voi naşte din pĕcat,
»Primind o altă lege:
»Cu vecĭnicia sunt legat,
»Ci voi să mĕ deslege.«

Şi se tot duce, s'a tot dus
De dragu-unei copile,
S'a rupt din locul lui de sus
Pierind mai multe zile.

* * *

In vremea asta Cătălin,
  Viclean copil de casă,
Ce umple cupele cu vin
  Mesenilor la masă,

Un paj ce poartă pas cu pas
  A 'mpĕrătesei rochii,
Băiat din flori şi de pripas,
  Dar indrăsneţ cu ochii,

Cu obrăjei ca doi bujori
  De rumeni, bată-i vina,
Se furişează pănditor
  Privind la Cătălina.

Dar ce frumoasă se făcù
  Şi măndră, arz'o focul!
Ei, Cătălin! acu-i acu
  Ca să-ţi incerci norocul.

Şi 'n treacĕt o coprinse lin
  Intr'un ungher de grabă.
— »Da ce vrei, mări Cătălin!
  »Ia las', cată-ţi de treabă.«

— »Ce voi? Aş vrea să nu mai stai
»Pe gănduri totdeauna,
»Să rizi mai bine și să-mi dai
»O gură, numai una.«

— »Dar nici nu ştiu măcar ce-mi ceri.
»Dă-mi pace, fugi departe —
»O, de luceafĕrul din cer
»M'a prins un dor de moarte.«

— »Dacă nu ştii, ţi-aş arăta
»Din bob in bob amorul,
»Ci numai nu te mănia,
»Ci stai cu binișorul.

»Cum vĕnătorul 'ntinde 'n crăng
»La păsĕrele laţul,
»Când ţi-oi intinde braţul stăng,
»Să mĕ cuprinzi cu braţul;

»Și ochii tĕi nemișcători
»Sub ochii mei remăie;
»De te inalţ de subsuori,
»Te 'nalţă din călcăie;

»Când fața mea se pleacă 'n jos,
»In sus remăi cu fața,
»Să ne privim nesățios,
»Și dulce toată viața;

»Și ca să-ți fie pe deplin
»Iubirea cunoscută:
»Când sărutându-te mě 'nclin,
»Tu iarăș mě sărută.«

Ea-l asculta pe copilaș
Uimită și distrasă,
Și rușinos și drăgălaș
Mai nu vrea, mai se lasă,

Și-i zice 'ncet: »Încă de mic
»Te cunoșteam pe tine,
»Și guraliv și de nimic
»Te-ai potrivì cu mine;

»Dar un luceafĕr, rĕsărit
»Din liniștea uitării,
»Dă orizon nemărginit
»Singurătății mării;

»Şi tainic genele le plec,
»Căci mi le umple plănsul,
»Cănd ale apei valuri trec
»Călătorind spre dĕnsul;

»Luceşte c'un amor nespus
»Durerea să-mi alunge,
»Dar se inalţă tot mai sus
»Ca să nu-l pot ajunge,

»Pătrunde trist cu raze reci
»Din lumea ce-l desparte:
»In veci ĕl voi iubì şi 'n veci
»Va remănea departe.

»De aceea zilele imi sunt
»Pustii ca nişte stepe,
»Dar nopţile 's de-un farmec sfănt
»Ce nu-l mai pot pricepe.«

— »Tu eşti copilă, asta e!
»Hai, ş'om fugi in lume,
»Doar ni s'or pierde urmele
»Şi nu ne-or şti de nume;

»Căci amĕndoi vom fi cuminţi,
»Vom fi voioşi şi teferi,
»Vei pierde dorul de părinţi
»Şi visul de luceferi.«

* * *

Pornì luceafĕrul. Creşteau
In cer a lui aripe,
Şi căi de mii de ani treceau
In tot atătea clipe.

Un cer de stele de desupt,
Deasupra-i cer de stele,
Părea un fulger ne 'ntrerupt
Rătăcitor prin ele.

Şi din a chaosului văi
Jur imprejur de sine
Vĕzu ca 'n zioa cea d'intăi,
Cum isvorau lumine,

Cum, isvorind, ĕl inconjor
Ca nişte mări, de-a 'ṇotul;
El sboară, gănd purtat de dor,
Păn' piere totul, totul:

Căci unde-ajunge, nu-i hotar,
Nici ochiu spre a cunoaşte,
Şi vremea 'ncearcă in zadar
Din goluri a se naşte.

Nu e nimic, şi totuş e
O sete care 'l soarbe,
E un adănc, asemene
Uitării celei oarbe.

— »De greul negrei vecĭnicii,
»Părinte, mĕ desleagă,
»Şi lăudat pe veci să fii
»Pe-a lumii scară 'ntreagă!

»O cere-mi, doamne, ori-ce preţ,
»Dar dă-mi o altă soarte,
»Căci tu isvor eşti de vieţi
»Şi dătător de moarte.

»Reia-mi al nemuririi nimb
»Şi focul din privire,
»Şi pentru toate dă-mi in schimb
»O oară de iubire!

»Din chaos Doamne-am apărut
»Şi m'aş intoarce 'n chaos,
»Şi din repaos m'am născut...
»Mi-e sete de repaos.«

— »»Hyperion ce din genuni
»»Resai c'o intreagă lume,
»»Nu cere semne şi minuni
»»Care n'au chip şi nume.

»»Tu vreai un om să te socoţi,
»»Cu ei să te asemeni?
»»Dar piară oamenii cu toţi,
»»S'ar naşte iarăşi oameni.

»»Ei doar au stele cu noroc
»»Şi prigoniri de soarte;
»»Noi nu avem nici timp, nici loc,
»»Şi nu cunoaştem moarte.

»»Din sinul vecĭnicului ieri
»»Trăeşte azi ce moare,
»»Un soare de s'ar stinge 'n ceri,
»»S'aprinde iarăş soare.

»»Părĕnd pe veci a rĕsărì,
»»Din urmă moarte 'l paşte
»»Căci toţi se nasc spre a murì,
»»Şi mor spre a se naşte.

»»Iar tu, Hyperion, remăi
»»Or unde ai apune,
»»Tu eşti din forma cea d'intăi,
»»Eşti vecĭnică minune.

»»Şi pentru cine vrei să mori?
»»Intoarcete, te 'ndreaptă
»»Spre-acel pămĕnt rătăcitor
»»Şi vezi ce te aşteaptă.««

* * *

In locul lui menit din ceri
Hyperion se 'ntoarsĕ
Şi, ca şi 'n zioa cea de ieri,
Lumina şi-o revarsă.

Căci este seară 'n asfinţit
Şi noaptea o să 'nceapă,
Resare luna liniştit
Şi tremurănd din apă

Și umple cu-ale ei scăntei
Cărările din crănguri...
Sub șirul lung de măndri tei
Ședeau doi tineri singuri.

— »O lasă-mi capul meu pe sin,
»Iubito, să se culce,
»Sub raza ochiului senin
»Și negrăit de dulce.

»Cu farmecul luminii reci
»Găndirile străbate-mi,
»Revarsă liniște de veci
»Pe noaptea mea de patemi.

»Și deasupra mea remăi
»Durerea mea de-o curmă,
»Căci ești iubirea mea d'intăi
»Și visul meu din urmă.«

Hyperion vedea de sus
Uimirea 'n a lor față;
Abia un braț pe găt i-a pus,
Și ea l'a prins in brață.

Miroase florile-argintii
Şi cad, o dulce ploae,
Pe creştetele-a doi copii
Cu plete lungi, bălae.

Ea imbětată de amor
Ridică ochii, vede
Luceafĕrul şi 'ncetişor
Dorinţele'i increde:

»Cobori in jos, luceafĕr blănd,
»Alunecănd pe rază,
»Pătrunde 'n codru şi in gănd
»Norocu-mi luminează!«

El tremură ca alte dăţi
In codri şi pe dealuri,
Călăuzind singurătăţi
De mişcătoare valuri;

Dar nu mai cade ca'n trecut
In mări din tot inaltul:
»Ce-ţi pasă ţie, chip de lut,
»Dac' oi fi eu sau altul!

»Trăind in cercul vostru strimt,
»Norocul vě petrece —
»Ci eu in lumea mea mě simt
»Nemuritor și rece.«

CRITICILOR MEI

Multe flori sunt, dar puţine
Rod in lume o să poarte:
Toate bat la poarta vieţei,
Dar se scutur multe moarte.

E uşor a scrie versuri,
Cănd nimic nu ai a spune,
Inşirănd cuvinte goale
Ce din coadă au să sune.

Dar cănd inima 'ţi frămĕntă
Doruri vii şi patimi multe,
Ş'a lor glasuri a ta minte
Stă pe toate să le-asculte:

Ca şi flori in poarta vieţei,
Bat la porţile găndirii,
Toate cer intrare 'n lume,
Cer veşmintele vorbirii.

Pentru-a tale proprii patimi,
Pentru propria'ţi viaţă
Unde ai judecătorii,
Ne 'nduraţii ochi de ghiaţă?

Ah! atuncea ţi se pare,
Că pe cap iţi cade cerul:
Unde vei găsi cuvĕntul
Ce exprimă adevĕrul?

Critici voi, cu flori deşerte:
Care roade n'aţi adus:
E uşor a scrie versuri
Cănd nimic nu ai de spùs.

LA STEAOA . . .

La steaoa care-a resărit
E o cale-atăt de lungă
Că mii de ani i-au trebuit
Luminei să ne-ajungă.

Poate de mult s'a stins in drum
In depărtări albastre,
Iar raza ei abia acum
Lucì vederii noastre.

Icoana stelei ce-a murit
Incet pe cer se sue:
Era, pe cănd nu s'a zărit,
Azi o vedem, și nu e.

Tot ast-fel cănd al nostru dor
Peri in noapte-adăncă,
Lumina stinsului amor
Ne urmăreşte ăncă.

DE CE NU-MI VII

Vezi, răndunelele se duc,
Se scutur frunzele de nuc,
S'aşează bruma peste vii —
De ce nu-mi vii, de ce nu-mi vii?

O! vino iar in al meu braţ,
Să te privesc iar cu nesaţ,
Să razim dulce capul meu
De sinul teu, de sinul teu!

Ţi-aduci aminte cum pe-atunci,
Cănd ne primblam prin văi şi lunci,
Te ridicam de subsuori
De-atătea ori, de-atătea ori?

In lumea asta sunt femei
Cu ochi ce isvorăsc scăntei . . .
Dar, ori-căt ele sunt de sus,
Ca tine nu-s, ca tine nus :

Căci tu inseninezi mereu
Viaţa sufletului meu,
Mai măndră decât ori-ce stea,
Iubita mea, iubita mea !

Tărzie toamnă e acum,
Se scutur frunzele pe drum
Şi lanurile sunt pustii . . .
De ce nu-mi vii, de ce nu-mi vii !

KAMADEVA *)

Cu durerile iubirii
Voind sufletu-mi să-l vindic,
L-am chemat in somn pe Kama —
Kamadeva, zeul indic.

El venì, copilul măndru.
Călărind pe-un papagal,
Avĕnd zimbetul făţarnic
Pe-a lui buze de coral.

---

*) *Kamadeva* este in Mitologia Indică zeul amorului. Tatăl sĕu este Cerul, ear muma sa Ilusia. In figurare se infăţişează călărind pe un papagal, cu un arc făcut din trestie de zahăr, coarda arcului formată din albine, ear săgeţile din florile trandafirii ale arborelui Amra. *T. M.*

Aripi are, ear in tolbă-i
El păstrează ca săgeţi
Numai flori inveninate
De la Gangele măreţ.

Puse-o floare-atunci in arcu-i,
Mě lovì cu ea in pept,
Şi de-atunci in ori-ce noapte
Plăng pe patul meu deştept.

Cu săgeata-i otrăvită
A sosit ca să mě certe
Fiul cerului albastru
Ş'al iluziei deşerte.

SARA PE DEAL

Sara pe deal buciumul sună cu jale,
Turmele'l urc', stelele scapără'n cale,
Apele plăng clar izovrind in făntăne;
Sub un salcăm, dragă, m'aştepţi tu pe mine,

Luna pe cer trece-aşa sfăntă şi clară,
Ochii tĕi mari caută 'n frunza cea rară,
Stelele nasc umezi pe bolta senină,
Pieptul de dor, fruntea de gănduri ţi-e plină.

Nourii curg, raze-a lor şiruri despică,
Streşine vechi casele'n lună ridică,
Scărţie'n vĕnt cumpăna de la făntănă,
Valea-i in fum, fluere murmură'n stănă;

Și osteniți oameni cu coasă'n spinare
Vin de la câmp; toaca resună mai tare,
Clopotul vechiu umple cu glasul lui sara,
Sufletul meu arde'n iubire ca para.

Ah! in curĕnd satul in vale amuțește,
Ah! in curĕnd pasu-mi spre tine grăbește:
Lângă salcâm sta-vom noi noaptea intreagă,
Ore intregi spune-ți-voi cât imi ești dragă!

Ne-om răzimà capetele-unul de altul
Și surizind vom adormi sub inaltul
Vechiul salcâm.—Ast-fel de noapte bogată,
Cine pe ea n'ar da viața lui toată?

SONET*)

Ori căte stele ard in inălţime
  Ori căte unde aruncă'n faţă'i marea;
Cu-a lor lumină şi cu scănteiarea
Ce-or fi 'nsemnănd, ce vor — nu ştie nime.

Deci cum voeşti, tu poţi urma cărarea;
Fii bun şi mare, ori pătat de crime:
Acelaş praf, aceeaş adăncime!
Ear moştenirea ta şi a tot: uitarea!

---

*) Următoarele şase poesii de Eminescu, scrise — pe căt se vede — in prima aruncătură a condeiului, au rĕmas nerevĕzute de poet, nepublicate de el. Una din ele este numai un fragment de 3 strofe; »rugăciunea« se află intercalată intr'o poesie de 12 strofe, intitulată *Te twam asi,* avĕnd insă in manuscript fiecare strofe rĕnduri şterse şi neinlocuite; satira *Dalila,* dacă nu ar fi fost inlăturată ca un fel de variantă a actualei satire IV, ar fi primit poate o modificare radicală. Dar şi aşa cum le găsim astăzi, aceste poesii cuprind versuri de o unică frumuseţe şi nu pot lipsi din opera lui Eminescu.

T. M.

Par'că mĕ vĕd murind: in umbra porţii
Aşteaptă cei ce vor să mĕ ingroape,
Aud căntări şi vĕd lumini de torţii.

O, umbră dulce, vino maĭ aproape,
Să simt plutind deasupră-mi geniul morţii
Cu aripi negre, umede pleoape.

PE UN ALBUM

Albumul? Bal-mascat cu lume multă,
In care toţi pe sus işi poartă nasul,
Disimulăndu-şi mutra, găndul, glasul,
Cu toţi vorbesc şi nimeni nu ascultă.

Şi eu intrai, mĕ vezi rănindu-mi pasul,
Un vers incerc cu pana mea incultă,
Pe masa ta aşez o foaie smultă
Ce de cănd e nici n'a visat Parnasul.

Spre-a-ţi aminti trecutele petreceri
Condeiu 'n mănă tu mi-l pui cu silă —
De la ori cine-un snop de paie seceri —,

Apoi te uiţi rizĕnd la căt-o filă,
Viclean te bucuri de a le noastre 'ntreceri,
Privind in vrav prostia imobilă.

INTRE PASĔRI

Cum nu suntem două păserì
Sub o strașină de stuf,
Cìoc in cioc să stăm alături
Intr'un cuib numai de puf!

Nu mi-ai scoate oare ochii
Cu-ascuţitul botișor?
Și alăturea cu mine
Sta-vei oare binișor?

Par'că mì te văd, drăguță,
Că imi sbor și că te scap;
Stănd pe gard, privind la mine,
Ai tot da cochet din cap.

Iară eu suit pe casă
Şi plouat de-atăt amor,
M'aş umfla ursuz in pene
Şi aşi sta intr'un picior.

FRAGMENT

După ce atăta vreme
La olaltă n'am vorbit,
Mie-mi pare că uitarăm
Căt de mult ne-am fost iubit.

Dar acum te văd nainte-mi
Dulce, palidă cum şezi —
Lasă-mă ca altă dată
Umilit să 'ngenuchez,

Lasă-mă să-ţi plăng de milă,
Să-ţi sărut a tale măni . . .
Mănuşiţe, ce făcurăţi
De atătea săptămăni?

. . . .
. . . .

RUGĂCIUNE

Rugămu-ne 'ndurărilor
Luceafĕrului mărilor:
Din valul ce ne băntue,
Inalţă-ne, ne măntue,
Privirea adorată
Asupră-ne coboară,
O maică preacurată
Şi pururea fecioară
Marie!

DALILA

Biblia ne povestește de Samson, cumcă muierea,
Cănd dormea, tăindu-i pĕrul, i-a luat toată puterea
De l-au prins apoi dușmanii, l-au legat și i-au scos ochii,
Ca dovadă de ce suflet stă in pieptii unei rochii ...
Tinere ce plin de visuri urmărești vre-o femee,
Pe cănd luna, scut de aur, strălucește prin alee
Și pătează umbra verde cu misterioase dungi,
Nu uita că doamna are minte scurtă, hăine lungi.
Te imbeți de feeria unui măndru vis de vară,
Care'n *tine* se petrece ... Ia intreab-o bunăoară —
O să-ți spue de panglice, de volane și de mode,
Pe cănd inima ta bate ritmul sfănt al unei ode ..,
Cănd cochetă de-al tĕu umĕr ți se razimă copila,
Dac'ai inima și minte, te găndește la Dalila.

E frumoasă se'nțelege; ca copii are haz,
Și cănd ride, face ăncă și gropițe in obraz,

Si gropiţe, face 'n unghiul ucigaşei sale guri
Şi la degetele mănii şi la ori-ce inchieturi;
Nu e mică, nu e mare, nu'i subţire, ci 'mplinită
Incăt ai ce strănge 'n braţe — numai bună de iubit;
Tot ce-ar zice, i se cade, tot ce face-i şade bine,
Şi o prinde ori-ce lucru, căci aşa se şi cuvine;
Dacă vorba-i e plăcută, şi tăcerea-i ăncă place,
Vorba zice; »*fugi 'ncolo*«, risul zice; »*vino 'ncoace!*«
Umblă par'că amintindu-şi vre-un căntec, alintată,
Par că i-ar fi tot a-lene şi s'ar cere sărutată,
Şi se 'nalţă din călcăie să-ţi ajungă păn'la gură,
Dăruind c'o sărutare acea tainică căldură
Ce n'o are decăt numai sufletul unei femei . . .
Cătă fericire crez tu c'ai găsì in braţul ei!
Te-ai insenina vĕzĕndu-i rumenirea din obraji.
E cu toane, o crăiasă, ear tu tĕnĕr ca un paj,
Şi adănc privind in ochi-i, ţi-ar părea cumcă inveţi
Cum viaţa preţ să aibă şi cum moartea s'aibă preţ,
Şi pĕtruns de-o bucurie şi fermecătoare jale,
Ai vedea in ea crăiasa lumii găndurilor tale,
Aşa că, inchipuindu-ţi lăcrimoasele ei gene,
Ţi-ar părea mai măndră decăt Venus Anadyomene
Şi in chaosul uitării, ori cum orele alerge,
Ea din ce in ce mai dragă ţi-ar cădea pe zi ce merge.

Ce iluzii! Nu 'nţelegi tu din a ei căutătură,
Cá deprindere, grimasă este zimbetul pe gură,

Că intreaga-i frumuseţe e in lume de prisos,
Şi că sufletul şi-l perde fără de nici un folos?
In zadar boltita liră ce din şapte coarde sună,
Tănguirea ta de moarte in cadenţele i adună;
In zadar in ochi avè-vei umbre măndre din poveşti,
Precum iarna se aşează flori de gheaţă pe fereşti
Cănd in inimă e vară; in zadar o rogi: »consacră-mi
Creştetul cu-ale lui gănduri, să-l sfinţesc cu-a mele lacrămi!«
Ea nici poate să'nţeleagă, că nu tu o vreai... că'n tine
E un demon ce'nsetéză după dulcele-i lumine,
C'acel demon plănge, ride, neputĕnd s'auză plănsu-şi,
Că o vrea spre a se'nţelege insfirşit pe sine insuşi,
Că se sbate ca un sculptor fără braţe care geme,
Ca un maistru ce-asurzeşte in momentele supreme
Păn'a nu ajunge 'n culmea dulcei muzice de sfere
Ce-o aude că se naşte din rotire şi cădere,
Că el nu-i cere drept jertfă pe-un altar inalt să moară,
Precum in vechimea sfăntă se junghiau odinioară
Virginele ce stătură sculptorilor de modele,
Cănd tăiau in marmor chipul unei zine dupe ele;
S'ar pricepe acel demon... s'ar renaşte
Mistuit de focul propriu, el atunci s'ar recunoaşte
Şi, pĕtruns de-ale lui patimi şi de amoru-i cu nesaţiu,
El ar frănge 'n vers adonic limba lui ca şi Horaţiu,
Ar atrage 'n visu-i măndru a isvoarelor murmururi,
Umbra umedă din codri, stelele ce ard de-apururi,
Şi 'n acel moment de taină, cănd s'ar crede că-i ferice,
Poate-ar invia 'n ochiu-i ochiul lumei cei antice

Şi cu patimă adăncă ar privi-o s'o adore,
De la ochii ei cei tineri măntuirea s'o implore,
Ar voi in a lui braţe să-o ţină-'n veci de veci,
Desgheţănd cu sărutarea-i raza ochilor ei reci;
Căci de peatră de ar fi, ăncă s'o incălzì de-atăt amor,
Cănd căzĕndu-i in genunche, i-ar vorbì tănguitor,
Fericirea inecăndu-l, el ar sta să 'nnebunească
Că'n furtuna lui de patimi şi maĭ mult să o iubească.

Cu zimbiri de curtezană şi cu ochi bisericoşi,
S'ar preface că pricepe. Măgulite toate sunt
De-a fi umbra frumuseţii cei eterne pe pămĕnt.
O femee intre flori zi-i şi o floare 'ntre femei,
Ş'o să-'i placă. Dar o pune să aleagă intre trei
Ce-o inconjoară, toţi zicĕnd că o iubesc — căt de naivă,
Veí vedea că deodată ea devine pozitivă
Şi cănd dama cochetează cu privirele-i galante,
Impărţind ale ei vorbe intre-un crai bĕtrăn ş'un fante,
Nu-i minune ca simţirea-i să se poată inşela,
Să confunde-un crai de pică cu un crai de mahala:
Căci cu dorul tĕu demonic va vorbì călugăreşte,
Pe cănd craiul cel de pică de s'arată pieptu-i creşte,
Ochiul ingheţat i-l umplu gănduri negre de amor
Şi de-odată e vioae, stă picior peste picior,
Ş'acel sec, in judecata-i e cu duh şi e frumos...

A visa că adevĕrul sau alt lucru de prisos
E in stare ca să schimbe in natur' un fir de pĕr,
Este piedica eternă ce-o punem la adevĕr.

Aşa dar când plin de visuri urmăreşti vre-o femee,
Pe când luna, scut de aur, străluceşte prin alee
Şi pătează umbra verde cu fantasticele-i dungi,
Nu uita, că doamna are minte scurtă, haine lungi.
Te imbeţi de feeria unui măndru vis de vară,
Care'n *tine* se petrece... Ia intreab-o bunăoară,
Ş-o să-ţi spue de panglice, de volane şi de mode,
Pe când inima ta bate'n ritmul sfănt al unei ode...
Când vezi piatra ce nu simte nici durerea şi nici mila,
De ai inimă şi minte, feri in lături: e Dalila!

POST-SCRIPTUM

In notiţa biografică din ediţiile anterioare însemnasem ziua naşterei lui Eminescu „la 20 Decemvrie 1849 in satul Ipoteşti lăngă Botoşani“. Această insemnare se intemeia pe arătarea lui Eminescu insuş. D. Iacob Negruzzi pĕstrează un registru, în care membrii societăţii literare „Junimea“ şi-au inscris data şi locul naşterii lor. Pe pagina 2-a a registrului, in dreptul numelui Mihail Eminescu, stă scris *de propria mână a poetului:* „Ignat“, in adevĕr martirul pe care Biserica ortodoxă il serbează in zioa de 20 Decemvrie.

Insĕ fostul meu elev, d. N. D. Giurescu, absolvent al facultăţii de litere din Bucureşti, scrie la 7 (19) Mai 1892 d-lui Negruzzi următoarele:

După o zadarnică escursiune ce am făcut in Ipoteşti, satul copilăriei lui Eminescu, d. G. Cer-

chez (pe atunci prefectul județului Botoșani) a primit următorul rĕspuns la o scrisoare ce adresase maicăi Agapia Gherghel, starița schitului Agafton, unde trăește o mătușă a poetului.

„1891 Martie 29 Agafton.

Dl. Poet Eminescu este născut in Botoșani; aceasta este foarte sigur, căci am intrebat pe Maica Fevronia Iorașcu, care au fost față când s'au născut. Este cunoscut încă că Botezul i s'au cetit de către Preotul Dimitrie, de la Ospenia...

Agapia Gherghel“.

Am pornit spre biserica Uspenia, ce-i mai zice și biserica Domnească — Catedrala din Botoșani —. Am căutat pe Preotul Dimitrie, și după rescolirea câtorva groase volume, prăfuite de vreme, in care erau trecute numele tuturor botezaților de „Dumnea-lui Preotul Iconom Ion Stamati“, acum reposat, incepênd cu a. 1832, am găsit in „metrica, partea I de nașteri și botezuri“ următoarele rînduri, pe cari le dau in exactă transcriere:

Născut la 15 Ghenarie 1850, din părinți: *Gheorghe* „*Eminovici*, proprietar și soția sa *Ralu*, născută Va-„sile *Iurașcu*, care primi Botezul in 21 Ghenarie; „s'a numit *Mihail* avênd naș pe Dumnea-lui Stol-„nicul Vasile Iurașcu.“

Acest volum se află in buna pěstrare a Preotului Dimitrie, de la mai sus pomenita Biserică... Rěmâne (aşa dar) cu totul sigur-că Mihail Eminescu s'a născut in Botoşani in zioa de 15 Ianuarie 1850.

N. D. Giurescu.

Şi noi credem, că trebue primită rectificarea d-lui Giurescu. Vechia insemnare a lui Eminescu insuş, cu ziua de 20 Decemvrie 1849, va fi fost résultatul unei informaţii inexacte a poetului din partea părinţilor.

CUPRINS

Pag.